

**Ετήσια Χρηματοοικονομική Έκθεση
για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2018**

Ιωάννινα, 15 Μαΐου 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	4
B. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	5
Γ. ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ	23
Δ. ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 2018	29
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	31
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	32
Ε. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	33
1. Πληροφορίες για την Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου ΣΥΝ. Π.Ε.	33
1.1 Γενικές Πληροφορίες	33
1.2 Δομή και Δραστηριότητες της Τράπεζας	33
1.3 Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου	34
2. Σημαντικές Λογιστικές Αρχές	34
2.1 Βάση παρουσίασης	34
2.2 Αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας	34
2.3 Αλλαγές σε Λογιστικές Πολιτικές	36
2.4 Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία	41
2.5 Μετατροπή σε ξένο νόμισμα	46
2.6 Ενσώματα Περιουσιακά Στοιχεία	46
2.7 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία	46
2.8 Επενδύσεις σε ακίνητα	47
2.9 Περιουσιακά Στοιχεία από Πλειστηριασμούς	47
2.10 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	47
2.11 Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	48
2.12 Φόρος Εισοδήματος και Αναβαλλόμενη Φορολογία	48
2.13 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπά δανειακά κεφάλαια	48
2.14 Παροχές στο Προσωπικό	48
2.15 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις και απαιτήσεις	49
2.16 Καθαρή Θέση	49
2.17 Αναγνώριση αποτελεσμάτων	50
2.18 Διανομή Μερισμάτων	51
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και υποκειμενικές κρίσεις	51
3.1 Απομείωση δανείων	51
3.2 Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	52
3.3 Ωφέλιμη ζωή παγίων στοιχείων που υπόκεινται σε απόσβεση	52
3.4 Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων	52
3.5 Κατάταξη συνεταιριστικού Κεφαλαίου	52
4. Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων	53
4.1 Πιστωτικός Κίνδυνος	53
4.2 Διαχείριση πιστωτικών κινδύνων	55
4.3 Κίνδυνος Ρευστότητας	61
4.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων	62
4.5 Κίνδυνος Αγοράς	63
4.6 Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων	64
4.7 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που τηρούνται στην εύλογη αξία	65
5. Κεφαλαιακή επάρκεια	66
6. Καθαρά έσοδα από τόκους	66

7.	Καθαρά έσοδα από προμήθειες	67
8.	Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	67
9.	Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	68
10.	Αμοιβές και έξοδα προσωπικού	68
11.	Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	68
12.	Φόροι	68
13.	Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα	70
14.	Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	70
15.	Δάνεια και απαιτήσεις κατά Πελατών	70
16.	Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	72
17.	Άυλα περιουσιακά στοιχεία	73
18.	Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	73
19.	Επενδύσεις σε ακίνητα	74
20.	Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	74
21.	Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	75
22.	Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	76
23.	Υποχρεώσεις προς πελάτες	76
24.	Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	76
25.	Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	77
26.	Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	78
27.	Λοιπά στοιχεία παθητικού	78
28.	Συνεταιριστικό Κεφάλαιο	78
29.	Διαφορά υπέρ το άρτιο	78
30.	Αποθεματικά	79
31.	Δεσμεύσεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Απαιτήσεις	79
32.	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	80
33.	Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, «Χρηματοοικονομικά μέσα» και ποσοτική της επίπτωσης	80
34.	Γεγονότα μετά την ημερομηνία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης	82

<p>Επωνυμία Πιστωτικού Ιδρύματος</p>	<p>Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης (διακριτικός τίτλος: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ)</p> <p>COOPERATIVE BANK OF EPIRUS Cooperative of Limited Liabilities Διακριτικός τίτλος: COOPERATIVE BANK OF EPIRUS)</p>
<p>Έτος Σύστασης Νομικό Πλαίσιο</p> <p>Άδεια Λειτουργίας ως Πιστωτικό Ίδρυμα</p> <p>Αριθμός Καταστημάτων Αρ. Γ.Ε.Μ.Η. ΑΦΜ ΔΟΥ Ιστοσελίδα Διεύθυνση e-mail Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου Πρόεδρος Διευθύνουσα Σύμβουλος Εντεταλμένος Εκτελεστικός Σύμβουλος Α' Αντιπρόεδρος Γραμματέας Ταμίας Μέλη</p> <p>Εκπρόσωπος εργαζομένων</p> <p>Διεύθυνση</p> <p>Τηλέφωνο FAX</p>	<p>1978</p> <p>Νόμος 1667/1986, Νόμος 4261/2014, ΠΔ/ΤΕ 2258/2.11.1993, Κοινοτική Οδηγία 575/2013 Καθώς και το καταστατικό της Τράπεζας. Απόφαση συνεδρίασης 535/5/2-11-1993 (Θέμα 5) της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος</p> <p>9 Καταστήματα 31499629000 096069060 ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ www.epirusbank.gr info@epirusbank.gr</p> <p><u>Ζωνίδης Κωνσταντίνος</u> <u>Μυζήθρα Μαρία</u> <u>Τσουκανέλης Βασίλειος</u> <u>Παπαδόγιαννης Χρήστος</u> <u>Παύλος Χήτας</u> <u>Χατζάκης Εμμανουήλ</u> <u>Γουδινάκος Ευστράτιος</u> <u>Κυριάκης Σπυρίδων</u> <u>Πανταζής Αλέξανδρος</u> <u>Κολιός Βασίλειος</u> <u>Κολιοπάνος Χρήστος</u></p> <p>Πατριάρχου Ιωακείμ 6 45221 Ιωάννινα 26510 59000 26510 28065</p>

Α. ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Εμείς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηπείρου ΣΥΝ.Π.Ε. και εξ' όσων γνωρίζουμε, δηλώνουμε ότι:

- οι Ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 2018 καταρτίσθηκαν σύμφωνα με τα ισχύοντα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς και απεικονίζουν κατά τρόπο αληθή, τα στοιχεία του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων, την Καθαρή Θέση και τα Αποτελέσματα Χρήσεως της Τράπεζας.
- η Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, απεικονίζει κατά τρόπο αληθή, την εξέλιξη, τις επιδόσεις και τη θέση της Τράπεζας, συμπεριλαμβανομένης της περιγραφής των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων που αντιμετωπίζει.

Ιωάννινα, 15 Μαΐου 2019

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

**Η Διευθύνουσα
Σύμβουλος**

**Ο Εντεταλμένος
Εκτελεστικός Σύμβουλος**

**Ζωνίδης Κωνσταντίνος
Α.Δ.Τ. Φ 461644**

**Μυζήθρα Μαρία
Α.Δ.Τ. Α.Ε. 088700**

**Τσουκανέλης Βασίλειος
Α.Δ.Τ. ΑΕ 275733**

Β. ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Η παρούσα Ετήσια Έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου η οποία ακολουθεί (εφεξής καλουμένη για λόγους συντομίας ως «Έκθεση»), αφορά τη χρήση 2018 (01.01.2018 - 31.12.2018) και είναι εναρμονισμένη με τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 43Α του Κ.Ν. 2190/1920.

Η παρούσα Έκθεση απεικονίζει κατά τρόπο αληθί όλες τις σχετικές, αναγκαίες κατά νόμο πληροφορίες, προκειμένου να εξαχθεί μια ουσιαστική και εμπειριστατωμένη ενημέρωση για τη δραστηριότητα, κατά την εν λόγω χρονική περίοδο, της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηπείρου Συν. Π.Ε. (εφεξής καλουμένης για λόγους συντομίας ως «Τράπεζα» ή «Τράπεζα Ηπείρου»)

Οικονομική ανασκόπηση 2018**1. Διεθνές και Ελληνικό Οικονομικό Περιβάλλον****Η Διεθνής Οικονομία**

Η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη παρέμεινε σταθερή, καθώς, σύμφωνα με την αναθεωρημένη έκθεση του 2018 του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), ο ρυθμός αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ εκτιμάται στο επίπεδο του 2017 δηλαδή στο 3,7% τόσο για το 2018 όσο και το 2019 (Πίνακας 1.1). Ωστόσο, η δυναμική του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης είναι μικρότερη σε σχέση με τις ενδιάμεσες προβλέψεις του έτους. Η οικονομική δραστηριότητα αναμένεται να επιβραδυνθεί μεσοπρόθεσμα και γίνεται, πλέον, λιγότερο συγχρονισμένη και ισόρροπη. Ειδικότερα, οι ρυθμοί οικονομικής μεγέθυνσης διαφοροποιούνται όλο και περισσότερο μεταξύ των χωρών, καθώς αυξάνονται οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι, οι οποίοι είναι στενά συνδεδεμένοι μεταξύ τους, ενώ σε πολλές οικονομίες η ανάπτυξη υποστηρίζεται από πολιτικές που εμφανίζονται μη διατηρήσιμες μακροπρόθεσμα.

Στις αναπτυσσόμενες χώρες ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης διατηρείται αμετάβλητος για το 2018 και διαμορφώνεται σε 2,4% σε ετήσια βάση, ενώ εκτιμάται σε 2,1% για το 2019, μειωμένος κατά 0,1% σε σχέση με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης του ίδιου έτους. Για τις ΗΠΑ, το ΔΝΤ προβλέπει ανάπτυξη 2,9% και 2,5% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα.

Για την Ευρωζώνη, το ΔΝΤ προβλέπει ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης 2,0%¹ για το 2018 και 1,9% για το 2019, από 2,2% και 1,9% αντίστοιχα σύμφωνα με την προηγούμενη έκθεση. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα² (ΕΚΤ) εκτιμά τον ίδιο ρυθμό ανάπτυξης με το ΔΝΤ για το 2018, ενώ προβλέπει 1,8% για το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του Σεπτεμβρίου, έναντι προηγούμενης εκτίμησης 2,1% και 1,9% αντίστοιχα, τον Ιούνιο του ίδιου έτους. Η επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης στη ζώνη του ευρώ αποδίδεται, κυρίως, στην εξασθένηση του παγκόσμιου εμπορίου και στις αυξανόμενες ελλείψεις που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας.

Στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του ΔΝΤ, η ανάπτυξη αναμένεται να διατηρηθεί στο επίπεδο του 2017 και να διαμορφωθεί στο 4,7% τόσο για το 2018, όσο και για το 2019, χαμηλότερη κατά 0,2% και 0,4% αντίστοιχα, συγκριτικά με τα στοιχεία της έκθεσης του Ιουλίου.

Η ανάπτυξη της Κίνας αναμένεται να διαμορφωθεί σε 6,6% το 2018 και 6,2% το 2019, έναντι 6,9% το 2017.

Ο πληθωρισμός στις αναπτυσσόμενες οικονομίες αναμένεται να αυξηθεί και να διαμορφωθεί σε 2,0% και 1,9% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 1,7% το 2017. Για τις αναδυόμενες αγορές και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες εκτιμάται σε 5,0% και 5,2% για τα έτη 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 4,3% το 2017, λόγω της ανάκαμψης των διεθνών τιμών των εμπορευμάτων και ειδικότερα των τιμών στον κλάδο της ενέργειας.

Η ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου εκτιμάται σε 4,2% και 4,0% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 5,2% το 2017, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης Οκτωβρίου 2018 του ΔΝΤ. Ειδικότερα, για τις προηγούμενες οικονομίες προβλέπεται ότι οι εισαγωγές θα αυξηθούν κατά 3,7% και 4,0%, έναντι 4,2% το 2017, ενώ για τις αναδυόμενες αγορές και

---

¹ Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ της Ευρωζώνης εκτιμάται σε 2,1% και 2,0% για το 2018 και 2019 αντίστοιχα, με την πρόβλεψη για το 2018 να είναι μειωμένη κατά 0,2% σε σχέση με τη προηγούμενη έκθεση Summer (interim) Forecast του Ιουλίου 2018.

² «Μακροοικονομικές προβολές εμπειρογνομόνων της ΕΚΤ για τη ζώνη του ευρώ», Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Σεπτέμβριος 2018.

αναπτυσσόμενες οικονομίες κατά 6,0% και 4,8%, έναντι 7,0% το 2017. Οι εξαγωγές στις αναπτυσσόμενες οικονομίες αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,4% και 3,1% το 2018 και 2019, αντίστοιχα, έναντι 4,4% το 2017. Οι εξαγωγές στις αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες προβλέπεται να αυξηθούν κατά 4,7% και 4,8% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, από 6,9% το 2017. Το παγκόσμιο εμπόριο (εκτός ζώνης ευρώ) σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 4,6% το 2018 και κατά 3,9% το 2019, έναντι 5,1% και 4,6% αντίστοιχα, σύμφωνα με τα στοιχεία της προηγούμενης έκθεσης. Μεσοπρόθεσμα, καθώς εξασθενούν οι κυκλικές δυνάμεις και αυξάνονται οι ανησυχίες σχετικά με τις εμπορικές πολιτικές και την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας, το παγκόσμιο εμπόριο αναμένεται να επηρεαστεί αρνητικά.

**Πίνακας 1.1 Βασικά μεγέθη της παγκόσμιας οικονομίας
(% ετήσιες μεταβολές, σταθερές τιμές)**

	2017	2018*	2019*
Παγκόσμιο ΑΕΠ	3,7	3,7	3,7
ΑΕΠ Ε.Ε.**	2,4	2,1	1,9
ΑΕΠ Ευρωζώνης	2,4	2,0	1,9
ΑΕΠ ΗΠΑ	2,2	2,9	2,5
Παγκόσμιο Εμπόριο (αγαθά και υπηρεσίες)	5,2	4,2	4,0
Πληθωρισμός			
α. Προηγμένες οικονομίες	1,7	2,0	1,9
β. Αναδυόμενες αγορές και αναπτυσσόμενες οικονομίες	4,3	5,0	5,2
Τιμή πετρελαίου (Brent, USD/barrel)	52,81	69,38	68,76

Πηγή: IMF World Economic Outlook, Οκτώβριος 2018, **European Commission, Autumn forecast, Νοέμβριος 2018.

*Εκτιμήσεις/Προβλέψεις

Η βελτίωση των συνθηκών στις αγορές εργασίας της ζώνης του ευρώ αναμένεται να συνεχιστεί. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης της ΕΚΤ, ο ρυθμός αύξησης των μισθών αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά λόγω της εμφάνισης συνθηκών στενότητας στις αγορές εργασίας και της λήξης της ισχύος των μέτρων που συγκράτησαν τις μισθολογικές αυξήσεις σε ορισμένες χώρες τα τελευταία έτη. Ωστόσο, ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης αναμένεται να επιβραδυνθεί και να διαμορφωθεί σε 1,4% και 0,9% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 1,6% το 2017, εξέλιξη που συνδέεται κυρίως με τις ελλείψεις της προσφοράς εργασίας σε ορισμένες χώρες. Το ποσοστό ανεργίας εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί σε 8,3% και 7,8% το 2018 και 2019 αντίστοιχα, έναντι 9,1% το 2017.

Η προοπτική του διεθνούς περιβάλλοντος σκιαγραφείται ασαφής, τόσο μεσοπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα, καθώς οι αβεβαιότητες και οι κίνδυνοι (downside risks), αυξάνονται όλο και περισσότερο. Οι κίνδυνοι αυτοί αφορούν, κυρίως, στην κλιμάκωση των εμπορικών εντάσεων μεταξύ των μεγάλων οικονομιών και εν γένει στην άνοδο του εμπορικού προστατευτισμού, η οποία αυξάνει την αβεβαιότητα για τις μελλοντικές εμπορικές σχέσεις. Επιπλέον, στους κινδύνους συμπεριλαμβάνονται ο σταδιακός περιορισμός της νομισματικής πολιτικής στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, το υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, ως ποσοστό του παγκόσμιου ΑΕΠ, τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις αναδυόμενες οικονομίες, η άνοδος των διεθνών τιμών πετρελαίου, η οποία εμποδίζει τις μακροπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης πολλών αναπτυσσόμενων χωρών, οι δυσμενείς χρηματοπιστωτικές συνθήκες που βιώνουν οι αναδυόμενες οικονομίες και η πολιτική αστάθεια κρατών-μελών της Ευρωζώνης. Τέλος, η ενδεχόμενη επιδείνωση της προσφυγικής κρίσης, καθώς και οι γεωπολιτικές εντάσεις δημιουργούν πρόσθετους κινδύνους για την παγκόσμια οικονομία.

Η ενιαία νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ

Μετά τον ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης που καταγράφηκε το 2017, ο οποίος ήταν ο υψηλότερος των τελευταίων δέκα ετών (2,7%), η οικονομική δραστηριότητα στη ζώνη του ευρώ συνέχισε να ενισχύεται το 2018 με επιβραδυνόμενο όμως ρυθμό. Παρά την επιβράδυνση, η οικονομική ανάκαμψη στη ζώνη του ευρώ εκτιμάται ότι θα συνεχιστεί τα αμέσως επόμενα έτη υποβοηθούμενη από την εσωτερική ζήτηση και τη βελτίωση στην αγορά εργασίας. Η εξωτερική ζήτηση αναμένεται ότι θα εξακολουθήσει να επηρεάζει θετικά τις εξαγωγές, αν και με χαμηλότερο ρυθμό, ενώ η διατήρηση της υφιστάμενης κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, η βελτίωση στην αγορά εργασίας, η ανάκαμψη στον τομέα των επιχειρηματικών επενδύσεων και της αγοράς ακινήτων προβλέπεται να εξακολουθήσουν να στηρίζουν την εσωτερική ζήτηση. Οι κίνδυνοι για τις προοπτικές της οικονομικής δραστηριότητας στη ζώνη του ευρώ θεωρούνται ακόμα εξισορροπημένοι, αν και εξακολουθούν να υφίστανται αβεβαιότητες που σχετίζονται κυρίως με τάσεις ενίσχυσης του προστατευτισμού στο διεθνές εμπόριο με τις αναδυόμενες αγορές και με τις συνθήκες αυξημένης μεταβλητότητας στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ παρουσίασε από τον Μάιο του 2018 και μετά σημαντική επιτάχυνση κυρίως λόγω ενίσχυσης των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων. Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες μακροοικονομικές προβολές της ΕΚΤ (Σεπτέμβριος 2018), ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να διαμορφωθεί κατά μέσο όρο στα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ σε 1,7% για το 2018, το 2019 και το 2020. Ο πυρήνας του πληθωρισμού αναμένεται να ενισχυθεί σταδιακά από τα τέλη του 2018 και μετά, ως αποτέλεσμα της αύξησης του κόστους εργασίας και της συνέχισης της οικονομικής ανάκαμψης στη ζώνη του ευρώ.

Το 2018 η ενιαία νομισματική πολιτική του Ευρωσυστήματος παρέμεινε χαλαρή, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ θα επανέλθει μεσοπρόθεσμα σε επίπεδα λίγο χαμηλότερα του 2%, ώστε να αποκατασταθεί η σταθερότητα των τιμών η οποία αποτελεί τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωσυστήματος. Έτσι, τα βασικά επιτόκια διατηρήθηκαν στα εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα που είχαν διαμορφωθεί από τον Μάρτιο του 2016³, ενώ συνεχίστηκε η διεξαγωγή του διευρυνμένου προγράμματος αγοράς τίτλων⁴. Τον Ιούνιο του 2018 το ΔΣ της ΕΚΤ ανακοίνωσε ότι τα βασικά επιτόκια δεν πρόκειται να αυξηθούν πριν τελειώσει το καλοκαίρι του 2019, ενώ δεν αποκλείεται να παραμείνουν στα παρόντα επίπεδα επί μακρότερο.

Αναλυτικότερα, στη διάρκεια του 2018 το ΔΣ της ΕΚΤ εκτίμησε ότι τα συμβατικά και μη συμβατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής συνέχισαν να διασφαλίζουν πολύ ευνοϊκές συνθήκες χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών στη ζώνη του ευρώ, οι οποίες ήταν αναγκαίες για τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας. Στα μέσα του έτους, το ΔΣ της ΕΚΤ έκρινε ότι οι εγχώριες πληθωριστικές πιέσεις ενδυναμώνονταν σταδιακά και ότι η αβεβαιότητα σχετικά με την προοπτική επαρκούς αναθέρμανσης του πληθωρισμού είχε υποχωρήσει. Παρόλα αυτά, εκτίμησε ότι ήταν απαραίτητο να διατηρηθεί ακόμα ένας σημαντικός βαθμός νομισματικής χαλάρωσης προκειμένου να ενισχυθούν περαιτέρω οι πληθωριστικές πιέσεις και συνεπώς ο καταγραφόμενος πληθωρισμός μεσοπρόθεσμα. Η περαιτέρω αυτή στήριξη θα διασφαλιστεί μέσω (i) των καθαρών αγορών τίτλων μέχρι το τέλος του 2018, (ii) της πολιτικής των επανεπενδύσεων σε τίτλους λόγω του σημαντικού μεγέθους που έχει πλέον λάβει το χαρτοφυλάκιο τίτλων του Ευρωσυστήματος, καθώς και (iii) των καθοδηγητικών ενδείξεων (forward guidance) που παρέχει το Ευρωσύστημα για τη μελλοντική εξέλιξη των βασικών επιτοκίων, ενώ παράλληλα το ΔΣ δεσμεύτηκε να προσαρμόσει, εφόσον χρειαστεί, όλα τα διαθέσιμα μέσα νομισματικής πολιτικής για την επίτευξη του σκοπού της σταθερότητας των τιμών. Τέλος, το 2018 συνεχίστηκε η διεξαγωγή των πράξεων κύριας αναχρηματοδότησης και πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, οι οποίες αναμένεται να διεξάγονται ως δημοπρασίες σταθερού επιτοκίου χωρίς ποσοτικό περιορισμό της χορηγούμενης ρευστότητας τουλάχιστον μέχρι τις αρχές του 2020.

Η Ελληνική Οικονομία

Η ελληνική οικονομία αναπτύχθηκε με υγιή ρυθμό 1,9% σε ετήσια βάση το 2018, από 1,4% ετησίως το 2017, με κινητήριες δυνάμεις τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών – οι οποίες υπερέβησαν τις αρχικές εκτιμήσεις για έναν ακόμη χρόνο – και την ιδιωτική κατανάλωση (+1,0% σε ετήσια βάση) που παρέμεινε σε συνεπή τροχιά ανάκαμψης. Ωστόσο, η αρνητική έκπληξη ήρθε από τις επενδύσεις, που υστέρησαν σημαντικά, σε σύγκριση με τις αρχικές εκτιμήσεις.

Η πορεία των εξαγωγών χρήζει ειδικής μνείας, καθώς όχι μόνο διατήρησαν αλλά και αύξησαν τη δυναμική τους κατά το 2^ο εξάμηνο του έτους, όταν τα σύννεφα για τη διεθνή οικονομία και ειδικά για βασικούς εμπορικούς εταίρους άρχισαν να πυκνώνουν (η Ιταλία και η Τουρκία διατήρησαν τις θέσεις τους στην κορυφαία τριάδα εξαγωγικών αγορών για τα ελληνικά αγαθά, παρά την αυξημένη αστάθεια στις συγκεκριμένες οικονομίες). Οι συνολικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ανήλθαν σε νέο ιστορικό υψηλό της τάξης του 34,1% του ΑΕΠ από 31,9% το 2017 και από 21,0% κατά μέσο όρο την περίοδο 2000-2009. Η ανωτέρω δυναμική υποβοηθήθηκε και από την επιβράδυνση των εισαγωγών, οι οποίες αυξήθηκαν κατά 2,9% το 2018 έναντι +7,4% το 2017, ρυθμός που υποχώρησε περαιτέρω στο +2,0% ετησίως το 4^ο τρίμηνο.

Ενδεικτικό της διαρθρωτικής ανάκαμψης των εξαγωγών είναι ότι οι εξαγωγές αγαθών ενισχύθηκαν το 2018 με ρυθμό 8,4% ετησίως (σε σταθερές τιμές), αυξανόμενες για 9^ο συνεχές έτος και επιτυγχάνοντας νέο ιστορικό υψηλό (18,8% του ΑΕΠ το 2018, υπερδιπλάσιο του αντίστοιχου μέσου ποσοστού κατά τη δεκαετία 2000-2009, που ισοδυναμεί με αύξηση κατά 75,3% στην αξία των εξαγωγών, σε σταθερές τιμές, σε σχέση με την εν λόγω δεκαετία).

Από τον Μάρτιο του 2016 το επιτόκιο στις πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος έχει μειωθεί σε 0%, το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση οριακής αναχρηματοδότησης σε 0,25% και το επιτόκιο στην πάγια διευκόλυνση αποδοχής καταθέσεων σε -0,40%.

Το πρόγραμμα αυτό περιλαμβάνει το πρόγραμμα αγοράς προϊόντων πιλοποίησης, το πρόγραμμα αγοράς καλυμμένων ομολογιών, το πρόγραμμα αγοράς τίτλων δημόσιου τομέα και το πρόγραμμα αγοράς εταιρικών ομολόγων μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων.

Ο τουρισμός αποτέλεσε το 2^ο εξαγωγικό πυλώνα, συνεισφέροντας το μεγαλύτερο τμήμα της αύξησης των συνολικών εσόδων από υπηρεσίες, τα οποία αυξήθηκαν στο 15,3% του ΑΕΠ το 2018 από 14,2% το 2017 (ετήσια αύξηση 9,3%, σε σταθερές τιμές).

Η ιδιωτική κατανάλωση εμφάνισε αξιοσημείωτη σταθερότητα, αυξανόμενη κατά 1,0% ετησίως στο σύνολο του 2018 και κατά 1,1% το 4^ο τρίμηνο, στηριζόμενη στη συνεπή βελτίωση της αγοράς εργασίας, το χαμηλό πληθωρισμό και τη μείωση της αβεβαιότητας. Το υψηλό ποσοστό της ιδιωτικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ (σταθερά υψηλότερο του 67% ακόμη και κατά την κρίση) υποδηλώνει, μεταξύ άλλων, τον σημαντικό ακόμη ρόλο της παραοικονομίας στην οικονομική δραστηριότητα.

Οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου εξελίχθηκαν σε αρνητικό πρωταγωνιστή το 2018 – μετά από μια διετία ικανοποιητικής ανάκαμψης της τάξης του 7,0% ετησίως κατά μέσο όρο – σημειώνοντας τη μεγαλύτερη συρρίκνωση από το 2012 (-12,0% ετησίως στο σύνολο του 2018 και -27,2% το 4^ο τρίμηνο). Η συνολική εικόνα των επενδύσεων, συνεπώς, συνεχίζει να δημιουργεί εύλογα ερωτήματα, παρόλο που η κάμψη οφείλεται: i) στην έντονη συρρίκνωση των επενδύσεων σε μεταφορικό εξοπλισμό (-72,5% ετησίως το 4^ο τρίμηνο του 2018) σε σύγκριση με την έντονη αύξηση της ίδιας κατηγορίας το 4^ο τρίμηνο του 2017 (+93,4% σε ετήσια βάση) και ii) την αρνητική επίδραση από τη στατιστική αναταξινόμηση στις επενδύσεις σε κατασκευές (εκτός κατοικιών) ολοκληρωμένων δημοσίων έργων, τα οποία ως ημιτελή καταγράφονταν στα αποθέματα (στο 2^ο εξάμηνο του 2017). Διορθώνοντας για την επίδραση των ανωτέρω παραγόντων, οι συνολικές επενδύσεις εκτός κατοικιών αυξήθηκαν κατά 6,0% ετησίως το 2018 και κατά 6,8% συμπεριλαμβάνοντας τις κατασκευές κατοικιών, με τις τελευταίες να αυξάνονται – για πρώτη φορά από το 2007 – κατά 17,4% σε ετήσια βάση.

Ουσιαστικά, τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών αποτυπώνουν το συνδυαστικό αποτέλεσμα i) της αυξανόμενης προστιθέμενης αξίας και κερδοφορίας των βιώσιμων, πιο ανταγωνιστικών και εξωστρεφών επιχειρήσεων και ii) των αναιμικών επιδόσεων ενός μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων που συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα επιβίωσης ή έχουν καταστεί μη βιώσιμες. Οι υψηλές επιδόσεις της πρώτης ομάδας αντισταθμίζονται από την αδυναμία της δεύτερης και αυτό αποτυπώνεται, μεταξύ άλλων, και στην επενδυτική δαπάνη, με την πρώτη ομάδα επιχειρήσεων να επενδύει και τη δεύτερη να παραμένει σε τροχιά απο-επένδυσης.

Το βασικό σενάριο της ΕΤΕ προβλέπει σταθερό, περίπου, ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ για το 2019, με την περαιτέρω ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης (+1,6% ετησίως το 2019 από 1,0% ετησίως το 2018, που θα υποστηριχθεί από εκτιμώμενη αύξηση της μέσης ωριαίας αμοιβής εργασίας κατά περίπου 2,0% ετησίως και αύξηση της απασχόλησης κατά 1,3% ετησίως) και την ανάκαμψη των επενδύσεων (+9,8% ετησίως ή κατά 10,6% περιλαμβάνοντας την ανακάμπτουσα κατασκευή κατοικιών), να αντισταθμίζουν την απώλεια στήριξης από τις καθαρές εξαγωγές (-0,3 ποσοστιαίες μονάδες). Η τελευταία συνδέεται με την αναμενόμενη επιβράδυνση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών (3,5% ετησίως το 2019 από 8,8% το 2018, κυρίως εξαιτίας της επιβράδυνσης της οικονομίας της Ευρωζώνης) και την ισχυρότερη αύξηση των εισαγωγών (4,4% ετησίως το 2019 από 2,9% το 2018) λόγω ενίσχυσης της εσωτερικής ζήτησης.

Πηγή: <https://www.nbg.gr/el/the-group/press-office/e-spot/reports/elliniki-oikonomia-syntomi-analysi-aep-toy-2018>

Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα

Κατά το 2018 η ρευστότητα των τραπεζών ενισχύθηκε και βελτιώθηκε η σύνθεση των πηγών Χρηματοδότησης των τραπεζών, μεταξύ άλλων με περιορισμό της παροχής έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΛΑ) και αύξηση της προσφυγής στη διασυννοριακή αγορά χρήματος, ενώ η κεφαλαιακή επάρκεια παρέμεινε σε ικανοποιητικό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της άσκησης προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (στις αρχές του 2018) δεν έδειξαν κεφαλαιακό έλλειμμα. Από την άλλη πλευρά, η κερδοφορία στο τραπεζικό σύστημα παρέμεινε αδύναμη.

Οι τραπεζικές καταθέσεις, και μάλιστα αυτές των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και των νοικοκυριών, που αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος του συνόλου και συσχετίζονται με το βαθμό εμπιστοσύνης και το ρυθμό ανάπτυξης στην οικονομία, συνέχισαν να καταγράφουν αύξηση. Μέρος της αύξησης οφείλεται στην επιστροφή αποθησαυρισμένων τραπεζογραμματίων στις τράπεζες, η οποία είχε μεγαλύτερη έκταση από ό,τι τα αμέσως προηγούμενα έτη. Αξιόλογη ήταν η αύξηση των καταθέσεων του Δημοσίου στις εμπορικές τράπεζες, η οποία συνδέεται με τη βελτίωση της δημοσιονομικής κατάστασης.

Το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων στους τραπεζικούς ισολογισμούς έχει λάβει, όπως είναι γνωστό, μεγάλες διαστάσεις. Το πρόβλημα είναι αναλογικά οξύτερο όσον αφορά τα δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες και προς μικρές επιχειρήσεις (άνω του 60% των πιστώσεων που έχουν χορηγηθεί δεν εξυπηρετούνται) και την καταναλωτική πίστη (άνω του 50%). Το ποσοστό κάλυψης των μη εξυπηρετούμενων δανείων με προβλέψεις αυξήθηκε το 2018 σε 47,4% και συνεχίστηκε η περιστολή του αποθέματος των στοιχείων αυτών, κυρίως επειδή πολλές απαιτήσεις

πωλήθηκαν από τα πιστωτικά ιδρύματα ή διαγράφηκαν. Αν και η επιδίωξη των τιθέμενων στόχων από τις τράπεζες για μείωση των

μη εξυπηρετούμενων δανείων έχει φέρει αποτελέσματα (μείωση κατά το 1/4, μέχρι το τέλος του 2018, του αποθέματος σε σύγκριση με το μέγιστο το Μάρτιο του 2016), ο φόρτος των προβληματικών στοιχείων, που δρα ανασχετικά για την πιστοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών και περιορίζει τις δυνατότητές τους να αντλήσουν πόρους προς αναδανεισμό. Ο φόρτος θα ελαφρυνθεί ριζικά με την εφαρμογή συστημικών λύσεων όπως αυτή που προκρίνει η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία προβλέπει τη μεταβίβαση σημαντικού μέρους των μη εξυπηρετούμενων δανείων μαζί με μέρος της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης,

που είναι εγγεγραμμένη στους ισολογισμούς των τραπεζών, σε Εταιρίες Ειδικού Σκοπού, αλλά και το προτεινόμενο από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας πρόγραμμα εγγύησης στοιχείων ενεργητικού.

Το 2018 υπήρξαν ενδείξεις μικρής ανάκαμψης της τραπεζικής χρηματοδότησης των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και επιταχυνόμενης επιστροφής των τραπεζικών καταθέσεων, η οποία επέτρεψε την αναδιάρθρωση της σύνθεσης του παθητικού των τραπεζών υπέρ φθινοτέρων πηγών χρηματοδότησης. Η επιστροφή των καταθέσεων των νοικοκυριών, μέρος των οποίων αποτελεί επανεισορή αποθησαυρισμένων τραπεζογραμματίων στις τράπεζες, είναι ένδειξη ενίσχυσης της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα και το επακόλουθο της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών λόγω της ανόδου της απασχόλησης. Για τις επιχειρήσεις, η αύξηση των καταθέσεων αντανακλά την αύξηση των ταμειακών ροών και της κερδοφορίας τους και είναι συνεπής με το γεγονός ότι η ετήσια καθαρή ροή τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον τομέα των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων ήταν θετική.

Ωστόσο, βασικό πρόβλημα των ελληνικών τραπεζών εξακολουθεί να είναι το υψηλό απόθεμα των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) στους ισολογισμούς τους, το οποίο δεν επιτρέπει την ενίσχυση της πιστοδοτικής τους ικανότητας. Επακόλουθο της βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου και των σημαντικών δράσεων που έχουν αναλάβει οι τράπεζες σύμφωνα με τις εποπτικές κατευθυντήριες γραμμές ήταν η μείωση του αποθέματος των ΜΕΔ σε 81,8 δισ. ευρώ στο τέλος Δεκεμβρίου του 2018 από 107,2 δισ. ευρώ που ήταν στην κορύφωσή τους το Μάρτιο του 2016. Εντούτοις, το απόθεμα αυτό παραμένει σε εξαιρετικώς υψηλά επίπεδα.

Τα επιτόκια τραπεζικών καταθέσεων, μετά από μια πολυετή περίοδο αποκλιμάκωσης, φαίνεται ότι έχουν σταθεροποιηθεί σε χαμηλά επίπεδα, συνεπή με τη μακρόχρονη διατήρηση των βασικών επιτοκίων της ενιαίας νομισματικής πολιτικής σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Τα επιτόκια τραπεζικού δανεισμού για μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις διατήρησαν την πτωτική πορεία τους, ενώ αντίθετα το κόστος δανεισμού για τα νοικοκυριά (καταναλωτικά και στεγαστικά δάνεια) αυξήθηκε περαιτέρω. Η αύξηση του κόστους δανεισμού για τα νοικοκυριά αντανακλά την εκτίμηση των τραπεζών ότι ο πιστωτικός κίνδυνος παραμένει υψηλός.

Η τραπεζική χρηματοδότηση προς τις επιχειρήσεις εμφάνισε το 2018 ενδείξεις μικρής ανάκαμψης. Ειδικότερα, το ύψος των εκταμιεύσεων νέων δανείων τακτής λήξης προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις αυξήθηκε το 2018 κατά 57% έναντι του 2017 και διαμορφώθηκε, σε μέση μηνιαία βάση, σε 952

εκατ. ευρώ. Η μέση μηνιαία καθαρή ροή τραπεζικής πίστης προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, αν και χαμηλή, κατέγραψε θετικό πρόσημο για δεύτερο συνεχές έτος, ενώ οι σωρευτικές ετήσιες ροές παρουσίασαν σαφέστερη τάση βελτίωσης.

Η ενίσχυση των τραπεζικών καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα επέτρεψε την περαιτέρω χαλάρωση των περιορισμών στο τραπεζικό σύστημα μέχρι την πλήρη απελευθέρωση της ανάληψης μετρητών τον Οκτώβριο του 2018. Παρά τη σταδιακή χαλάρωση των επιμέρους περιορισμών, δεν έχει λάβει χώρα ακόμη η πλήρης άρση των περιορισμών που προβλέπονται για τη μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό.

Το 2018 χορηγήθηκαν προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις δάνεια σταθερής λήξης μεγαλύτερου συνολικού ύψους (σχεδόν κατά 60%) από ό,τι το 2017, βοήθους της ανάκαμψης του ΑΕΠ και της υποχώρησης των δανειακών επιτοκίων. Η πιστοδοτική δραστηριότητα των τραπεζών αναζωογονήθηκε, ωστόσο, επειδή οι πληρωμές χρεολυσίων προς τις τράπεζες από τους δανειολήπτες (στο πλαίσιο της εξυπηρέτησης των υφιστάμενων οφειλών τους) ήταν επίσης αυξημένες, η καθαρή ροή τραπεζικής χρηματοδότησης προς τις μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις ήταν λίγο χαμηλότερη κατά το 2018 έναντι του 2017, αλλά θετική (σε αντίθεση με την περίοδο 2010-2016).

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Τα επιτόκια καταθέσεων στην Ελλάδα, μετά από πολυετή τάση αποκλιμάκωσης, φαίνεται πλέον να έχουν σταθεροποιηθεί κατά το μάλλον ή ήττον. Ακριβέστερα, το μεσοσταθμικό επιτόκιο καταθέσεων προθεσμίας από τα νοικοκυριά μειώθηκε σε 0,59% κατά μέσο όρο το 2018 (2017: 0,64%, μέσος όρος 2010-2016:

2,93%, Ιαν. 2019: 0,61%), ενώ εκείνο των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων αυξήθηκε κατά 8 μονάδες βάσης (μ.β.) σε 0,90% (μέσος όρος 2010-2016: 2,63%). Μόνο το μεσοσταθμικό επιτόκιο καταθέσεων μίας ημέρας (62% του συνόλου των τραπεζικών καταθέσεων) και των δυο τομέων (επιχειρήσεις, νοικοκυριά) διατηρήθηκε στο ίδιο επίπεδο με το προηγούμενο έτος (2018: νοικοκυριά: 0,09%, μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις: 0,15%).

Συνεταιριστικές Τράπεζες

Οι Συνεταιριστικές Τράπεζες το Νοέμβριο του 1993, με την υπ' αριθμ. 535/5/02.11.1993 απόφαση της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος (ΦΕΚ 198/23.11.1993) απέκτησαν τη δυνατότητα να μετεξελιχθούν σε Πιστωτικά Ιδρύματα. Με την Πράξη 2258/2.11.93 του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος καθορίστηκε το πλαίσιο λειτουργίας και εποπτείας τους με δυνατότητα να διενεργούν εργασίες που κατά τις ισχύουσες διατάξεις αποτελούν αντικείμενο δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα. Δηλαδή, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες διέπονται από τους ίδιους κανόνες της Βασιλείας και υπάγονται στους νόμους 3601 και 3606, όπως και οι εμπορικές τράπεζες από πλευράς εποπτείας.

Στις 22.7.1995 δημιουργήθηκε η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών Ελλάδος (ΕΣΤΕ). Η Ένωση είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (EACB) και της Διεθνούς Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών (ICBA).

Το 2018 ήταν έτος μετασχηματισμού για την ΕΣΤΕ καθώς υλοποιήθηκε συγχώνευση της Συνεταιριστικής Τράπεζας Πιερίας με τη Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών και της Συνεταιριστικής Τράπεζας Έβρου με τη Συνεταιριστική Τράπεζα Δράμας. Σήμερα η Ένωση αριθμεί 12 συνολικά μέλη, 7 Συνεταιριστικές Τράπεζες (Παγκρήτια, Θεσσαλίας, Ηπείρου, Δράμας-Έβρου, Καρδίτσας, Κεντρικής Μακεδονίας (Πιερίας- Σερρών), Χανίων) και 5 πιστωτικούς συνεταιρισμούς (Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Βοιωτίας, Μαγνησίας, Μεγαρίδος).

Την 31.12.2018 με βάση προσωρινά στοιχεία, οι Συνεταιριστικές Τράπεζες είχαν ίδια κεφάλαια που ανερχόταν στο ποσό των 173,97 εκατ. €. Απασχολούσαν 947 άτομα (το 2% απασχόλησης στις τράπεζες) και διέθεταν 110 καταστήματα και θυρίδες (4,4% αγοράς). Ο αριθμός των μελών – συνεταίρων στο σύνολο των Συνεταιριστικών Τραπεζών στις 31-12-18 ανήλθε σε 173.970.

Το συνολικό ενεργητικό των Συνεταιριστικών Τραπεζών την 31-12-18 ήταν € 2,83 δις περίπου και αντιστοιχεί στο 1% του συνόλου του ενεργητικού των ελληνικών Τραπεζών.

Από πλευράς μεγέθους, βάσει του ύψους του ενεργητικού τους (με προσωρινά στοιχεία 31-12-18), κατατάσσονται ως ακολούθως:

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ (€ mn.)
ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ	1.576,55
ΧΑΝΙΩΝ	461,50
ΗΠΕΙΡΟΥ	251,11
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	221,00
ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	104,90
ΣΕΡΡΩΝ – ΠΙΕΡΙΑΣ	121,02
ΔΡΑΜΑΣ- ΕΒΡΟΥ	91,34
ΣΥΝΟΛΟ	2.827,39

Χορηγήσεις

Το σύνολο των χορηγήσεων την 31-12-18 (προσωρινά στοιχεία) ήταν € 2,06 δις έναντι € 2,37 δις το 2017 και αντιστοιχεί στο 1,7% περίπου του συνόλου των χορηγήσεων του τραπεζικού συστήματος. Οι χορηγήσεις καλύπτουν το 72,8% του ενεργητικού, ενώ στο σύνολο των τραπεζών καλύπτουν μόλις το 51,1% του ενεργητικού, καταδεικνύοντας ότι το σύνολο των κεφαλαίων των συνεταιριστικών τραπεζών κατευθύνεται στη χρηματοδότηση της τοπικής οικονομίας και όχι, σε άλλες επικερδείς δραστηριότητες (επενδυτικές κλπ) και λοιπές παγιοποιήσεις.

Η τάση χορηγήσεων των Συνεταιριστικών Τραπεζών είναι σταθερή, γεγονός που οφείλεται στην οικονομική κρίση και την αυστηροποίηση των κανόνων πιστωτικής πολιτικής, σαφώς όμως χαμηλότερα από την αντίστοιχη των συστημικών τραπεζών υποδηλώνοντας την έμπρακτη στήριξη τους στις ανάγκες των τοπικών αγορών. Σημειώνεται ότι, οι σχηματισθείσες προβλέψεις την 31.12.2018 για σύνολο των Συνεταιριστικών Τραπεζών ήταν € 677.463 χιλ..

Καταθέσεις

Το σύνολο των καταθέσεων την 31-12-18 (προσωρινά στοιχεία) ήταν € 2,33 δις αυξημένο σε σχέση με το 2017 κατά 13,11%. Το μερίδιο στο σύνολο καταθέσεων της χώρας ανέρχεται σε 2,2% περίπου ενώ το μερίδιο στους νομούς που είναι η έδρα τους ανέρχεται σε 11% περίπου.

Στις Συνεταιριστικές Τράπεζες έχει επανακάμψει ένα σημαντικό μέρος καταθέσεων, Και το γεγονός αυτό μαρτυρά, την εμπιστοσύνη και τους δεσμούς που τηρούν οι Συνεταιριστικές Τράπεζες με τις τοπικές κοινωνίες και τα μέλη τους.

Η σχέση χορηγήσεων/καταθέσεων στις Συνεταιριστικές Τράπεζες κυμαίνεται στο 0,88 με βελτίωση υπέρ των καταθέσεων σε αντίθεση με τις εμπορικές τράπεζες που η σχέση ήταν σταθερά πολύ υψηλότερη. Αυτό εκτός των άλλων υποδηλώνει μια πιο υγιή σχέση μεταξύ άντλησης και διάθεσης κεφαλαίων αλλά και την αδυναμία χρήσης κεφαλαίων από άλλες πηγές. Το 81% των καταθέσεων είναι καταθέσεις προθεσμίας ενώ στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος η συμμετοχή των καταθέσεων προθεσμίας είναι 60%. Από μόνο του αυτό οδηγεί τις συνεταιριστικές τράπεζες σε αυξημένο κόστος άντλησης κεφαλαίων φανερώνοντας παράλληλα ότι πολλοί πελάτες την κύρια σχέση συνεργασίας τους την διατηρούν με τις μεγάλες εμπορικές τράπεζες. Έτσι είναι υποχρεωμένες να προσφέρουν υψηλότερα επιτόκια για την άντληση καταθέσεων. Ειδικότερα το μέσο επιτόκιο καταθέσεων για το 2018 ήταν κατά πολύ υψηλότερο από εκείνο των εμπορικών τραπεζών γεγονός, που υποδηλώνει την δυσκολία άντλησης ρευστότητας με επιτόκια αγοράς και την ανάγκη επαναπροσδιορισμού των όρων και τρόπου λειτουργίας τους.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου

Οργανωτική Δομή & Ανθρώπινο Δυναμικό

Οι εργαζόμενοι αποτελούν το σημαντικότερο “κεφάλαιο” ανάπτυξης της Τράπεζας. Για το λόγο αυτό, η Τράπεζα επενδύει συστηματικά στην επιλογή, εκπαίδευση, αξιολόγηση, διατήρηση και εξέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού της, με στόχο να αναδειχθεί ως προτιμώμενη επιλογή εργοδότη. Την 31^η Δεκεμβρίου 2018 η Τράπεζα απασχολούσε 80 εργαζομένους. Αναλυτικά στοιχεία για τη σύνθεση του ανθρώπινου δυναμικού της Τράπεζας, απεικονίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΦΥΛΟ		ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	
ΜΕΤ/ΚΟ	15	5	20	25,00%
ΠΑΝ/ΜΙΟ	10	11	21	26,25%
ΤΕΙ	7	9	16	20,00%
ΛΥΚΕΙΟ	12	11	23	28,75%
ΣΥΝΟΛΟ	44	36	80	100,00%

Η Τράπεζα μεριμνά ώστε το ανθρώπινο δυναμικό της να λειτουργεί καθημερινά σύμφωνα με τις αξίες και τις αρχές του Κώδικα Ηθικής Συμπεριφοράς και Δεοντολογίας, με στόχο όλες οι ενέργειες να διέπονται από τις σχετικές αρχές εταιρικής συμπεριφοράς:

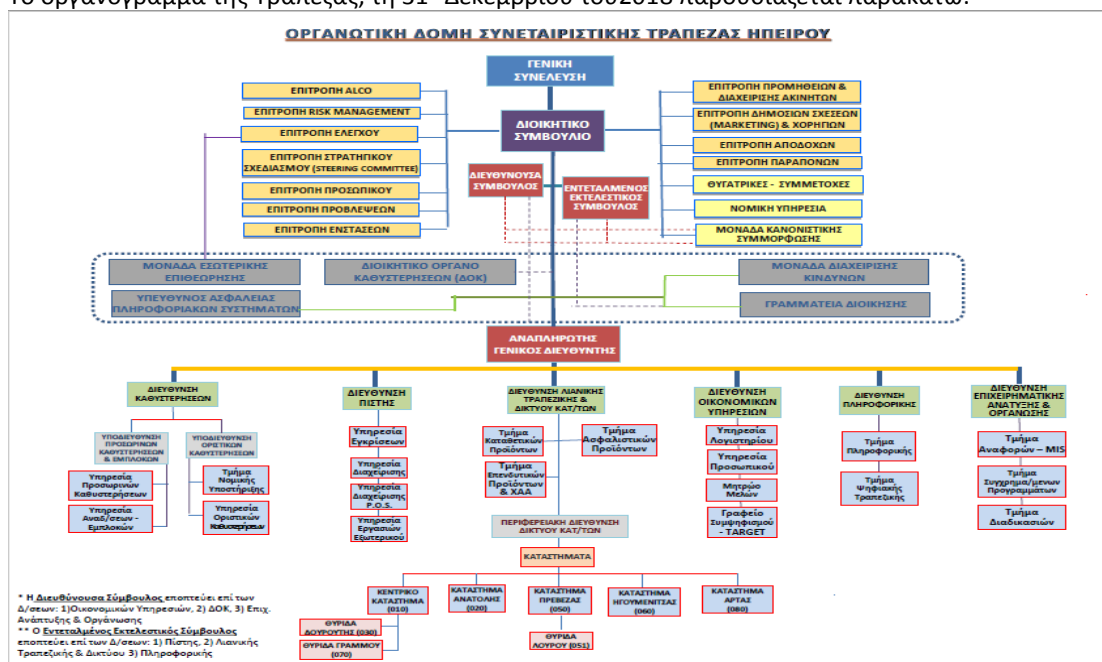
1. Νομιμότητα, διαφάνεια
2. Προτεραιότητα στους συνεταιίρους-πελάτες,
3. Ποιότητα προσωπικής εξυπηρέτησης,
4. Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο

Στόχος της Τράπεζας είναι η προσέλκυση και διατήρηση ικανού ανθρώπινου δυναμικού που θα ενστερνίζεται τις αξίες και τις αρχές της και θα συμβάλλει στην εκπλήρωση των στόχων του οργανισμού και θα επιδιώκει τη συνέχιση της πορείας του.

Η εκπαίδευση και ανάπτυξη των εργαζομένων αποτελούν τα σημαντικότερα «οχήματα» αναβάθμισης του επαγγελματικού επιπέδου των εργαζομένων και κατά συνέπεια της Τράπεζας. Η συνεχής βελτίωση των επαγγελματικών δεξιοτήτων και γνώσεων των εργαζομένων μέσω της συμμετοχής τους σε πλήθος σεμιναρίων που διοργανώνει η Τράπεζα, αλλά και άλλοι φορείς, η διαρκής ενημέρωσή τους για τις τρέχουσες χρηματοοικονομικές εξελίξεις σε συνδυασμό με την προώθηση της αυτοεκπαίδευσης και της δια βίου μάθησης, αποτελούν προτεραιότητες νευραλγικής σημασίας για την Τράπεζα και υποστηρίζονται από αυτή μέσω προγράμματος χρηματοδότησης του κόστους σπουδών. Η Τράπεζα ανταποκρίνεται με ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό της και εφαρμόζει με υπευθυνότητα τις ακόλουθες πολιτικές για αυτό:

- Σέβεται και προασπίζεται τη διαφορετικότητα των Εργαζομένων της (π.χ. ηλικία, φύλο, φυλή, εθνικότητα, θρησκεία, αναπηρία/ειδικές ικανότητες, γενετήσιο προσανατολισμό κ.λπ.).
- Διασφαλίζει άριστες συνθήκες εργασίας και δυνατότητες εξελίξεως βασισμένες στην αξιοκρατία και στην ίση μεταχείριση, χωρίς διακρίσεις.
- Παρέχει δίκαιες αμοιβές, βάσει συμβάσεων που συνάδουν με την εκάστοτε εθνική αγορά εργασίας, εξασφαλίζοντας την τήρηση των αντίστοιχων εθνικών ρυθμίσεων για τις νόμιμες κατώτατες αποδοχές, τα ωράρια εργασίας και τη χορήγηση αδειών.
- Προασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, αναγνωρίζει το δικαίωμα άσκησης της ελευθερίας του συνδικαλιζέσθαι και της συλλογικής διαπραγμάτευσης.

Το οργανόγραμμα της Τράπεζας, τη 31^η Δεκεμβρίου του 2018 παρουσιάζεται παρακάτω:

Η οργανωτική δομή της Τράπεζας ευθυγραμμίζεται με τις εκάστοτε ισχύουσες αρχές του θεσμικού πλαισίου, το οποίο διέπει τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων και είναι διαρθρωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των κύριων επιχειρησιακών τομέων στους οποίους δραστηριοποιείται. Η διασφάλιση αποτελεσματικής οργανωτικής δομής και ο καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ορίων ευθύνης κάθε υπηρεσιακής μονάδας της Τράπεζας, αποτελούν τη βάση, στην οποία στηρίζονται η λειτουργία και οι εργασίες της.

Εξέλιξη Οικονομικών Μεγεθών

Ενεργητικό & Κεφάλαια

Το Ενεργητικό της Τράπεζας ανήλθε σε € 251.118 χιλ. έναντι € 218.015 χιλ. το 2017, σημειώνοντας αύξηση κατά 15,18% η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των ρευστών διαθεσίμων και καταθέσεων.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη του Ενεργητικού κατά την τελευταία 5ετία.

ΕΤΗ	2015	2016	2017	2018
ΠΟΣΑ	205.926.885	203.008.733	218.015.350	251.117.631

Η εξέλιξη των κεφαλαίων και αποθεματικών της Τράπεζας το αντίστοιχο χρονικό διάστημα παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα:

ΕΤΟΣ	ΚΕΦΑΛΑΙΟ	ΑΠΟΘΕΜ/ΚΑ	ΣΥΝΟΛΟ
2015	8.220.347	2.736.973	10.957.320
2016	8.380.469	2.420.190	10.800.658
2017	13.501.388	4.587.371	18.088.759
2018	17.895.701	813.444	18.709.144

Καταθέσεις

Οι καταθέσεις πελατών της Τράπεζας το 2018, ανήλθαν στα € 200.706 χιλ. έναντι € 183.102 χιλ. το 2017, σημειώνοντας αύξηση κατά 9,61%.

Οι καταθέσεις της Τράπεζας, είναι το ποιοτικό μέγεθος που εκφράζει την εμπιστοσύνη και ταυτόχρονα αποτελεί το βασικό δείκτη της αποδοχής που έχει η Τράπεζα στην Ήπειρο.

Χαρακτηριστικό επίσης των τάσεων της αγοράς αλλά και του γενικότερου κλίματος αβεβαιότητας, είναι και η σύνθεση των καταθέσεων, με τις προθεσμιακές καταθέσεις να καταλαμβάνουν το 71,09 % περίπου των τοποθετήσεων στην Τράπεζα, οι καταθέσεις ταμειυτηρίου το 16,59% και οι καταθέσεις όψεως και τρεχούμενοι το 12,33%.

Σήμερα η Τράπεζα προσβλέποντας σε μια ανάκαμψη της Ελληνικής οικονομίας και στηριζόμενη στην εμπιστοσύνη των μελών - πελατών της, πιστεύει ότι θα καλύψει τις απώλειες στις καταθέσεις, καθώς συνεχίζει να προσφέρει ελκυστικά επιτόκια σε σχέση με τον ανταγωνισμό.

Χορηγήσεις

Παρά τις συνεχιζόμενες δύσκολες οικονομικές συνθήκες, η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου, εφαρμόζοντας την ίδια συνετή πολιτική, σημείωσε μικρή πιστωτική επέκταση εντός του 2018. Οι χορηγήσεις στο τέλος του 2018, αυξήθηκαν κατά 3,7% και ανήλθαν σε € 241. 422 χιλ. έναντι € 232.710 χιλ. το 2017, με κατανομή σε όλους τους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας.

Τα Μη Εξυπηρετούμενα Ανοίγματα (ΜΕΑ) με 31-12-18 ανήλθαν σε ποσοστό 73,7% επί του συνόλου των χορηγήσεων μείωση κατά 1,2% σε σχέση με την 31-12-17, παρά την προσαρμογή της Τράπεζας στο πλαίσιο κανόνων της τραπεζικής εποπτείας αναφορικά με την ορθή κατηγοριοποίηση των ανοιγμάτων του δανειακού της χαρτοφυλακίου. Το αντικειμενικά υψηλό ποσοστό των ΜΕΑ αποτελεί αντικείμενο ενεργητικής διαχείρισης και προτεραιότητα της Τράπεζας, και διατυπώνεται η βεβαιότητα της περαιτέρω μείωσής του καθώς οι μεν βιώσιμες επιχειρήσεις εμφανίζουν ενδείξεις δυνατότητας αντιμετώπισης των επιπτώσεων της μακρόχρονης κρίσης της οικονομίας για δε τις περιπτώσεις που δεν θεραπεύονται μέσω ρύθμισης έχουν επιταχυνθεί οι ενέργειες αναγκαστικής ρευστοποίησης των εξασφαλίσεων.

Η Τράπεζα από την 01-01-18 υιοθέτησε επιτυχώς το νέο μοντέλο εκτίμησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών με βάση το ΔΠΧΑ 9 και σχηματίστηκαν αυξημένες προβλέψεις απομείωσης ύψους € 9,631 εκατ. ευρώ. Έτσι οι συνολικές προβλέψεις απομείωσης την 31-12-18 ανήλθαν σε € 64,2εκατ. έναντι € 54,6 εκατ. την 31-12-17, με αποτέλεσμα ο δείκτης κάλυψης των ΜΕΑ από προβλέψεις να βελτιωθεί σημαντικά και να διαμορφωθεί στο 35,5% έναντι 29,8% την 31-12-17. Αντίστοιχα ο δείκτης κάλυψης από προβλέψεις των NPLs έχει αυξηθεί σημαντικά στο 44,0% την 31-12-18 έναντι 35,6% την 31-12-17.

Ο πίνακας που ακολουθεί εμφανίζει την εξέλιξη των σχετικών μεγεθών (ποσά σε €):

	2015	2016	2017	2018
ΕΤΗΣΙΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	6.049.151	3.605.283	151.970	9.630.979
ΣΥΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	50.863.324	54.412.752	54.564.722	64.195.701

Ο βαθμό κάλυψης του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, από συσσωρευμένες προβλέψεις απομείωσης, αξία εμπράγματων εξασφαλίσεων και αξία χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων ανέρχεται σε 95,1%.

Λοιπές εργασίες

Το υπόλοιπο των εγγυητικών επιστολών σε κυκλοφορία το 2018 ανήλθε σε € 13.238 χιλ. και οι εισπραχθείσες προμήθειες από αυτές σε € 329 χιλ. .

Η Τράπεζα κατά το 2018 ανέπτυξε περαιτέρω το δίκτυο των εγκατεστημένων σε συνεργαζόμενες επιχειρήσεις POS, προσεγγίζοντας τα 2.000 εγκατεστημένα τερματικά και συνεχίζει την επέκτασή της με εντατικούς ρυθμούς κερδίζοντας σημαντικό μερίδιο της τοπικής αγοράς.

Σε συνεργασία με την Συνεταιριστική Ασφαλιστική παρέχει ασφαλιστικά και τραπεζοασφαλιστικά προϊόντα αποκομίζοντας προμήθειες, το ύψος των οποίων για το 2018 ανήλθε στο ποσό των € 96,77 χιλ. εμφανίζοντας μικρή αύξηση έναντι του προηγούμενου έτους.

Αποτελέσματα Χρήσης 2018

Τα αποτελέσματα χρήσης (κέρδη) προ προβλέψεων για τη χρήση 2018 ανήλθαν σε € 3.401 χιλ. έναντι € 2.378 χιλ. το 2017.

Για να υποστηριχθεί η απρόσκοπτη συνέχεια της ανάπτυξης της Τράπεζας απαιτείται η ενίσχυση της συνεταιριστικής και κατ' επέκταση της κεφαλαιακής της. Για το λόγο αυτό και τη τρέχουσα χρήση τα καθαρά κέρδη μετά από φόρους κεφαλαιοποιήθηκαν στα αποτελέσματα εις νέον.

Το συνολικό ύψος των προβλέψεων για απομείωση δανείων που σχηματίστηκαν το 2018 ανήλθε σε € 9.631 χιλιάδες. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά τα έσοδα και τα έξοδα της χρήσης συγκρινόμενα με τα αντίστοιχα του 2017.

Συνοπτική Κατάσταση Αποτελεσμάτων (σε χιλιάδες Ευρώ)

Περιγραφή	2018	2017
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	11.427	9.649
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	-3.269	-2.900
Καθαρά έσοδα από τόκους	8.158	6.748
Έσοδα προμηθειών	1.527	1.929
Έξοδα προμηθειών	-5	-4
Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	97	89
Καθαρά λοιπά έσοδα	209	192
Καθαρά λειτουργικά έσοδα	9.987	8.954
Δαπάνες προσωπικού	-2.802	-2.797
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	-3.499	-3.489
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, παγίων και λοιπών άυλων περ/κών στοιχείων	-285	-290
Κέρδη/(ζημιές) προ προβλέψεων και φόρων	3.401	2.378
Προβλέψεις απομείωσης για κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	-3.310	-252
Προβλέψεις απομείωσης συμμετοχών και χρεογράφων	0	0
Κέρδη/ (ζημιές) προ φόρων	91	2.126
Φόροι	- 13	-604
Καθαρά κέρδη / (ζημιές) μετά από φόρους	104	1.522

Δίκτυο Καταστημάτων & ATM

Η Τράπεζα την 31-12-18 διέθετε 8 καταστήματα, ένα 1 κατάστημα σε διαδικασία μεταστέγασης και 15 ATM και έχει παρουσία και στους 4 Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου.

Συγκεκριμένα λειτουργεί 4 καταστήματα στον Νομό Ιωαννίνων, 1 στον Νομό Άρτας, 1 στο Νομό Θεσπρωτίας και 2 στον Νομό Πρεβέζης και 1 κατάστημα σε διαδικασία μεταστέγασης. Κάθε κατάστημα διαθέτει ATM και 6 ακόμη μηχανήματα είναι εγκατεστημένα σε σημεία εκτός των καταστημάτων.

Ηλεκτρονική Τραπεζική

Η Τράπεζα διαθέτει όχι μόνο σύγχρονη αλλά και πρωτοποριακή ηλεκτρονική τραπεζική εξυπηρέτηση, για την ποιότητα και την καινοτομία της οποίας έχει βραβευθεί πολλαπλώς με βραβεία BITE Awards (ενδεικτικά τα έτη 2013, 2015, 2016, 2018).

Η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη σημασία στην εξασφάλιση της ταχύτητας, της αδιάλειπτης λειτουργίας και της ασφάλειας των συναλλαγών παρέχοντας στους πελάτες της, πλήρη τραπεζική εξυπηρέτηση - 24/7- από την άνεση του δικού τους χώρου.

Κατηγορίες συναλλαγών

Η υπηρεσία Ηλεκτρονικής Τραπεζικής καλύπτει όλο το εύρος συναλλαγών που ο πελάτης μπορεί να κάνει και σε οποιοδήποτε τραπεζικό κατάστημα:

- Διαχείριση τραπεζικών προϊόντων (αλλαγή ορίων, τροποποίηση χαρακτηριστικών κ.λπ.)
- Μεταφορές
- Πληρωμές
- Εμβάσματα

Επιπλέον, καλύπτει και μια σειρά από πρόσθετες υπηρεσίες που προσφέρονται αποκλειστικά από τα ηλεκτρονικά κανάλια της Συνεταιριστικής Τράπεζα Ηπείρου:

- Πληρωμή e-Παραβόλου
- Πολύ μεγάλο εύρος συναλλαγών εξόφλησης λογαριασμών
- Video Customer Service

Ασφάλεια συναλλαγών

- Η πρόσβαση στις υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής γίνεται με τη χρήση των προσωπικών κωδικών εισόδου που παράγονται με ασφάλεια και είναι γνωστοί μόνο στον χρήστη της υπηρεσίας
- Προηγμένα συστήματα ασφαλείας με την πιστοποίηση διεθνών φορέων διασφαλίζουν τις ηλεκτρονικές συναλλαγές
- Αναγνωρισμένα πρωτόκολλα κρυπτογράφησης εγγυώνται το απόρρητο των συναλλαγών και προστατεύουν τα δεδομένα που μεταφέρονται
- Η πρόσβαση στα συστήματα της Τράπεζας προστατεύεται από τείχος προστασίας (firewall), που απαγορεύει την πρόσβαση σε συστήματα και βάσεις δεδομένων με απόρρητα στοιχεία από μη εξουσιοδοτημένα άτομα.

Διαχείριση Κινδύνων

Η Τράπεζα δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην εκτίμηση και στην παρακολούθηση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται. Οι πιο σημαντικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθεται η Τράπεζα δια μέσω των δραστηριοτήτων της είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, οι μεταβολές στην αξία των περιουσιακών στοιχείων, λόγω μεταβολών στα επίπεδα τιμών και επιτοκίων της αγοράς, και η επάρκεια εποπτικών και εσωτερικών κεφαλαίων σε αποδεκτά επίπεδα, για τη στήριξη των δραστηριοτήτων της Τράπεζας. Η Τράπεζα, μέσω των κατάλληλων μηχανισμών εντοπίζει, παρακολουθεί και αναλύει αυτούς τους κινδύνους λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα. Επιπροσθέτως, η Τράπεζα επανεξετάζει συχνά τις πολιτικές και τα μοντέλα διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζει, ώστε να ενσωματώνει τις μεταβολές της αγοράς και των προϊόντων και να αναπτύσσει πιο αποτελεσματικές στρατηγικές.

Υπεύθυνη για την ανάπτυξη και την επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων είναι η Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων (ΕΔΚ) και σε τελικό επίπεδο το ΔΣ. Η διαμόρφωση στρατηγικής ανάληψης_κινδύνων και διαχείρισης κεφαλαίων, σε συνάρτηση με τους επιχειρηματικούς στόχους της τράπεζας, και η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων, καθώς και η επάρκεια Ιδίων Κεφαλαίων, σε σχέση με το ύψος και τη μορφή των αναλαμβανόμενων κινδύνων αξιολογούνται από το ΔΣ

Υπεύθυνη για την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, είναι η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας.

Πλαίσιο Διακυβέρνησης Διαχείρισης Κινδύνων

Οι κατευθυντήριες γραμμές της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων της τράπεζας εκπορεύονται από τις προβλέψεις της ΠΔ/ΤΕ 2577/2006, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της Τράπεζας, τον ετήσιο προϋπολογισμό της και το εκάστοτε εφαρμόσιμο επιχειρηματικό της σχέδιο.

Στο πλαίσιο μιας διαφανούς και λειτουργικής πολιτικής διαχείρισης κινδύνων, η Τράπεζα έχει καταγεγραμμένες διαδικασίες που καθορίζουν τη στρατηγική της αναφορικά με την ανάληψη, παρακολούθηση, μέτρηση και διαχείριση κινδύνων. Μέχρι σήμερα δεν έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή μιας ενιαίας και συνεκτικής Στρατηγικής Διαχείρισης Κινδύνων ώστε να τεκμηριώνεται επαρκώς ο βαθμός ανάληψης των κινδύνων από την Τράπεζα καθώς και η αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείρισή τους βάσει των στόχων. Η Τράπεζα αναγνωρίζοντας την ανάγκη να έχει ένα πλαίσιο αποτελεσματικό και πλήρως εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις που θέτει η ΠΔ/ΤΕ 2577, δρομολογεί και προχωρά με εξωτερικό σύμβουλο στην ανάπτυξη του συστήματος διαχείρισης κινδύνων ως τα τέλη του τρέχοντος έτους. Στο σημείο αυτό να τονισθεί ότι, η Τράπεζα παρότι δεν υποχρεούται να συστήσει Επιτροπή Διαχείρισης Κινδύνων σύμφωνα με το μέγεθός της και την πολυπλοκότητα των εργασιών της, όπως ορίζεται στην ΠΔ/ΤΕ 2577/2006. προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για πλήρη εναρμόνιση με τις απαιτήσεις της σχετικής ΠΔ/ΤΕ καθώς και την τήρηση των όρων συνεργασίας που έχει με τους Στρατηγικούς Επενδυτές. Η Τράπεζα, με την από 2/10.11.2016 απόφαση του Δ.Σ., προχώρησε στη σύσταση της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων, και προβαίνει στις απαιτούμενες ενέργειες ώστε να δημιουργήσει διαδικασίες για την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων, οι οποίες να αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της στρατηγικής της, των κανονισμών και των πολιτικών της.

Προκειμένου να επιτευχθεί η περαιτέρω αναβάθμιση των ωφελειών και υπηρεσιών που απολαμβάνει το πελατολόγιο και οι συνεταίροι της Τράπεζας, εντός ενός μακρόπνοου ορίζοντα πρόσδοσης οικονομικής αξίας, με την από 9/04.06.2015 απόφαση του ΔΣ, τροποποιήθηκε ο Εσωτερικός Κανονισμός Εταιρικής Διακυβέρνησης, ο οποίος όμως τελεί υπό αναθεώρηση ώστε να συμβαδίζει με την ισχύουσα οργανωτική δομή της Τράπεζας. Η Τράπεζα αναγνωρίζοντας την ανάγκη να έχει ένα πλαίσιο αποτελεσματικό και να είναι πλήρως εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις που θέτει η ΠΔ/ΤΕ 2577, έχει ήδη δρομολογήσει και προχωρά με εξωτερικό σύμβουλο στην ανάπτυξη του συστήματος διαχείρισης κινδύνων και συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Η Τράπεζα έχει υιοθετήσει ένα μοντέλο «Τριών Γραμμών Άμυνας» για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και διαχείριση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται. Στην Πρώτη Γραμμή Άμυνας είναι οι εμπορικές και οι λειτουργικές δραστηριότητες της Τράπεζας, όπως αυτές εντοπίζονται στην καθημερινή λειτουργία της Τράπεζας, κυρίως μέσω των καταστημάτων της. Τα καταστήματα και οι κεντρικές διευθύνσεις που εμπλέκονται στις καθημερινές λειτουργικές δραστηριότητες της Τράπεζας λαμβάνουν υπόψη τους τις κατευθυντήριες γραμμές που τίθενται από την Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων, που αποτελεί την Δεύτερη Γραμμή Άμυνας.

Η Μονάδα Διαχείρισης Κινδύνων ως ανεξάρτητη διοικητικά μονάδα είναι επιφορτισμένη με τη συνεχή αξιολόγηση και παρακολούθηση της ανάληψης κινδύνου που απορρέει από τις δραστηριότητες της Τράπεζας. Η Δεύτερη Γραμμή Άμυνας συμπληρώνεται από την Μονάδα Κανονιστικής Συμμόρφωσης, η οποία είναι επίσης διοικητικά ανεξάρτητη, διασφαλίζει την αποτροπή σύγκρουσης συμφερόντων κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της και έχει τη δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που είναι απαραίτητα για την εκπλήρωση της αποστολής της.

Η Τρίτη Γραμμή Άμυνας αφορά το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας. Είναι υπεύθυνη για την ανεξάρτητη ανασκόπηση του σχεδιασμού και της αποτελεσματικής λειτουργίας των εσωτερικών ελέγχων της Τράπεζας, της διαχείρισης κινδύνου και των συστημάτων και διαδικασιών διακυβέρνησης. Κεντρικό ρόλο στο στάδιο αυτό διαδραματίζει η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου. Επιπλέον, η Τρίτη Γραμμή Άμυνας ευθύνεται για την περιοδική επεξεργασία του συνολικού πλαισίου διαχείρισης κινδύνου της Τράπεζας.

Οι Μονάδες Εσωτερικού Ελέγχου και Διαχείρισης Κινδύνων δεν συμμετέχουν στη λήψη επιχειρησιακών αποφάσεων και τα μέλη που τις απαρτίζουν δεν έχουν κανενός είδους σχέση με τα υπόλοιπα διοικητικά στελέχη της Τράπεζας, εξασφαλίζοντας την εύρωστη, εύρυθμη και διαφανή περάτωση των καθηκόντων τους.

ΔΑΕΕΚ – ΔΑΕΕΡ

Ο κύριος σκοπός της έκθεσης για τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ) είναι να περιγράψει την προσέγγιση που ακολουθεί η Τράπεζα στο πλαίσιο της αξιολόγησης και επάρκειας των κεφαλαίων της. Θα πρέπει να διασφαλίσει ότι η Τράπεζα διαθέτει επαρκή κεφάλαια για να καλύψει όλους τους σημαντικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθεται το πιστωτικό ίδρυμα σε συνεχή βάση. Επίσης, γίνεται αξιολόγηση της επάρκειας των κεφαλαίων της με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2018, με βάση τις μελλοντικές κεφαλαιακές απαιτήσεις σε διάστημα τριών ετών.

Η ΔΑΕΕΚ περιγράφει αναλυτικά τη προσέγγιση της τράπεζας για την εσωτερική αξιολόγηση του κεφαλαίου, όσον αφορά:—Τους κινδύνους του Πυλώνα Ι (αγοράς, πιστωτικό και λειτουργικό) για τους οποίους υπολογίζει κεφαλαιακές απαιτήσεις σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση,

—Τους πρόσθετους κινδύνους που δεν καλύπτονται από τον Πυλώνα Ι και που αξιολογεί στο πλαίσιο της ΔΑΕΕΚ.

Αντίστοιχα η Τράπεζα αξιολογεί ετησίως με τη Διαδικασία Αξιολόγησης Εσωτερικής Επάρκειας Ρευστότητας (ΔΑΕΕΡ) το μέγεθος των κινδύνων ρευστότητας καθώς και των διαδικασιών, μέτρων, πολιτικών, μηχανισμών ελέγχου, προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων κρίσης, στη βάση των αρχών της Βασιλείας και των κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών.

Σχέδιο Ανάκαμψης (ΣΧ.ΑΝ.)

Το ΣΧ.ΑΝ. διασφαλίζει ότι η Τράπεζα μπορεί να ανακάμψει από σοβαρές μακροοικονομικές και χρηματοοικονομικές πιέσεις, αποφεύγοντας την περιέλευση του ιδρύματος σε σημείο αφερεγγυότητας και την λήψη μέτρων εξυγίανσης από την αρμόδια εποπτική αρχή.

Το Διοικητικό Συμβούλιο θέτει σαφείς προσδοκίες για την παράδοση και εκτέλεση του ΣΧ.ΑΝ. Το ΣΧ.ΑΝ. αναπτύσσεται, ανήκει και εκτελείται από την Ανώτερη Διοίκηση, αναδεικνύοντας την ικανότητα της Τράπεζας να συνεχίσει τις δραστηριότητές της. Η Ανώτερη Διοίκηση της Τράπεζας έχει καθιερώσει ένα πλαίσιο εσωτερικής διακυβέρνησης, ορίζοντας τις αρχές για την προετοιμασία του ΣΧ.ΑΝ, τη διαδικασία έγκρισης και τη διαδικασία διακυβέρνησης σε περίπτωση που πρέπει να εφαρμοστεί το σχέδιο σε κατάσταση κρίσης. Το πλαίσιο εσωτερικής διακυβέρνησης ενσωματώνεται στο υφιστάμενο πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και στο συνολικό πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας, στοχεύοντας στον έγκαιρο προσδιορισμό του βέλτιστου τρόπου εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης για την επαρκή διαχείριση μιας κρίσης.

Το ΣΧ.ΑΝ. παρέχει μια λίστα με τέσσερις (4) δυνητικές επιλογές ανάκαμψης, οι οποίες έχουν προκύψει από την αξιολόγηση ενός μακροσκελούς καταλόγου αξιόπιστων, εφικτών και αποτελεσματικών επιλογών, επιτρέποντας στην Τράπεζα να αξιολογήσει την αποτελεσματικότητά τους βάσει μιας σειράς σεναρίων ακραίων καταστάσεων.

Το ΣΧ.ΑΝ. προσδιορίζει τρεις (3) τύπους σεναρίων ακραίων καταστάσεων (σε κάθε περίπτωση, το ίδρυμα πρέπει να διακρίνει μεταξύ βραδέως και ταχέως εξελισσόμενης ακραίας χρηματοπιστωτικής κατάστασης), συμπεριλαμβανομένων του ιδιосуγκρασιακού και του συστημικού κλονισμού, καθώς και του συνδυασμού των δύο τύπων κλονισμού. Επιπροσθέτως, το Σχέδιο παράσχει την μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων των επιλογών ανάκαμψης, αξιολογεί τους κινδύνους που σχετίζονται με τις επιλογές ανάκαμψης και περιγράφει συγκεκριμένες λύσεις για την υπέρβαση των πιθανών προβλημάτων και την επαναφορά των Δεικτών Ανάκαμψής του Σχεδίου πάνω από τα επίπεδα των ορίων υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας, χωρίς να χρειάζεται να καταφύγει σε κυβερνητική στήριξη.

Επιπλέον, το ΣΧ.ΑΝ. παρέχει ένα λεπτομερές σχέδιο επικοινωνίας και γνωστοποίησης που καλύπτει την επικοινωνία εντός της Τράπεζας, καθώς και την εξωτερική επικοινωνία με τους μετόχους και τις αρμόδιες αρχές, αντιμετωπίζοντας τυχόν αρνητικές αντιδράσεις στην αγορά. Τέλος, το ΣΧ.ΑΝ. περιλαμβάνει μια σειρά προπαρασκευαστικών μέτρων που μπορούν να διευκολύνουν την εφαρμογή των επιλογών σε κατάσταση κρίσης.

Η ανάπτυξη του ΣΧ.ΑΝ. διεξήχθη υπό την επίβλεψη και τον συντονισμό της Συντονιστικής Επιτροπής, η οποία απαρτίζεται από ανώτερα στελέχη, που συνέβαλαν στην παραγωγή διαφόρων ροών εργασίας του ΣΧ.ΑΝ. (π.χ. δείκτες ανάκαμψης, ακραία σεναρία, επιλογές ανάκαμψης, κτλ.), καθώς και στον σχεδιασμό της εσωτερικής διακυβέρνησης και των σχετικών διαδικασιών.

Εταιρική Διακυβέρνηση

Η Τράπεζα έχει θεσπίσει από το 1998 την εφαρμογή αρχών εταιρικής διακυβέρνησης, εξασφαλίζοντας έτσι την άρτια και διαφανή διεξαγωγή των λειτουργιών της και την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών προς τους συνεταιίρους της και τους πελάτες της. Ο Κανονισμός Εταιρικής Διακυβέρνησης και οι απορρέουσες από την εφαρμογή του σύννομες

πρακτικές, συνιστούν αντικείμενο κεντρικού ενδιαφέροντος για την Τράπεζα, διασφαλίζοντας την πολυετή μεταλαμπάδευση των αξιών που διέπουν τη λειτουργία της και τη διασφάλιση των συμφερόντων τόσο των πελατών όσο και των συνεταίρων του ιδρύματος.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για την αναθεώρηση του Κανονισμού Εταιρικής Διακυβέρνησης, εντός των πλαισίων που θέτει ο νόμος και οι εποπτικές αρχές. Ο Κανονισμός Εταιρικής Διακυβέρνησης αντικατοπτρίζει την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού επιχειρηματικού μοντέλου με την παράλληλη εμπέδωση μια ενιαίας επιχειρηματικής φιλοσοφίας. Μεταξύ άλλων επιτυγχάνει:

- ✓ Την εγκαθίδρυση μιας σαφούς οργανωτικής δομής.
- ✓ Τη θέσπιση ξεκάθαρων γραμμών αναφοράς της Τράπεζας.
- ✓ Την αναλυτική περιγραφή της Ιεραρχίας των μονάδων που απαρτίζουν το οργανωτικό σώμα της Τράπεζας.
- ✓ Την απόδοση διακριτών και ανεξάρτητων αρμοδιοτήτων στις εμπλεκόμενες με τη διαχείριση κινδύνων και τον εσωτερικό έλεγχο μονάδες.

Η επιτυχής διοίκηση και αποτελεσματικότητα της Τράπεζας συμπληρώνεται από μια σειρά Επιτροπών, σε εναρμόνιση με τις αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης. Διακρίνονται στις επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου και στις λοιπές Επιτροπές της Διοίκησης, υπεύθυνες για εξειδικευμένα θέματα που χρήζουν ανάλογης διαφάνειας και τεχνικής κατάρτισης.

Ο Κανονισμός Εταιρικής Διακυβέρνησης βρίσκεται στο επίκεντρο των λειτουργιών του πλαισίου διοίκησης και λειτουργίας της Τράπεζας. Η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει την ανάγκη εφαρμογής της στην καθημερινή διαχείριση των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων, καθώς και στις διαδικασίες λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων. Συνεχίζοντας την προσπάθεια εκσυγχρονισμού της Εταιρικής της Διακυβέρνησης η οποία ξεκίνησε το 2017, η Τράπεζα προέβη στις ακόλουθες ενέργειες κατά το 2018:

- Ολοκλήρωση και έγκριση της 1^{ης} αναθεώρησης του 5ετούς Επιχειρηματικού Σχεδίου για το διάστημα 2019 - 2023
- Ορθή θεσμοθέτηση του ΔΟΚ με νέα 3μελή σύνθεση, ανεξαρτητοποίησή του από τη Δ/νση Καθυστερήσεων και τοποθέτησή του στο Οργανόγραμμα μεταξύ των ανεξάρτητων μονάδων
- Κατάρτιση/έγκριση των ακόλουθων Κανονισμών:
  - ✓ Κανονισμός λειτουργίας Δ.Σ. (αρ. αποφ. Δ.Σ. 31/11-05-2018)
  - ✓ Κανονισμός λειτουργίας Επιτροπής Αποδοχών (αρ. αποφ. Δ.Σ. 31/11-05-2018)
  - ✓ Κανονισμός λειτουργίας Επιτροπής Ελέγχου (αρ. αποφ. Δ.Σ. 31/11-05-2018)
  - ✓ Κανονισμός λειτουργίας Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων (αρ. αποφ. Δ.Σ. 31/11-05-2018)
  - ✓ Κανονισμός λειτουργίας Επιτροπής Προμηθειών & Διαχείρισης Ακινήτων (αρ. αποφ. Δ.Σ. 38/26-09-2018)
- Τυποποίηση και ηλεκτρονική αυτοματοποίηση της διαδικασίας για τον χειρισμό των Αιτήσεων Αγοράς & Διαγραφής Συνεταιριστικών Μεριδών (Εγκύκλιος Β 124/20-06-2018),
- Επικαιροποίηση και βελτίωση όλων των διαδικασιών για τον χειρισμό των λογ/σμών σε Οριστική Καθυστέρηση με στόχο την ασφαλή επιτάχυνση των ενεργειών αναγκαστικής επανείσπραξης απαιτήσεων,

Εσωτερικές Διαδικασίες Ελέγχου

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου προκειμένου να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της έχει θεσπίσει αυστηρές διαδικασίες ελέγχου, οι οποίες εφαρμόζονται και αξιολογούνται από τη Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης. Η συγκεκριμένη μονάδα αποτελεί αναπόσπαστο οργανικό μέρος της συνολικής λειτουργίας της Τράπεζας. Έχει Ανεξάρτητη, Αντικειμενική, Διαβεβαιωτική και Συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες της Τράπεζας.

Η Μονάδα Εσωτερικής Επιθεώρησης είναι διοικητικά ανεξάρτητη από μονάδες με εκτελεστικές αρμοδιότητες και από τις υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για την πραγματοποίηση ή λογιστικοποίηση συναλλαγών. Έχει πρόσβαση σε όλες τις δραστηριότητες και μονάδες της Τράπεζας, καθώς και σε όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες της.

Ο επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης αναφέρεται, για θέματα της αρμοδιότητας του στην Επιτροπή Ελέγχου και μέσω αυτής στο Δ.Σ. της Τράπεζας.

Αναλυτικά, οι αρμοδιότητες της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης αναφέρονται στον ισχύοντα Κανονισμό της, ο οποίος εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας, αλλά και από την αρμόδια υπηρεσία της Εποπτεύουσας Αρχής της Τράπεζας της Ελλάδος. Η λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικής Επιθεώρησης διέπεται από το θεσμικό, κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο, όπως ισχύει κάθε φορά.

Υλικοτεχνική Υποδομή

Η στρατηγική οργανικής ανάπτυξης της Τράπεζας υπηρετεί και βασίζεται στους ίδιους τέσσερις πυλώνες που διατρέχουν το σύνολο του Επιχειρηματικού Σχεδίου.

Επιχειρείται η ανάπτυξη των εργασιών με χρήση περιορισμένης αύξησης της φυσικής παρουσίας σε τοπικές αγορές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημαντική υποστήριξη της διείσδυσης με ηλεκτρονικά δίκτυα και κατάλληλες συνεργασίες.

Στο δρόμο προς τη ψηφιακή μετάβαση η Τράπεζα υιοθετεί σύγχρονες τεχνολογικά λύσεις που της επιτρέπουν:

- ✓ Να μειώνει το κόστος εξυπηρέτησης, οδηγώντας στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου αύξησης της κερδοφορίας
- ✓ Να καλύπτει με ασφάλεια όλο το φάσμα των σύγχρονων τραπεζικών υπηρεσιών
- ✓ Να διατηρείται στην κορυφή από την άποψη της δυνατότητας ενσωμάτωσης καινοτομιών και χρήσης τεχνολογίας αιχμής

Η Τράπεζα αναγνωρίζει τη σημασία της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των πληροφοριών, ειδικά σε περιόδους κρίσης, για τον λόγο αυτό έχει συσταθεί η Διεύθυνση Πληροφορικής, η οποία υποστηρίζεται από δύο τμήματα:

1. Τμήμα Πληροφορικής
2. Τμήμα Ψηφιακής Τραπεζικής

Τα πληροφοριακά συστήματα της Τράπεζας διασφαλίζουν την εύκολη και τακτική συλλογή και αποθήκευση στοιχείων, καθώς και τη συνάθροιση των δεδομένων κινδύνου σε διάφορα επίπεδα του ιδρύματος. Η ασφάλεια των επιχειρησιακών πληροφοριών είναι στην ευθύνη του Διευθυντή της Διεύθυνσης Πληροφορικής. Επίσης, στην Τράπεζα υπάρχει ο IT Security Officer, ο οποίος είναι εξειδικευμένος υπάλληλος για τους ελέγχους των πληροφοριακών συστημάτων και με την εναρμόνιση των οδηγιών της ΤτΕ.

Η υπηρεσία ηλεκτρονικής τραπεζικής παρέχει στους εγγεγραμμένους χρήστες όλες εκείνες τις υπηρεσίες που επιθυμούν να πραγματοποιήσουν εξ αποστάσεως, κίνηση κεφαλαίων, πληρωμές, μεταφορές, κινήσεις λογαριασμών, υπόλοιπα λογαριασμών κλπ.

Για την επίτευξη του ψηφιακού της μετασχηματισμού η Τράπεζα έχει ήδη υλοποιήσει:

- Video Customer Service
- Digital Corner εντός των Καταστημάτων
- Intranet (Ηλεκτρονική Διαβούλευση, Ενημέρωση για την ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων)
- Συμμόρφωση με PSD2
- Δημιουργία υποδομής με APIs για υλοποίηση Open Banking
- Σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας μέσω Video Conference

Ενώ έχει προς υλοποίηση μία σειρά ακόμη έργων που αφορούν τη ψηφιακή μετάβαση:

- Document Management System
- Ψηφιακές Υπογραφές
- Νέο αναβαθμισμένο e-banking
- Mobile Banking
- Ψηφιακό κατάστημα με Interactive Machine Teller (Virtual Branch)
- Συνεργασίες με ιδρύματα πληρωμών με χρήση APIs
- Συνεργασίες με Fintechs για χρήση νέων - έξυπνων πληρωμών πχ Smart Cities
- Σχεδιασμός Hackathon για υλοποίηση καινοτόμων υπηρεσιών

Υιοθέτηση και προσαρμογή στον Γενικό Κανονισμό ΕΕ 2016/679 (GDPR)

Η Τράπεζα, από την ισχύ του Κανονισμού ΕΕ 2016/679 προσαρμόζεται στις απαιτήσεις αυτού ώστε να είναι απολύτως εναρμονισμένη και ως εκτελούσα την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων να λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία τους.

Για το σκοπό εγκαίρως εντός του 2018 ανέθεσε στην εταιρεία SPACE HELLAS το έργο για τη συμμόρφωση της Τράπεζας Ηπείρου με τον Κανονισμό το οποίο ολοκληρώθηκε με επιτυχία.

Κύριοι στόχοι του έργου ήταν:

- 1) Η καταγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης της σχετικής με τους όρους του Κανονισμού λειτουργίας της Τράπεζας και ο σχεδιασμός για την υλοποίηση των ενεργειών πλήρους προσαρμογής
- 2) Η αυξημένη ποιότητα διασφάλισης για τους πελάτες, τους εργαζομένους και τους εξωτερικούς συνεργάτες ότι τα Προσωπικά τους Δεδομένα προστατεύονται κατάλληλα
- 3) Η μείωση ή/και εξάλειψη των κινδύνων των σχετικών με τη διαχείριση προσωπικών δεδομένων και τις σχετιζόμενες με αυτή διώξεις για πιθανές παραβάσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων.

Περαιτέρω η Τράπεζα Ηπείρου ανέθεσε στην εταιρεία SPACE HELLAS τον ρόλο του DPO μέχρι την 29η-2-2020. Η εταιρία, μέσω εξειδικευμένου στελέχους της αναλαμβάνει την ευθύνη του σχεδιασμού και συντονισμού της προσηκούσας υλοποίησης της συμμόρφωσης της Τράπεζας με τον Κανονισμό όπως, ενδεικτικά, την υιοθέτηση και ψήφιση από το ΔΣ της δέσμευσης της Διοίκησης, την έγκριση από το ΔΣ της Πολιτικής Ιδιωτικότητας και Προστασίας Δεδομένων, της Πολιτικής Αποδεκτής Χρήσης και της Πολιτικής Ασφάλειας Πληροφοριών.

Προϊόντα και υπηρεσίες

Η Τράπεζα διαθέτει στην αγορά πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες, καταθετικά προϊόντα υψηλών αποδόσεων και χορηγητικά προϊόντα λιανικής τραπεζικής τα οποία σχεδιάζονται με ευελιξία για να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των ιδιωτών πελατών της.

Οι κύριες κατηγορίες επιχειρηματικών πελατών είναι :

- Βιοτέχνες – Επαγγελματίες – Έμποροι που ανήκουν κατά κύριο λόγο στην κατηγορία των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.
- Αγρότες / Κτηνοτρόφοι.
- Ιδιοκτήτες Ξενοδοχείων και λοιπών τουριστικών καταλυμάτων.
- Ελεύθεροι επαγγελματίες.
- Κατασκευαστές / Τεχνικές Εταιρείες.
- Νοικοκυριά για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών και λοιπών καταναλωτικών αναγκών.

Η Τράπεζα εντός του 2018 παρείχε νέα προϊόντα χρηματοδοτήσεων:

- **Μικροπιστώσεις EaSI**, με παροχή χρηματοδοτικής στήριξης για την πρόσβαση δικαιούχων σε μικροπιστώσεις μέχρι €25.000 με την εγγύηση του ΕΤαΕ, για κάλυψη αναγκών τόσο κεφαλαίου κίνησης και χρηματοδότησης αγοράς παγίων στοιχείων. Παράλληλα, στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνεται και η παροχή εστιασμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης (υπηρεσίες Mentoring) στους δικαιούχους που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα.
- **ΤΕΠΙΧ I & II**, με παροχή δανείων επενδυτικού σκοπού και κεφαλαίου κινήσεως επενδυτικού σκοπού προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων. Το όφελος της επιχειρήσεως συνίσταται στο μειωμένο ανάλογα με το πρόγραμμα επιτόκιο (και εισφορά του Ν. 128/75) που εφαρμόζεται στο σύνολο του δανείου, λόγω της ανωτέρω άτοκης συνεισφοράς κεφαλαίων του ΤΕΠΙΧ II κατά 20% σε εκάστη χρηματοδότηση.
- **See GR**, με παροχή κεφαλαίων μακροπρόθεσμης απόδοσης υπό τη μορφή δανείων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες των κοινωνικών επιχειρήσεων, εγγυημένων από το SEE-GR, μία πρωτοβουλία των συνεταιριστικών Τραπεζών Ηπείρου, Καρδίτσας και Χανίων,
- **Ήπειρος Ανάπτυξη**, Ολοκληρωμένο πακέτο προϊόντων και υπηρεσιών που απευθύνεται σε νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις που τα επενδυτικά τους προγράμματα έχουν ενταχθεί στο ΕΣΠΑ ή σε άλλα επιδοτούμενα προγράμματα.

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η συνεταιριστική ιδέα πάνω στις αρχές της οποίας δομήθηκε και λειτουργεί η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου είναι άμεσα συνυφασμένη με την έννοια της ευθύνης απέναντι στην τοπική κοινωνία, που δημιουργήσε και στηρίζει την τράπεζα.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου δημιουργεί σημαντικό ύψους κοινωνικό προϊόν που παράγεται από τη λειτουργία και την πολιτική που εφαρμόζει και αποδίδεται στην πολιτεία και στους πολίτες. Ενδεικτικά το μέγεθος της κοινωνικής συνεισφοράς της Τράπεζας, χωρίς να συμπεριληφθεί το ύψος των προμηθειών που κατευθύνθηκε κυρίως σε τοπικούς προμηθευτές, απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ 2018

Δημόσιο (φόροι, εισφορές κλπ)	1.527
Ασφαλιστικά Ταμεία	938
Προσωπικό	1.562
Χορηγίες	12
ΣΥΝΟΛΟ (ποσά σε χιλ. ευρώ)	4.039

Παράλληλα ανταποδίδοντας την εμπιστοσύνη των Ηπειρωτών και με αίσθημα κοινωνικής ευθύνης, παρά την ανάγκη για περιορισμό των δαπανών της, συνεχίζει να στηρίζει αναπτυξιακές, κοινωνικές και πολιτιστικές πρωτοβουλίες των φορέων του τόπου μας, καθώς και το έργο καταξιωμένων τοπικών κοινωνικών συλλόγων.

Η συμπαράσταση της τράπεζας έχει πολλές φορές αποδεχθεί καθοριστική για την πραγματοποίηση και την επιτυχία σημαντικών δράσεων.

Ιωάννινα, 15 Μαΐου 2019

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Η Διευθύνουσα Σύμβουλος

**Ο Εντεταλμένος
Εκτελεστικός Σύμβουλος**

**Ζωνίδης Κωνσταντίνος
Α.Δ.Τ. Φ 461644**

**Μυζήθρα Μαρία
Α.Δ.Τ. Α.Ε. 088700**

**Τσουκανέλης Βασίλειος
Α.Δ.Τ. ΑΕ 275733**

Πληροφόρηση για την περίοδο 01/01/2018 έως 31/12/2018
Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του
Νόμου 4374/2016

I. Πληρωμές (δεν συμπεριλαμβάνεται ΦΠΑ) για την περίοδο 01/01/2018 έως 31/12/2018 λόγω διαφήμισης , προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μέσων Ενημέρωσης (σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν. 4374/2016)

Επωνυμία ή Ονοματεπώνυμο	Ποσά σε Ευρώ
ΝΕΧΤ ΣΟΜ ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ-ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε	1.473 €
ΙΩΑΝΝΙΝΑ Τ.Υ Α.Ε	3.000 €
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΤΥ Α.Ε	3.810 €
ΓΚΑΝΙΑΤΣΑΣ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε. ART TV	3.679 €
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΣ ΑΕ	3.000 €
ΠΑΕ ΠΑΣ ΓΙΑΝΝΙΝΑ	22.000 €
ΙCΑΡ ΑΕ	480 €
ΣΥΝΟΛΟ	37.442 €

II. Πληρωμές (δεν συμπεριλαμβάνεται ΦΠΑ εάν υπάρχει) για την περίοδο 01/10/2018 έως 31/12/2018 λόγω δωρεών , χορηγιών , επιχορηγήσεων ή άλλων χαριστικών αιτιών (σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 6 του Ν.4374/2016) .

Επωνυμία	Ποσά σε Ευρώ
12 ΓΥΡΟΣ ΛΙΜΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2.100 €
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ	1.000 €
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΤΥΦΛΩΝ ΚΑΙ ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΕΝΩΝ	300 €
ΦΟΡΕΑΣ Δ/ΣΗΣ ΕΘ'ΦΟΡΕΑΣ Δ/ΣΗΣ ΕΘΝ.ΠΑΡΚΟΥ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ & ΧΑΡΑΔΡΑΣ ΑΡΑΧΘΟΥ	1.280 €
ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΕΘΝΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2.000 €
ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	200 €
ΕΛΕΠΑΠ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	100 €
ΚΟΙΝ ΕΠΙΧ ΠΟΛΙΤ ΠΕΡΙΒΑΛΛ ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	200 €
ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ	200 €
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	1.000 €
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΣΑΚΑΛΩΦ	200 €
ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΑΣ	300 €
ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	3.000 €
ΣΥΝΟΛΟ	11.880 €

Γ. ΈΚΘΕΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ ΛΟΓΙΣΤΗ

Προς τους Συνέταιρους της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηπείρου Συν.Π.Ε.

Έκθεση ελέγχου επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Συνεταιριστικής Τράπεζας Ηπείρου (η «Τράπεζα»), οι οποίες αποτελούνται από την κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2018, τις καταστάσεις συνολικών εισοδημάτων, μεταβολών ιδίων κεφαλαίων και ταμειακών ροών της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και περίληψη των σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές σημειώσεις.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της Τράπεζας κατά την 31η Δεκεμβρίου 2018, τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχο μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ΔΠΕ) όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας, σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην παράγραφο της έκθεσής μας «Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Τράπεζα καθ' όλη τη διάρκεια του διορισμού μας σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Ελεγκτές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Ελεγκτών (Κώδικας ΣΔΠΕ), όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσία και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου είναι εκείνα τα θέματα που, κατά την επαγγελματική μας κρίση, ήταν εξέχουσας σημασίας στον έλεγχο μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας χρήσεως. Τα θέματα αυτά και οι σχετιζόμενοι κίνδυνοι ουσιώδους ανακρίβειας αντιμετωπίστηκαν στο πλαίσιο του ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως σύνολο, για τη διαμόρφωση της γνώμης μας επί αυτών και δεν εκφέρουμε ξεχωριστή γνώμη για τα θέματα αυτά.

Σημαντικότερα θέματα ελέγχου

Πώς αντιμετωπίστηκε το σημαντικότερο θέμα ελέγχου στον έλεγχό μας

Αξιολόγηση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας (Going concern)

Η Τράπεζα, για τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της 31.12.2018, βασίστηκε στην αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας (going concern). Για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής η διοίκηση λαμβάνει υπόψη τις τρέχουσες οικονομικές εξελίξεις, τη ρευστότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια της Τράπεζας, και προβαίνει σε εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση, των οικονομικών μεγεθών της και του οικονομικού περιβάλλοντος στο οποίο η Τράπεζα θα δραστηριοποιείται τους προσεχείς 12 μήνες.

Εστιάσαμε στο θέμα αυτό, λόγω των σημαντικών εκτιμήσεων και παραδοχών της διοίκησης σχετικά με:

- το μακροοικονομικό περιβάλλον, τις υφιστάμενες αβεβαιότητες και τις τρέχουσες εξελίξεις στην Ελλάδα
- τα εποπτικά κεφάλαια και του περιθωρίου του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της Τράπεζας.
- τη ρευστότητα της Τράπεζας για τη χρήση που έληξε 31/12/2018

Η ελεγκτική μας προσέγγιση περιέλαβε μεταξύ άλλων τις κάτωθι διαδικασίες:

- Συζητήσαμε με τη διοίκηση και αξιολογήσαμε το εγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο της Τράπεζας στο πλαίσιο των τρεχουσών μακροοικονομικών συνθηκών.
- Εξετάσαμε το εύλογο των βασικών παραδοχών του ως άνω επιχειρηματικού σχεδίου.
- Αξιολογήσαμε την αξιοπιστία των προβλέψεων της διοίκησης εξετάζοντας τα απολογιστικά στοιχεία των προηγούμενων χρήσεων.
- Αξιολογήσαμε την περιουσιακή κατάσταση της Τράπεζας και τις διαθέσιμες πηγές χρηματοδότησης (καταθέσεις, λοιπά πιστωτικά μέσα & δάνεια).
- Λάβαμε υπόψη την υλοποίηση της αύξησης κεφαλαίου στην κλειόμενη χρήση.

Σχετική αναφορά γίνεται στη σημειώσεις 2.2 και 5 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

- Αξιολογήσαμε τις πραγματοποιηθείσες επιπτώσεις της εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Α. 9 στην κεφαλαιακή δομή και τα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας.
- Αξιολογήσαμε την επάρκεια των σχετικών γνωστοποιήσεων που περιλαμβάνονται στις σημειώσεις 2.2 και 5 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σε σχέση με το θέμα αυτό.

Πρόβλεψη απομείωσης για τον πιστωτικό κίνδυνο από δάνεια και απαιτήσεις πελατών στο αναπόσβεστο κόστος

Από 1 Ιανουαρίου 2018 το ΔΠΧΑ 9 αντικατέστησε το ΔΛΠ 39. Το νέο αυτό πρότυπο είναι αριετά σύνθετο καθώς απαιτεί να αναγνωρίζεται αναμενόμενες ζημιές πιστωτικού κινδύνου που απαιτούν σημαντική άσκηση κρίσης και εκτιμήσεων με αποτέλεσμα να υπάρχει σημαντική αύξηση της απομείωσης για απαιτήσεις δανείων από πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος.

Το 2018 ήταν η πρώτη χρήση εφαρμογής του νέου προτύπου. Για τον υπολογισμό της ζημιάς απαιτείται μεγάλος όγκος απαιτούμενων δεδομένων από διάφορες πηγές και συστήματα που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί ξανά για τον υπολογισμό λογιστικών αποτελεσμάτων. Τα παραπάνω αυξάνουν σημαντικά τον κίνδυνο για την ποιότητα των δεδομένων αλλά και την ακρίβεια και αξιοπιστία των μοντέλων που επεξεργάζονται τα δεδομένα αυτά.

Η Τράπεζα στις οικονομικές καταστάσεις την 31 Δεκεμβρίου 2018 εμφανίζει ποσό € 241,4 εκατ. (2017: € 232,7 εκατ.) ως απαιτήσεις από πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος καθώς και € 64,2 εκατ. (2017: € 54,6 εκατ.) ως απομείωση επί των απαιτήσεων αυτών.

Η Τράπεζα αναγνώρισε ζημία ποσού € 6,3 εκατ. περίπου από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 που επιβάρυνε τα Ίδια Κεφάλαια της Τράπεζας κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Η ζημία απομείωσης χρήσης 2018 ανήλθε σε € 3,3 εκατ. και επιβάρυνε το αποτέλεσμα χρήσης.

Συνεπώς καταλήξαμε ότι η πρόβλεψη απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων πελατών στο αναπόσβεστο κόστος αποτελεί σημαντικό θέμα ελέγχου για τους κάτωθι λόγους:

- Στηρίζεται στην εφαρμογή μιας νέας λογιστικής αρχής (ΔΠΧΑ 9) που απαιτεί νέες εκτιμήσεις και κρίσεις και καινούρια συστήματα για την επεξεργασία δεδομένων.
- Γίνεται άσκηση κρίσης για την ορθή κατάταξη των δανείων και του τρόπου με τον οποίο γίνεται η επιμέτρηση τους.
- Ο υπολογισμός της απομείωσης απαιτεί σημαντική κρίση από τη Διοίκηση για τα μακροοικονομικά κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιηθούν στον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς.
- Ο υπολογισμός της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς υποστηρίζεται από ένα νέο τρόπο διαδικασιών, συστημάτων και εσωτερικών δικλίδων που δεν έχει εξετασθεί στην πράξη.
- Απαιτεί κρίση για τον σωστό σχεδιασμό των μαθηματικών τύπων και δεδομένων που απαιτούνται για τον υπολογισμό της αναμενόμενης πιστωτικής ζημιάς.

Στη σημείωση 3.1 επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της Τράπεζας αναφέρονται οι κυριότερες λογιστικές πολιτικές και στις σημειώσεις 4.1 και 4.2 γίνεται γνωστοποίηση του πιστωτικού κινδύνου.

Αξιολόγηση ανακτισιμότητας αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας ανήλθαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 σε € 10,7 εκατ., σε σύγκριση με € 8,9 εκατ. κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017, μέρος των οποίων ποσού € 1,8 εκατ. αποτελεί επίπτωση της εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 και ένα ακόμη μέρος δε βασιίζεται απαραίτητα σε μελλοντική κερδοφορία αλλά αφορά σε αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 27Α του Ν. 4172/2013, σύμφωνα με το οποίο η Τράπεζα δύναται να μετατρέψει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί συγκεκριμένων προσωρινών διαφορών, σε οριστικές και εικασθαρμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου

Η επιμέτρηση της ανακτισιμότητας των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων θεωρείται σημαντικό θέμα ελέγχου καθώς

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων, αξιολογήσαμε τις μεθοδολογίες και τις πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τη διοίκηση σε σχέση με τις απομειώσεις δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών. Οι διαδικασίες επαλήθευσης που επιλέξαμε να εφαρμόσουμε για τον υπολογισμό της αναμενόμενης ζημιάς συμπεριλάμβαναν τα ακόλουθα:

- Για συγκεκριμένο δείγμα δανείων επαληθεύσαμε τους μηχανισμούς που χρησιμοποιεί η Τράπεζα για την εκτίμηση της σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κινδύνου.
- Ως προς την απομείωση σε ατομική βάση επιλέξαμε ένα δείγμα δανείων με κύριο κριτήριο το υπόλοιπο του πιστωτικού κινδύνου και αξιολογήσαμε την επάρκεια της πρόβλεψης που καταχωρήθηκε. Στη διαδικασία αυτή εφαρμόσαμε διαδικασίες αξιολόγησης των δεδομένων και της αξιοπιστίας των αναμενόμενων ροών που χρησιμοποιούνται στην εξατομικευμένη απομείωση.
- Αναφορικά με τις συλλογικές απομειώσεις αξιολογήσαμε το εύλογο των σημαντικών παραμέτρων και παραδοχών, όπως την πιθανότητα αθέτησης (probability of default) και την ζημία δεδομένης αθέτησης (loss given default), που χρησιμοποιήθηκαν στα μοντέλα απομείωσης που χρησιμοποιεί η Τράπεζα.
- Για συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια αξιοποιήσαμε την ύπαρξη και την αποτίμηση των εξασφαλίσεων που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της απομείωσης
- Αξιολογήσαμε κατά πόσο οι γνωστοποιήσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις αντικατοπτρίζουν κατάλληλα το μέγεθος του πιστωτικού κινδύνου.

Με βάση την αξιολόγηση των ελεγκτικών κινδύνων, εκτιμήσαμε τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε από τη διοίκηση για τον προσδιορισμό του ανακτισιμίου ποσού των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και εξετάσαμε τόσο τον προϋπολογισμό όσο και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν σχετικά με την ύπαρξη μελλοντικών φορολογικών κερδών.

Οι ελεγκτικές διαδικασίες που ακολουθήσαμε περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

- Αξιολόγηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής των εσωτερικών δικλίδων ελέγχου που σχετίζονται με την προετοιμασία και επισκόπηση των προϋπολογισμών και προσδοκιών, συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων που σχετίζονται

είναι εξαιρετικά υποκειμενική όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων του επιχειρηματικού σχεδίου της Τράπεζας και στην αξιολόγηση του ειδικού φορολογικού πλαισίου (άρθρα 27 & 27Α Ν. 4172/2013).

Η διοίκηση έχει παράσχει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις στις σημειώσεις 3.4 και 12 των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

με τις σημαντικές εκτιμήσεις, τα δεδομένα, τον υπολογισμό και τις μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν.

- Αξιολόγηση της εκτίμησης της διοίκησης αναφορικά με τις πρόσφατες αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία που επηρεάζουν το υπόλοιπο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και συγκεκριμένα τις διατάξεις των άρθρων 27 και 27Α του Ν. 4172/2013.
- Αξιολόγηση του εύλογου των σημαντικότερων παραδοχών και προσδοκιών της διοίκησης αναφορικά με τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη υπό το πρίσμα της επιβεβαίωσης αυτών των προσδοκιών ιστορικά, με βάση τα τρέχοντα αποτελέσματα και την φορολογική νομοθεσία.

Αξιολογήσαμε κατά πόσο οι γνωστοποιήσεις σχετικά με την ανακτισιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι επαρκείς.

Άλλες πληροφορίες

Η διοίκηση είναι υπεύθυνη για τις άλλες πληροφορίες. Οι άλλες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην Ετήσια Οικονομική Έκθεση, είναι η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, για την οποία γίνεται σχετική αναφορά στην “Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων” και οι Δηλώσεις των Μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, αλλά δεν περιλαμβάνουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και την έκθεση ελέγχου επί αυτών.

Η γνώμη μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν καλύπτει τις άλλες πληροφορίες και δεν εκφράζουμε με τη γνώμη αυτή οποιαδήποτε μορφή συμπέρασμα διασφάλισης επί αυτών.

Σε σχέση με τον έλεγχό μας επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η ευθύνη μας είναι να αναγνώσουμε τις άλλες πληροφορίες και, με τον τρόπο αυτό, να εξετάσουμε εάν οι άλλες πληροφορίες είναι ουσιωδώς ασυνεπείς με τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή τις γνώσεις που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο ή αλλιώς φαίνεται να είναι ουσιωδώς εσφαλμένες. Εάν, με βάση τις εργασίες που έχουμε εκτελέσει, καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι υπάρχει ουσιώδες σφάλμα σε αυτές τις άλλες πληροφορίες, είμαστε υποχρεωμένοι να αναφέρουμε το γεγονός αυτό. Δεν έχουμε τίποτα να αναφέρουμε σχετικά με το θέμα αυτό.

Ευθύνη της διοίκησης και των υπευθύνων για τη διακυβέρνηση επί των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες, ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και αν η διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Τράπεζα ή να διακόψει τη δραστηριότητά της, ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Η Επιτροπή Ελέγχου (άρθ. 44 ν.4449/2017) της Τράπεζας έχει την ευθύνη εποπτείας της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς.

Ευθύνες ελεγκτή για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στο σύνολό τους, είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος και να ειδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, που λαμβάνονται με βάση αυτές τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ως καθήκον του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για την γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Τράπεζας.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη διοίκηση.
- Αποφαινόμαστε για την καταλληλότητα της χρήσης από τη διοίκηση της λογιστικής βάσης της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το εάν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Τράπεζας να συνεχίσει τη δραστηριότητά της. Εάν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις των χρηματοοικονομικών καταστάσεων ή εάν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Τράπεζα να παύσει να λειτουργεί ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.
- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων καθώς και το κατά πόσο οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τον τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Επιπλέον, δηλώνουμε προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση ότι έχουμε συμμορφωθεί με τις σχετικές απαιτήσεις δεοντολογίας περί ανεξαρτησίας και γνωστοποιούμε προς αυτούς όλες τις σχέσεις και άλλα θέματα που μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι επηρεάζουν την ανεξαρτησία μας και τα σχετικά μέτρα προστασίας, όπου συντρέχει περίπτωση.

Από τα θέματα που γνωστοποιήθηκαν στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση, καθορίζουμε τα θέματα εκείνα που ήταν εξέχουσας σημασίας για τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της τρέχουσας ετήσιας περιόδου και ως εκ τούτου αποτελούν τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

1. Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου και της Δήλωσης Εταιρικής Διακυβέρνησης που περιλαμβάνεται στην έκθεση αυτή, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του Ν.4336/2015 (μέρος Β), σημειώνουμε ότι:

- α. Στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνεται δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης, η οποία παρέχει τα πληροφοριακά στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 43ββ του κ. Ν. 2190/1920.
- β. Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των άρθρων 43α και 107Α και της παραγράφου 1 (περιπτώσεις γ' και δ') του άρθρου 43ββ του κ. Ν. 2190/1920 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31/12/2018.
- γ. Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου και το περιβάλλον τους, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

2. Συμπληρωματική Έκθεση προς την Επιτροπή Ελέγχου

Η γνώμη μας επί των συνημμένων οικονομικών καταστάσεων είναι συνεπής με τη Συμπληρωματική Έκθεσή μας προς την Επιτροπή Ελέγχου της Τράπεζας, που προβλέπεται από το άρθρο 11 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

3. Παροχή Μη Ελεγκτικών Υπηρεσιών

Δεν παρείχαμε στην Τράπεζα μη ελεγκτικές υπηρεσίες που απαγορεύονται σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) αριθ. 537/2014.

Οι επιτρεπόμενες μη ελεγκτικές υπηρεσίες που έχουμε παράσχει στην Τράπεζα, κατά τη διάρκεια της χρήσεως που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2018 γνωστοποιούνται στη Σημείωση 31 των συνημμένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

4. Διορισμός Ελεγκτή

Διοριστήκαμε για πρώτη φορά ως Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές της Τράπεζας με την από 28/6/2013 απόφαση της ετήσιας τακτικής γενικής συνέλευσης των συνεταίρων. Έκτοτε ο διορισμός μας έχει αδιαλείπτως ανανεωθεί για μία συνολική περίοδο 5 ετών με βάση τις κατ' έτος λαμβανόμενες αποφάσεις της τακτικής γενικής συνέλευσης των συνεταίρων.

Ιωάννινα, 16 Μαΐου 2019

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής

Στέργιος Κ. Ντέτσικας

Α.Μ. Σ.Ο.Ε.Λ. 41961

Ορκωτοί Ελεγκτές Σύμβουλοι Επιχειρήσεων
Ζεφύρου 58, 17564 Παλαιό Φάληρο
Α.Μ. ΣΟΕΛ 127

Δ. ΕΤΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 2018
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

	Σημείωση	01.01- 31.12.2018	01.01- 31.12.2017
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		11.427.119	9.648.840
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		(3.269.047)	(2.900.357)
Καθαρά έσοδα από τόκους	6	8.158.072	6.748.484
Εσοδα προμηθειών		1.527.332	1.928.761
Εξοδα προμηθειών		(4.877)	(4.366)
Καθαρά έσοδα / (έξοδα) από προμήθειες	7	1.522.454	1.924.394
Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες		96.766	89.286
Καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες	8	96.766	89.286
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)	9	209.476	192.325
Καθαρά λειτουργικά έσοδα		9.986.769	8.954.490
Δαπάνες προσωπικού	10	(2.801.738)	(2.797.274)
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα	11	(3.498.835)	(3.488.615)
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, παγίων, λογ/κού & λοιπών άυλων περ/κών στοιχείων	17	(285.073)	(290.214)
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού και άλλων κινδύνων	15	(3.310.454)	(252.491)
Κέρδη / (ζημιές) προ φόρων		90.669	2.125.894
Φόροι	12	13.295	(603.531)
Καθαρά Κέρδη / (ζημιές) μετά από φόρους (Α)		103.964	1.522.363
Αναλογούντα σε:			
Συνεταίρους της Τράπεζας		103.964	1.522.363
Κέρδη (ζημιές) από αναλογιστική μελέτη		27.381	(31.982)
Αναλογών φόρος		(7.940)	9.275
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) μετά από φόρους (Β)		19.441	(22.707)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα/(έξοδα) μετά από φόρους (Α+Β)		123.405	1.499.656
Αναλογούντα σε:			
Μετόχους μη ελεγχουσών συμμετοχών			
Συνεταίρους της Τράπεζας		123.405	1.499.656
Κέρδη / (ζημιές) ανά μερίδα (ευρώ) - Βασικά και προσαρμοσμένα		0,003	0,056

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

	Σημείωση	31.12.2018	31.12.2017
Ενεργητικό			
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	13	19.790.600	7.075.632
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	14	32.144.349	13.042.054
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	15	177.226.730	178.145.999
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου:			
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση	16	234.127	0
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στο Αποσβεσμένο κόστος	16	60.000	0
Διαθέσιμα προς πώληση	16	0	224.127
Διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	16	0	60.000
Ακίνητα επενδύσεων	19	458.566	0
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις		47.301	47.301
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία	17	154.879	35.910
Ενσώματα πάγια στοιχεία	18	4.326.488	4.579.308
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους	20	10.733.773	8.940.466
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	21	5.940.819	5.864.552
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ		<u>251.117.631</u>	<u>218.015.350</u>
Παθητικό			
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	22	21.200.811	6.006.262
Υποχρεώσεις προς πελάτες	23	200.706.150	183.102.382
Υποχρεώσεις προς πιστωτικούς τίτλους	24	6.021.000	6.021.000
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό	25	336.966	327.828
Φόρος εισοδήματος	26	45.000	90.000
Λοιπά στοιχεία παθητικού	27	4.098.560	4.379.118
Σύνολο Παθητικού		<u>232.408.487</u>	<u>199.926.591</u>
Ίδια Κεφάλαια			
Συνεταιριστικό Κεφάλαιο	28	17.895.701	13.501.388
Διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο	29	8.577.483	7.987.243
Αποθεματικά	30	1.817.663	1.817.663
Αποτελέσματα εις νέον		(9.581.702)	(5.217.535)
Ίδια κεφάλαια συνεταιρίων Τράπεζας		<u>18.709.144</u>	<u>18.088.759</u>
ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ		<u>251.117.631</u>	<u>218.015.350</u>

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Ποσά σε ευρώ

	<u>Μετοχικό Κεφάλαιο</u>	<u>Διαφορά υπέρ το άρτιο</u>	<u>Αποθεματικά</u>	<u>Αποτελέσματα εις νέον</u>	<u>Σύνολο</u>
Υπόλοιπο Ιδίων Κεφαλαίων την 1η Ιανουαρίου 2017	8.380.468	7.319.717	1.817.663	(6.717.191)	10.800.658
Αποτελέσματα χρήσης μετά από φόρους	0	0	0	1.522.363	1.522.363
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) μετά από φόρους	0	0	0	(22.707)	(22.707)
Αύξηση κεφαλαίου	5.120.920	667.526	0	0	5.788.445
Υπόλοιπο των Ιδίων Κεφαλαίων κατά την 31η Δεκεμβρίου 2017	13.501.388	7.987.243	1.817.663	(5.217.535)	18.088.759

	<u>Μετοχικό Κεφάλαιο</u>	<u>Διαφορά υπέρ το άρτιο</u>	<u>Αποθεματικά</u>	<u>Αποτελέσματα εις νέον</u>	<u>Σύνολο</u>
Επίδραση Δ.Π.Χ.Α. 9	0	0	0	(4.487.573)	(4.487.573)
Υπόλοιπο Ιδίων Κεφαλαίων την 1η Ιανουαρίου 2018 προσαρμοσμένο με την επίδραση του Δ.Π.Χ.Α. 9	13.501.388	7.987.243	1.817.663	(9.705.108)	13.601.187
Αποτελέσματα χρήσης μετά από φόρους	0	0	0	103.964	103.964
Λοιπά συνολικά έσοδα/(έξοδα) μετά από φόρους	0	0	0	19.441	19.441
Αύξηση κεφαλαίου	4.394.313	590.240	0	0	4.984.552
Υπόλοιπο των Ιδίων Κεφαλαίων κατά την 31η Δεκεμβρίου 2018	17.895.700	8.577.483	1.817.663	(9.581.702)	18.709.144

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ
Ποσά σε ευρώ
Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες

	01.01. - 31.12.2018	01.01. - 31.12.2017
Κέρδη/ (Ζημίες) προ φόρων	90.669	2.125.894
Πλέον / μείον προσαρμογές για :		
Απομειώσεις και προβλέψεις	3.310.454	252.491
Αποσβέσεις	285.073	290.214
Παροχές προσωπικού μετά τη συνταξιοδότηση	36.519	39.374

Ταμειακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες πριν τη μεταβολή σε λειτουργικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων

3.722.715	2.707.974
------------------	------------------

Μεταβολές λειτουργικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων:

Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων από πιστωτικά ιδρύματα	(19.102.294)	(5.725.525)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των δανείων και απαιτήσεων από πελάτες	(8.711.710)	(7.924.931)
Καθαρή (αύξηση)/ μείωση των λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(76.267)	907.871
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	15.194.549	(7.905.378)
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των υποχρεώσεων προς πελάτες	17.603.768	13.806.656
Καθαρή αύξηση/ (μείωση) των λοιπών υποχρεώσεων	(280.558)	1.765.881
Φόρος εισοδήματος που καταβλήθηκε	0	3.607

Καθαρή ταμειακή εισροή/ (εκροή) από λειτουργικές δραστηριότητες

8.350.203	(2.363.845)
------------------	--------------------

Ταμειακές ροές από Επενδυτικές δραστηριότητες

Αγορά χρεογράφων επενδυτικού χαρτοφυλακίου	(10.000)	0
Απόκτηση ενσώματων και άυλων παγίων στοιχείων	(151.221)	(38.883)
Απόκτηση επενδυτικών ακινήτων	(458.566)	0
Εξαγορές θυγατρικών εταιρειών και συμμετοχή σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου	0	(23.030)

Σύνολο εισροών/(εκροών) από επενδυτικές δραστηριότητες (β)

(619.788)	(61.913)
------------------	-----------------

Ταμειακές ροές από Χρηματοδοτικές δραστηριότητες

Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	4.984.552	5.788.445
----------------------------	-----------	-----------

Καθαρή ταμειακή εισροή/ (εκροή) από χρηματοδοτικές δραστηριότητες

4.984.552	5.788.445
------------------	------------------

Καθαρή αύξηση / (μείωση) στα ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιόδου (α) + (β) + (γ)

12.714.968	3.362.687
-------------------	------------------

Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα έναρξης περιόδου

7.075.632	3.712.945
------------------	------------------

Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα λήξης περιόδου

19.790.600	7.075.632
-------------------	------------------

Ε. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ**1. Πληροφορίες για την Συνεταιριστική Τράπεζα Ηπείρου ΣΥΝ. Π.Ε.****1.1 Γενικές Πληροφορίες**

Η Συνεταιριστική Τράπεζα ως αμιγής πιστωτικός συνεταιρισμός μεταβλητού κεφαλαίου έχει σκοπό να προσφέρει τραπεζικές υπηρεσίες που η κείμενη νομοθεσία προβλέπει για τις συνεταιριστικές τράπεζες, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη των μελών και της περιοχής δράσης της. Έλαβε άδεια λειτουργίας με την 535/2-11-1993 απόφαση της Επιτροπής Νομισματικών και Πιστωτικών Θεμάτων της Τράπεζας της Ελλάδος.

Η τελευταία δεκαετία ήταν δεκαετία ριζικών αλλαγών και αναδιάρθρωσης του Τραπεζικού συστήματος στην Ελλάδα. Από τις παραδοσιακές και εν πολλοίς κρατικά ελεγχόμενες Εμπορικές Τράπεζες, η αγορά τώρα χαρακτηρίζεται από ιδιωτικά, ευέλικτα και σύγχρονα Πιστωτικά Ιδρύματα, που στέκονται ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές.

1.2 Δομή και Δραστηριότητες της Τράπεζας

Η Συνεταιριστική Τράπεζα διαθέτει:

- Η Τράπεζα την 31-12-18 διέθετε 8 καταστήματα, ένα 1 κατάστημα σε διαδικασία μεταστέγασης και 15 ATM και έχει παρουσία και στους 4 Νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου. Συγκεκριμένα λειτουργεί 4 καταστήματα στον Νομό Ιωαννίνων, 1 στον Νομό Άρτας, 1 στο Νομό Θεσπρωτίας και 2 στον Νομό Πρεβέζης και 1 κατάστημα σε διαδικασία μεταστέγασης.
- 24ωρη εξυπηρέτηση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο με Αυτόματες Ταμειολογιστικές Μηχανές (ATM).
- Πιστωτικές και Χρεωστικές κάρτες.
- Καταθετικά προϊόντα υψηλών αποδόσεων.
- Χορηγητικά προϊόντα λιανικής τραπεζικής.

Τα προϊόντα της Τράπεζας σχεδιάζονται με ευελιξία για να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των πελατών.

Οι κύριες κατηγορίες πελατών είναι :

- Βιοτέχνες – Επαγγελματίες – Έμποροι που ανήκουν κατά κύριο λόγο στην κατηγορία των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.
- Αγρότες – Κτηνοτρόφοι.
- Ιδιοκτήτες Ξενοδοχείων και λοιπών τουριστικών καταλυμάτων.
- Ελεύθεροι επαγγελματίες.
- Κατασκευαστές – Τεχνικές Εταιρείες.
- Νοικοκυριά για την κάλυψη των στεγαστικών τους αναγκών και λοιπών καταναλωτικών αναγκών.

Η Συνεταιριστική Τράπεζα συναλλάσσεται με τα μέλη της, με άλλα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και με το Ελληνικό Δημόσιο.

1.3 Σύνθεση Διοικητικού Συμβουλίου

Το Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο εκλέχτηκε μετά από τη Γενική Συνέλευση στις 30-09-2016, αποτελείται από έντεκα συμβούλους τους :

- Κωνσταντίνος Ζωνίδης, Πρόεδρος του Δ.Σ.
- Μαρία Μυζήθρα, Διευθύνουσα Σύμβουλος
- Βασίλειος Τσουκανέλης, Εντεταλμένος Σύμβουλος Διοίκησης
- Χρήστος Παπαδόγιαννης, Αντιπρόεδρος του Δ.Σ.
- Βασίλειος Κολιός, Ανεξάρτητο μέλος και πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου, μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων
- Παύλος Χήτας, Γραμματέας του Δ.Σ.
- Εμμανουήλ Χατζάκης, Ταμίας του Δ.Σ.
- Ευστράτιος Γουδινάκος, μέλος του Δ.Σ., Πρόεδρος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου
- Σπυρίδων Κυριάκης, μέλος του Δ.Σ.
- Αλέξανδρος Πανταζής, μέλος του Δ.Σ., μέλος της Επιτροπής Διαχείρισης Κινδύνων και μέλος της Επιτροπής Ελέγχου
- Χρήστος Κολιοπάνος, μέλος του Δ.Σ., Εκπρόσωπος των εργαζομένων

2. Σημαντικές Λογιστικές Αρχές

2.1 Βάση παρουσίασης

Οι παρούσες Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας Ηπείρου για τη χρήση που έληξε την 31^η Δεκεμβρίου 2018, έχουν συνταχθεί με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.), τα οποία έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.), καθώς και των διερμηνειών τους, οι οποίες έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή Διερμηνείας Προτύπων (I.F.R.I.C.), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και τη διενέργεια υποκειμενικών κρίσεων από τη Διοίκηση στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών αρχών. Επίσης, απαιτείται η χρήση εκτιμήσεων και παραδοχών που επηρεάζουν τα αναφερθέντα ποσά των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων, κατά την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων και τα αναφερθέντα ποσά εισοδημάτων και εξόδων κατά τη διάρκεια του έτους που αναφέρονται οι οικονομικές καταστάσεις. Παρά το γεγονός ότι αυτές οι εκτιμήσεις βασίζονται στην καλύτερη δυνατή γνώση της Διοίκησης σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί τελικά να διαφέρουν από αυτές τις εκτιμήσεις.

2.2 Αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας

Οι παρούσες Οικονομικές Καταστάσεις συντάχθηκαν με βάση την αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η διοίκηση εκτιμά ότι η Τράπεζα θα συνεχίσει απρόσκοπτα την επιχειρηματική της δραστηριότητα δεδομένης και της εισόδου στο Κεφάλαιό της ισχυρού στρατηγικού επενδυτή και της περαιτέρω ενίσχυσης των κεφαλαίων που επετεύχθη στο 2018 και συνεχίζεται στο 2019, καθώς επίσης της αύξησης των καταθέσεων και της βελτίωσης του οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα. Κατωτέρω αναλύονται οι κυριότεροι παράγοντες που υποστηρίζουν την παραδοχή αυτή.

Μακροοικονομικό περιβάλλον :

Η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα επιταχύνθηκε το 2018, υποστηριζόμενη από την αύξηση των καθαρών εξαγωγών και την ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν («ΑΕΠ»), σε σταθερές τιμές, αυξήθηκε κατά 1,9% σε ετήσια βάση, το 2018, σημειώνοντας την καλύτερη επίδοση των τελευταίων 11 ετών, και οι επίσημες εκτιμήσεις προβλέπουν περαιτέρω επιτάχυνση της αύξησης του ΑΕΠ στο 2,3% ετησίως το 2019, παρά την επιβράδυνση των οικονομιών της Ευρωζώνης κατά την ίδια περίοδο. Τα τελευταία στοιχεία ενός σημαντικού αριθμού

δεικτών συγκυρίας και οικονομικού κλίματος υποδηλώνουν ότι αυτή η δυναμική θα διατηρηθεί και τους πρώτους μήνες του 2019.

Η επιτυχής ολοκλήρωση του Τρίτου Προγράμματος, η δημοσίευση των δύο πρώτων εκθέσεων αξιολόγησης της προόδου της χώρας υπό το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και η συσσώρευση ενός σημαντικού ταμειακού αποθέματος από το ελληνικό κράτος, το οποίο καλύπτει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Ελληνικού Δημοσίου για περισσότερα από 4 έτη, συνέβαλαν στην περαιτέρω βελτίωση του οικονομικού κλίματος. Στο πεδίο των δημοσίων οικονομικών, η Ελλάδα αναμένεται να υπερβεί τους δημοσιονομικούς της στόχους για τρίτο συνεχές έτος το 2018. Ως εκ τούτου, μια δέσμη επεκτατικών μέτρων για το 2019 έχει θεσπιστεί, που αντιστοιχεί στο μέσο επίπεδο της επαναλαμβανόμενης δημοσιονομικής υπεραπόδοσης και αναμένεται να στηρίξει την εγχώρια ζήτηση, καθώς και τον κύκλο εργασιών των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγχώρια αγορά.

Ωστόσο, ο ρυθμός βελτίωσης των συνθηκών ρευστότητας και η ενίσχυση της χρηματοοικονομικής θέσης του ιδιωτικού τομέα παραμένουν πολύ αδύναμα, όπως και οι επενδυτικές δαπάνες. Επιπλέον, παρά τη σημαντική πρόοδο, οι οικονομικές επιδόσεις της Ελλάδας και οι αποτιμήσεις των χρηματοοικονομικών παραμένουν ευάλωτες στην επιβράδυνση της οικονομίας στην Ευρωζώνη και την αυξημένη μεταβλητότητα στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές. Παράλληλα, η δεύτερη έκθεση αξιολόγησης της προόδου της χώρας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπό το Πλαίσιο Ενισχυμένης Εποπτείας και η αντίστοιχη πρώτη έκθεση επισκόπησης της πορείας της ελληνικής οικονομίας εκτός προγραμμάτων στήριξης από το ΔΝΤ, περιλαμβάνουν ορισμένες επισημάνσεις που αφορούν την δημοσιονομική σταθερότητα και ανταγωνιστικότητα μεσοπρόθεσμα και συστήνουν τη διερεύνηση και αξιοποίηση όλων των δυνατικών λύσεων με σκοπό την ταχύτερη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, ώστε να ενισχυθεί η οικονομική ανάκαμψη της Ελλάδας τα επόμενα χρόνια.

Η Διοίκηση της Τράπεζας παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και αξιολογεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα την αρνητική επίδραση που πιθανώς αυτές να έχουν στις εργασίες της.

Κεφαλαιακή επάρκεια Τράπεζας :

Ο Δείκτης Κεφαλαίων Κοινών Μετοχών της κατηγορίας 1 (CET1) διαμορφώθηκε στο 13,02%, ο Δείκτης Κεφαλαίου της κατηγορίας 1 (TIER I) διαμορφώθηκε στο 13,02% και ο Συνολικός Δείκτης Κεφαλαίου (TCR) διαμορφώθηκε στο 16,51%. Για τη βελτίωση της κεφαλαιακής επάρκειας και την περαιτέρω ενίσχυσή της η Διοίκηση της Τράπεζας έλαβε τα ακόλουθα μέτρα:

- 1) Στις 26/9/2018 εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της Τράπεζας το επικαιροποιημένο Σχέδιο Ανάκαμψης (ΣΧ.ΑΝ) με ημερομηνία αναφοράς 31/12/2017. Το Σχέδιο αποσκοπεί στην περιγραφή μιας σειράς πιθανών επιλογών ανάκαμψης που δύναται να αναλάβει η Τράπεζα σε περιπτώσεις που απειλείται η βιωσιμότητά της.
- 2) Εντός του 2018 πραγματοποιήθηκε ενίσχυση του συνεταιριστικού κεφαλαίου συνολικού ποσού € 5 εκ.. Η συνολική ενίσχυση του κεφαλαίου για τα έτη 2017-2018 ανήλθε σε συνολικό ποσό € 10,8 εκ..

Ρευστότητα :

Οι εξελίξεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2018 προσδιορίστηκαν από την ενίσχυση της ρευστότητας, τη διαφοροποίηση των πηγών χρηματοδότησης των τραπεζών με αυξημένη πρόσβαση στη διατραπεζική αγορά έναντι εξασφαλίσεων και ως εκ τούτου περιορισμό της έκτακτης ενίσχυσης σε ρευστότητα από την Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΛΑ), καθώς και από τη διατήρηση των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας σε ικανοποιητικό επίπεδο. Στις αρχές του 2018 διενεργήθηκε πανευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, στην οποία συμμετείχαν οι τέσσερις ελληνικές συστημικές τράπεζες, προκειμένου να εξεταστεί η ανθεκτικότητά τους σε υποθετικές διαταραχές για την τριετία 2018-2020. Το αποτέλεσμα της άσκησης έδειξε ότι οι ελληνικές τράπεζες δεν παρουσιάζουν κεφαλαιακό έλλειμμα. Ωστόσο, η κερδοφορία ήταν αδύναμη, καθώς η αύξηση των καθαρών εσόδων από μη τοκοφόρες εργασίες δεν ήταν αρκετή για να αντισταθμίσει την υποχώρηση των καθαρών εσόδων από τόκους, ενώ παράλληλα η μείωση των εξόδων ήταν μικρότερη σε σχέση με το 2017.

Το 2018 υπήρξαν ενδείξεις μικρής ανάκαμψης της τραπεζικής χρηματοδότησης των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων και επιταχυνόμενης επιστροφής των τραπεζικών καταθέσεων, η οποία επέτρεψε την αναδιάρθρωση της σύνθεσης του παθητικού των τραπεζών υπέρ φθηνότερων πηγών χρηματοδότησης. Η επιστροφή των καταθέσεων των

νοικοκυριών, μέρος των οποίων αποτελεί επανεισορή αποθησαυρισμένων τραπεζογραμματίων στις τράπεζες, είναι ένδειξη ενίσχυσης της εμπιστοσύνης του κοινού στο τραπεζικό σύστημα

και το επακόλουθο της αύξησης του διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών λόγω της ανόδου της απασχόλησης. Για τις επιχειρήσεις, η αύξηση των καταθέσεων αντανακλά την αύξηση των ταμειακών ροών και της κερδοφορίας τους και είναι συνεπής με το γεγονός ότι η ετήσια καθαρή ροή τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον τομέα των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων ήταν θετική.

Το 2018 συνεχίστηκε η ενίσχυση της καταθετικής βάσης των ελληνικών τραπεζών, η οποία είχε ξεκινήσει από τα μέσα του 2016. Στην ενίσχυση συνετέλεσαν η άνοδος του ΑΕΠ και η εν γένει βελτιωμένη εμπιστοσύνη στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, υπό το φως και της επιτυχούς ολοκλήρωσης του τριετούς προγράμματος οικονομικής προσαρμογής.

Οι συνολικές καταθέσεις παρουσίασαν αύξηση κατά 14,9 δισεκ. ευρώ, προερχόμενη κατά το ήμισυ σχεδόν από τον ιδιωτικό τομέα, και διαμορφώθηκαν σε 159,5 δισεκ. ευρώ στο τέλος του έτους (Ιαν. 2019: 157,7 δισεκ. ευρώ).

Αυτό δημιούργησε κατάλληλες προϋποθέσεις για περαιτέρω χαλάρωση των περιορισμών στο τραπεζικό σύστημα τρεις φορές στη διάρκεια του έτους μέχρι την πλήρη απελευθέρωση, τον Οκτώβριο του 2018, της ανάληψης μετρητών.

Για το ίδιο διάστημα οι καταθέσεις της Τράπεζας Ηπείρου παρουσίασαν αύξηση ποσοστού 9,33% και ανήλθαν στα € 200,71 εκ. κατά την 31/12/2018 έναντι € 183,59 εκ. κατά την 31/12/2017.

Η Τράπεζα έλαβε μόνο κατά το πρώτο τρίμηνο 2018 έμμεση ρευστότητα καθ' υπόδειξη της εποπτείας από την Εθνική Τράπεζα με επιτόκια, όρους και προϋποθέσεις ανάλογες αυτών του ΕΛΑ, για την κάλυψη βραχυπρόθεσμων αναγκών. Κατά την 31/03/2018 η Τράπεζα είχε επιστρέψει το σύνολο της χρηματοδότησης και έκτοτε δεν έκανε νέα χρήση χρηματοδότησης.

Η Διοίκηση της Τράπεζας, λαμβάνοντας υπόψη τη θέσπιση του νέου οικονομικού προγράμματος προσαρμογής, την παροχή ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα από το Ευρωσύστημα, την επιτυχή ολοκλήρωση της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου, την είσοδο θεσμικού επενδυτή με σημαντικά διαθέσιμα, την αύξηση των καταθέσεων κατά την διάρκεια της χρήσης 2018 και την ανωτέρω σύμβαση παροχής ρευστότητας εκτιμά ότι θα μπορέσει να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτικές της ανάγκες.

Για την παρακολούθηση της ρευστότητας θεσπίστηκε από τη Διοίκηση της Τράπεζας μηχανισμός παρακολούθησης σε ημερήσια βάση προκειμένου να λαμβάνονται άμεσα όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων

2.3 Αλλαγές σε Λογιστικές Πολιτικές

2.3.1 Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες, Αναθεωρήσεις και Τροποποιήσεις υφιστάμενων Προτύπων τα οποία έχουν τεθεί σε ισχύ και έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα ακόλουθα νέα Πρότυπα, Διερμηνείες και τροποποιήσεις Προτύπων έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και η εφαρμογή τους είναι υποχρεωτική από την 01/01/2018 ή μεταγενέστερα.

ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά Μέσα» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Ιούλιο του 2014, το IASB προέβη στην τελική έκδοση του ΔΠΧΑ 9. Οι βελτιώσεις που επέφερε το νέο Πρότυπο περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός λογικού μοντέλου για την ταξινόμηση και την επιμέτρηση, ένα ενιαίο προνοητικό μοντέλο για «αναμενόμενες ζημιές» απομείωσης, και επίσης, μία ουσιαστικά αναμορφωμένη προσέγγιση για την λογιστική αντιστάθμισης. Το νέο Πρότυπο έχει επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις (βλέπε σημείωση Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9).

ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Μάιο του 2014, το IASB προέβη στην έκδοση ενός νέου Προτύπου, του ΔΠΧΑ 15. Το εν λόγω Πρότυπο είναι πλήρως εναρμονισμένο με τις απαιτήσεις που αφορούν στην αναγνώριση των εσόδων σύμφωνα με τις αρχές τόσο των ΔΠΧΑ όσο και των Αμερικανικών Γενικά Παραδεκτών Λογιστικών Αρχών (US GAAP). Οι βασικές αρχές στις οποίες βασίζεται το εν λόγω Πρότυπο είναι συνεπείς με σημαντικό μέρος της τρέχουσας πρακτικής. Το νέο Πρότυπο αναμένεται να βελτιώσει τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση, καθιερώνοντας ένα πιο ισχυρό πλαίσιο για την επίλυση θεμάτων που προκύπτουν, ενισχύοντας τη συγκρισιμότητα μεταξύ κλάδων και κεφαλαιαγορών, παρέχοντας πρόσθετες γνωστοποιήσεις και διευκρινίζοντας τον λογιστικό χειρισμό του κόστους των συμβάσεων. Το νέο Πρότυπο έρχεται να αντικαταστήσει το ΔΛΠ 18 «Έσοδα», το ΔΛΠ 11 «Κατασκευαστικές Συμβάσεις», καθώς και ορισμένες Διερμηνείες που σχετίζονται με τα έσοδα. Το νέο Πρότυπο δεν έχει επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

Διευκρινίσεις στο ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Απρίλιο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση διευκρινίσεων στο ΔΠΧΑ 15. Οι τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 15 δεν μεταβάλλουν τις βασικές αρχές του Προτύπου, αλλά παρέχουν διευκρινίσεις ως προς την εφαρμογή των εν λόγω αρχών. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν τον τρόπο με τον οποίο αναγνωρίζεται μία δέσμευση εκτέλεσης σε μία σύμβαση, πώς προσδιορίζεται αν μία οικονομική οντότητα αποτελεί τον εντολέα ή τον εντολοδόχο, και πώς προσδιορίζεται αν το έσοδο από τη χορήγηση μίας άδειας θα πρέπει να αναγνωριστεί σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή ή με την πάροδο του χρόνου. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

Τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 2: «Ταξινόμηση και Επιμέτρηση Συναλλαγών Πληρωμής Βασιζόμενων σε Συμμετοχικούς Τίτλους» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Ιούνιο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποίησης περιορισμένου σκοπού στο ΔΠΧΑ 2. Σκοπός της εν λόγω τροποποίησης είναι να παράσχει διευκρινίσεις σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό συγκεκριμένων τύπων συναλλαγών πληρωμής βασιζόμενων σε συμμετοχικούς τίτλους. Πιο συγκεκριμένα, η τροποποίηση εισάγει τις απαιτήσεις σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό της επίδρασης των προϋποθέσεων κατοχύρωσης και μη κατοχύρωσης στην επιμέτρηση των πληρωμών βασιζόμενων σε συμμετοχικούς τίτλους που διακανονίζονται με μετρητά, τον λογιστικό χειρισμό των συναλλαγών πληρωμών βασιζόμενων σε συμμετοχικούς τίτλους που φέρουν ένα χαρακτηριστικό διακανονισμού σε συμψηφιστική βάση για υποχρέωση παρακράτησης φόρου, καθώς και μία τροποποίηση στους όρους και προϋποθέσεις μίας πληρωμής βασιζόμενης σε συμμετοχικούς τίτλους, η οποία μεταβάλλει την ταξινόμηση της συναλλαγής από διακανονιζόμενη με μετρητά σε διακανονιζόμενη με συμμετοχικούς τίτλους. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 4: «Εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα σε συνδυασμό με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστικές Συμβάσεις» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Σεπτέμβριο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων στο ΔΠΧΑ 4. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι να προσδιοριστεί ο χειρισμός των προσωρινών λογιστικών επιδράσεων λόγω της διαφορετικής ημερομηνίας έναρξης ισχύος του ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα και του υπό έκδοση Προτύπου για τις ασφαλιστικές συμβάσεις. Οι τροποποιήσεις στις υφιστάμενες απαιτήσεις του ΔΠΧΑ 4 επιτρέπουν στις οικονομικές οντότητες των οποίων οι κύριες δραστηριότητες συνδέονται με ασφάλιση να αναβάλλουν την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 έως το 2021 («προσωρινή απαλλαγή»), και επιτρέπουν σε όλους τους εκδότες ασφαλιστικών συμβάσεων να αναγνωρίσουν στα λοιπά συνολικά έσοδα, αντί στα κέρδη ή στις ζημιές, τη μεταβλητότητα που ενδέχεται να προκύψει από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 πριν την έκδοση του νέου Προτύπου για τις ασφαλιστικές συμβάσεις («προσέγγιση επικάλυψης»). Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2014-2016 (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Δεκέμβριο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση «Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2014-2016», η οποία αποτελείται από μία σειρά τροποποιήσεων σε ορισμένα Πρότυπα και αποτελεί μέρος του προγράμματος για τις ετήσιες βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στον κύκλο αυτόν και έχουν εφαρμογή για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2018 είναι οι εξής: ΔΠΧΑ 1: Διαγραφή των βραχυπρόθεσμων εξαιρέσεων για τους υιοθετούντες για πρώτη φορά τα ΔΠΧΑ, ΔΛΠ 28: Επιμέτρηση μίας συγγενούς ή μίας κοινοπραξίας στην εύλογη αξία. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 40: «Μεταφορές Επενδύσεων σε Ακίνητα από ή σε άλλες κατηγορίες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Δεκέμβριο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΛΠ 40. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι να ενισχυθεί η αρχή για τις μεταφορές από, ή σε επενδύσεις σε ακίνητα, ώστε να καθοριστεί ότι (α) μία μεταβίβαση από, ή σε επενδύσεις σε ακίνητα θα πρέπει να πραγματοποιείται μόνο εφόσον υπάρχει μεταβολή στη χρήση του ακινήτου, και (β) μία τέτοια μεταβολή στη χρήση του ακινήτου θα περιλάμβανε την αξιολόγηση του κατά ποσόν το εν λόγω ακίνητο πληροί τα κριτήρια ταξινόμησής του ως επενδυτικό ακίνητο. Η εν λόγω μεταβολή στη χρήση θα πρέπει να υποστηρίζεται από σχετική τεκμηρίωση /αποδεικτικά στοιχεία. Οι τροποποιήσεις δεν έχουν επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

ΕΔΔΠΧΑ 22 «Συναλλαγές σε Ξένο Νόμισμα και Προκαταβλητέο Αντάλλαγμα» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2018)

Τον Δεκέμβριο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση μίας νέας Διερμηνείας, της ΕΔΔΠΧΑ 22. Η εν λόγω Διερμηνεία περιλαμβάνει τις απαιτήσεις σχετικά με τη συναλλαγματική ισοτιμία που θα πρέπει να χρησιμοποιείται κατά την παρουσίαση συναλλαγών σε ξένο νόμισμα (π.χ. συναλλαγές εσόδων) όταν έχει ληφθεί ή δοθεί πληρωμή προκαταβολικά. Η νέα Διερμηνεία δεν έχει επίδραση στις Οικονομικές Καταστάσεις της Τράπεζας.

2.3.2 Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες και Τροποποιήσεις υφιστάμενων Προτύπων τα οποία δεν έχουν ακόμα τεθεί σε ισχύ ή δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση

Τα ακόλουθα νέα Πρότυπα, Διερμηνείες και τροποποιήσεις Προτύπων έχουν εκδοθεί από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), αλλά είτε δεν έχουν ακόμη τεθεί σε ισχύ είτε δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Ιανουάριο του 2016, το IASB προέβη στην έκδοση ενός νέου Προτύπου, του ΔΠΧΑ 16. Σκοπός του έργου του IASB ήταν η ανάπτυξη ενός νέου Προτύπου για μισθώσεις που καθορίζει τις αρχές τις οποίες εφαρμόζουν και τα δύο μέρη σε μία σύμβαση - δηλαδή και ο πελάτης («ο μισθωτής») και ο προμηθευτής («ο εκμισθωτής») - για την παροχή σχετικών πληροφοριών για τις μισθώσεις κατά τρόπο που απεικονίζει πιστά αυτές τις συναλλαγές. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού, ο μισθωτής θα πρέπει να αναγνωρίσει τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη μίσθωση. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01/01/2019.

Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 9: «Προπληρωθέντα Στοιχεία με Αρνητική Απόδοση» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Οκτώβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΠΧΑ 9. Βάσει των υφιστάμενων απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 9, μία οικονομική οντότητα θα επιμετρούσε ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του

ενεργητικού με αρνητική απόδοση στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, καθώς το χαρακτηριστικό της «αρνητικής απόδοσης» θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δημιουργεί ενδεχόμενες ταμειακές ροές οι οποίες δεν αποτελούνται μόνο από πληρωμές κεφαλαίου και τόκου. Βάσει των τροποποιήσεων, οι οικονομικές οντότητες επιτρέπεται να επιμετρούν συγκεκριμένα προπληρωτέα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού με αρνητική απόδοση στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εσόδων, εφόσον πληρείται μία συγκεκριμένη προϋπόθεση. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01/01/2019.

ΕΔΔΠΧΑ 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με Χειρισμούς Φόρου Εισοδήματος» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Ιούνιο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση μίας νέας Διερμηνείας, της ΕΔΔΠΧΑ 23. Το ΔΛΠ 12 «Φόροι Εισοδήματος» προσδιορίζει τον λογιστικό χειρισμό του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου, αλλά δεν προσδιορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι επιπτώσεις της αβεβαιότητας. Η ΕΔΔΠΧΑ 23 περιλαμβάνει τις επιπρόσθετες του ΔΛΠ 12 απαιτήσεις, προσδιορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται οι επιπτώσεις της αβεβαιότητας στον λογιστικό χειρισμό των φόρων εισοδήματος. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση με ημερομηνία έναρξης ισχύος την 01/01/2019.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 28: «Μακροπρόθεσμες Συμμετοχές σε Συγγενείς και Κοινοπραξίες» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Οκτώβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΛΠ 28. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τον λογιστικό χειρισμό των μακροπρόθεσμων συμμετοχών σε μία συγγενή ή κοινοπραξία – στις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης – βάσει του ΔΠΧΑ 9. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2015-2017 (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Δεκέμβριο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση «Ετήσιες Βελτιώσεις των ΔΠΧΑ – Κύκλος 2015-2017», η οποία αποτελείται από μία σειρά τροποποιήσεων σε ορισμένα Πρότυπα και αποτελεί μέρος του προγράμματος για τις ετήσιες βελτιώσεις στα ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στον κύκλο αυτόν είναι οι εξής: ΔΠΧΑ 3 - ΔΠΧΑ 11: Συμμετοχικά δικαιώματα που κατείχε προηγουμένως ο αποκτών σε μία από κοινού λειτουργία, ΔΛΠ 12: Επιπτώσεις στον φόρο εισοδήματος από πληρωμές για χρηματοοικονομικά μέσα ταξινομημένα ως στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων, ΔΛΠ 23: Κόστη δανεισμού επιλέξιμα για κεφαλαιοποίηση. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 19: «Τροποποίηση, Περικοπή ή Διακανονισμός Προγράμματος Καθορισμένων Παροχών» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2019)

Τον Φεβρουάριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΛΠ 19, βάσει των οποίων μία οικονομική οντότητα απαιτείται να χρησιμοποιεί επικαιροποιημένες αναλογιστικές παραδοχές κατά τον προσδιορισμό του κόστους τρέχουσας υπηρεσίας και του καθαρού τόκου για την εναπομένουσα περίοδο μετά την τροποποίηση, την περικοπή ή τον διακανονισμό ενός προγράμματος καθορισμένων παροχών. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η ενίσχυση της κατανόησης των οικονομικών καταστάσεων και η παροχή περισσότερο χρήσιμων πληροφοριών στους χρήστες αυτών. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αναθεώρηση του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το IASB προέβη στην αναθεώρηση του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, σκοπός της οποίας ήταν η ενσωμάτωση σημαντικών θεμάτων τα οποία δεν καλύπτονταν, καθώς επίσης και η επικαιροποίηση και παροχή διευκρινίσεων σε σχέση με συγκεκριμένες καθοδηγήσεις. Το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς περιλαμβάνει ένα νέο κεφάλαιο σχετικά με την επιμέτρηση, στο οποίο αναλύεται η έννοια της επιμέτρησης, συμπεριλαμβανομένων παραγόντων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή μίας βάσης επιμέτρησης, θέματα σχετικά με την παρουσίαση και γνωστοποίηση στις Οικονομικές Καταστάσεις και καθοδήγηση αναφορικά με την αποαναγνώριση στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων από τις Οικονομικές Καταστάσεις. Περαιτέρω, το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς περιλαμβάνει βελτιωμένους ορισμούς των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, καθοδήγηση που υποβοηθά την εφαρμογή των εν λόγω ορισμών, επικαιροποίηση των κριτηρίων για την αναγνώριση των στοιχείων του ενεργητικού και των υποχρεώσεων, καθώς επίσης και διευκρινίσεις σε σημαντικούς τομείς, όπως οι ρόλοι της διαχείρισης, της συντηρητικότητας και της αβεβαιότητας κατά την επιμέτρηση στην χρηματοοικονομική πληροφόρηση. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τροποποιήσεις στις Αναφορές του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2020)

Τον Μάρτιο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση Τροποποιήσεων στις Αναφορές του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, σε συνέχεια της αναθεώρησής του. Ορισμένα Πρότυπα περιλαμβάνουν ρητές αναφορές σε προγενέστερες εκδόσεις του Εννοιολογικού Πλαισίου της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Σκοπός των εν λόγω τροποποιήσεων είναι η επικαιροποίηση των ως άνω αναφορών και η υποστήριξη για τη μετάβαση στο αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο της Χρηματοοικονομικής Αναφοράς. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τροποποιήσεις στο ΔΠΧΑ 3: «Ορισμός μίας Επιχείρησης» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2020)

Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων περιορισμένου σκοπού στο ΔΠΧΑ 3 προκειμένου να βελτιώσει τον ορισμό μίας επιχείρησης. Οι τροποποιήσεις θα βοηθήσουν τις εταιρείες να προσδιορίσουν αν μία απόκτηση αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων ή απόκτηση στοιχείων του ενεργητικού. Ο τροποποιημένος ορισμός επισημαίνει ότι η εκροή μίας επιχείρησης είναι να παρέχει αγαθά και υπηρεσίες στους πελάτες, ενώ ο προγενέστερος ορισμός εστίαζε στις αποδόσεις υπό τη μορφή μερισμάτων, χαμηλότερου κόστους ή άλλων οικονομικών οφελών στους επενδυτές και σε τρίτους. Επιπλέον της τροποποίησης του ορισμού της επιχείρησης, το IASB μέσω της εν λόγω έκδοσης παρέχει συμπληρωματική καθοδήγηση. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 1 και στο ΔΛΠ 8: «Ορισμός του Ουσιώδους» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2020)

Τον Οκτώβριο του 2018, το IASB προέβη στην έκδοση τροποποιήσεων στον ορισμό του ουσιώδους, προκειμένου να καταστεί ευκολότερο για τις εταιρείες να προβούν σε άσκηση κρίσης σχετικά με το ουσιώδες μέγεθος. Ο ορισμός του ουσιώδους βοηθά τις εταιρείες να αποφασίσουν ποιες πληροφορίες θα πρέπει να περιληφθούν στις Οικονομικές τους Καταστάσεις. Ο νέος ορισμός τροποποιεί το ΔΛΠ 1 και το ΔΛΠ 8. Οι τροποποιήσεις αποσαφηνίζουν τον ορισμό του ουσιώδους και πώς αυτός θα πρέπει να εφαρμοστεί, συμπεριλαμβάνοντας στον ορισμό καθοδήγηση η οποία μέχρι τώρα περιλαμβανόταν σε άλλα Πρότυπα. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΔΠΧΑ 17 «Ασφαλιστικές Συμβάσεις» (εφαρμόζεται για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/01/2021)

Τον Μάιο του 2017, το IASB προέβη στην έκδοση ενός νέου Προτύπου, του ΔΠΧΑ 17, το οποίο αντικαθιστά ένα ενδιάμεσο Πρότυπο, το ΔΠΧΑ 4. Σκοπός του έργου του IASB ήταν η ανάπτυξη ενός ενιαίου Προτύπου βασισμένου στις αρχές (principle-based standard) για τον λογιστικό χειρισμό όλων των τύπων ασφαλιστικών συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων και των συμβάσεων αντασφάλισης που κατέχει ένας ασφαλιστικός φορέας. Ένα ενιαίο Πρότυπο βασισμένο στις αρχές θα ενισχύσει τη συγκρισιμότητα της χρηματοοικονομικής αναφοράς μεταξύ οικονομικών οντοτήτων, δικαιοδοσιών και κεφαλαιαγορών. Το ΔΠΧΑ 17 καθορίζει τις απαιτήσεις που θα πρέπει να εφαρμόζει μία οικονομική οντότητα στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που σχετίζεται με ασφαλιστικές συμβάσεις που εκδίδει και συμβάσεις αντασφάλισης που κατέχει. Η Τράπεζα θα εξετάσει την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Οικονομικές της Καταστάσεις, αν και δεν αναμένεται να έχουν καμία. Τα ανωτέρω δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ**2.4 Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία**

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι κάθε σύμβαση που δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού σε μια επιχείρηση και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ένα συμμετοχικό τίτλο σε μια άλλη επιχείρηση.

2.4.1 Αρχική αναγνώριση

Η Τράπεζα αναγνωρίζει τα χρηματοοικονομικά μέσα ως στοιχεία ενεργητικού ή υποχρεώσεων εφόσον καθίσταται αντισυμβαλλόμενο μέρος που αποκτά δικαιώματα ή αναλαμβάνει υποχρεώσεις βάσει των συμβατικών όρων του χρηματοοικονομικού μέσου. Η Τράπεζα, κατά την αρχική αναγνώριση, αποτιμά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων στην εύλογη αξία τους.

2.4.2 Μεταγενέστερη αποτίμηση χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Τα χρηματοοικονομικά μέσα της Τράπεζας ταξινομούνται στις παρακάτω κατηγορίες με βάση την ουσία της σύμβασης και το σκοπό για τον οποίο αποκτήθηκαν.

Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Το ΔΠΧΑ 9 καθορίζει μια νέα προσέγγιση για όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σύμφωνα με την οποία η ταξινόμηση και επιμέτρηση των στοιχείων αυτών βασίζεται στο επιχειρηματικό μοντέλο που χρησιμοποιεί η οικονομική οντότητα για τη διαχείρισή τους και τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών τους. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού ταξινομούνται σε μια από τις εξής τρεις κατηγορίες: στο αποσβέσιμο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση και στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Το πρότυπο καταργεί τις κατηγορίες που προέβλεπε το ΔΛΠ 39, ήτοι τις διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις, τα δάνεια και απαιτήσεις, και τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος, εάν κατέχονται ως μέρος ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος είναι η διακράτηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του

ενεργητικού προκειμένου να εισπράττονται οι συμβατικές ταμειακές ροές τους και οι συμβατικές αυτές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων (solely payments of principle and interest – SPPI). Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων απευθείας στην καθαρή θέση, εάν κατέχονται ως μέρος ενός επιχειρηματικού μοντέλου του οποίου ο στόχος είναι τόσο η είσπραξη των συμβατικών ταμειακών ροών όσο και η πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και οι συμβατικές αυτές ταμειακές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων. Σε κάθε άλλη περίπτωση, τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων.

Μια οικονομική οντότητα δύναται κατά την αρχική αναγνώριση να προσδιορίσει ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού ως επιμετρώμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εάν αυτό εξαλείφει ή μειώνει σημαντικά μια λογιστική ανακολουθία. Επιπροσθέτως, κατά την αρχική αναγνώριση, μια οικονομική οντότητα δύναται αμετακλήτως να επιλέξει να παρουσιάζει στα λοιπά αποτελέσματα απευθείας στην καθαρή θέση τις μεταγενέστερες μεταβολές στην εύλογη αξία μιας επένδυσης σε συμμετοχικό τίτλο, ο οποίος δεν προορίζεται για εμπορική εκμετάλλευση. Η εν λόγω επιλογή πραγματοποιείται για κάθε συμμετοχικό τίτλο ξεχωριστά.

Αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, αυτές αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος και κατά συνέπεια δεν επηρεάστηκαν από την εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9 και δεν υπήρξε ανάγκη να αποτιμηθούν διακριτά ή να παρουσιαστούν μεταβολές της εύλογης αξίας που οφείλονται στον πιστωτικό κίνδυνο.

Αξιολόγηση επιχειρηματικού μοντέλου

Το επιχειρηματικό μοντέλο αντανακλά τον τρόπο με τον οποίο η Τράπεζα διαχειρίζεται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού προκειμένου αυτά να δημιουργήσουν ταμειακές ροές. Δηλαδή, το επιχειρηματικό μοντέλο προσδιορίζει το εάν οι ταμειακές ροές θα προκύψουν είτε από την αποκλειστική είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών είτε από την πώληση χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού ή και από τα δύο. Η προσέγγιση της Τράπεζας είναι να διενεργήσει την αξιολόγηση σύμφωνα με το λειτουργικό της μοντέλο και τον τρόπο παροχής πληροφοριών στα βασικά μέλη της Διοίκησης.

Αξιολόγηση SPPI (αξιολόγηση συμβατικών ταμειακών ροών που αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων)

Κατά την αξιολόγηση εάν οι συμβατικές ροές αφορούν αποκλειστικά σε πληρωμές κεφαλαίου και τόκων, η Τράπεζα λαμβάνει υπόψη εάν οι εν λόγω ροές είναι συνεπείς με μια βασική δανειακή σύμβαση, δηλαδή τα βασικά στοιχεία του επιτοκίου αφορούν στο αντάλλαγμα για την αξία του χρήματος στο χρόνο, στον πιστωτικό κίνδυνο, άλλους βασικούς κινδύνους δανεισμού καθώς και σε ένα περιθώριο κέρδους. Επίσης, διενεργείται αξιολόγηση για το εάν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού περιλαμβάνει κάποιο συμβατικό όρο που θα μπορούσε να αλλάξει το ποσό ή τη χρονική στιγμή των συμβατικών ταμειακών ροών με τέτοιο τρόπο, που η ανωτέρω προϋπόθεση δε θα ίσχυε.

Αξιολόγηση μεταβολών ταξινόμησης και επιμέτρησης κατά τη μετάβαση

Για σκοπούς μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9, η Τράπεζα διενήργησε αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου στα χαρτοφυλάκια δανείων και χρεωστικών τίτλων, με σκοπό τον εντοπισμό πιθανών μεταβολών στην ταξινόμηση και επιμέτρηση αυτών (αξιολόγηση SPPI). Η εν λόγω αξιολόγηση διενεργήθηκε με βάση τα γεγονότα και τις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την ημερομηνία της αρχικής εφαρμογής, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 2018.

Η αξιολόγηση του επιχειρηματικού μοντέλου και του ελέγχου του SPPI δεν επέφεραν σημαντικές αλλαγές σε σύγκριση με τον τρόπο με τον οποίο τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού επιμετρώνται σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, όπως επισημαίνεται κατωτέρω. Συγκεκριμένα:

- δάνεια και απαιτήσεις από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και πελάτες, τα όποια σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρούνταν στο αποσβέσιμο κόστος, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9,
- επενδυτικοί τίτλοι διακρατούμενοι μέχρι τη λήξη οι οποίοι σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 επιμετρούνταν στο αποσβέσιμο κόστος, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος σύμφωνα και με το ΔΠΧΑ 9.
- μετοχές οι οποίες σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 ταξινομούσαν ως διαθέσιμες προς πώληση, επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, και
- χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που καταχωρούνται στο αποσβέσιμο κόστος σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, επιμετρώνται στο αποσβέσιμο κόστος σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.

Απομείωση των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Το ΔΠΧΑ 9 εισήγαγε ένα μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών (expected credit losses – ECL) το οποίο αντικατέστησε το υφιστάμενο μοντέλο των πραγματοποιηθεισών ζημιών του ΔΛΠ 39. Οι νέες απαιτήσεις καταργούν το κριτήριο του ΔΛΠ 39, σύμφωνα με το οποίο οι ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο αναγνωρίζονταν μόνον μετά την επέλευση ενός ζημιολογού γεγονότος. Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών απαιτεί πλέον τη χρήση σύνθετων μοντέλων καθώς και σημαντικό αριθμό εκτιμήσεων και παραδοχών σχετικά με τις οικονομικές συνθήκες στο μέλλον και την πιστωτική συμπεριφορά.

Κατά την αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων που περιλαμβάνονται στο πεδίο των νέων αρχών απομείωσης, η Τράπεζα θα αναγνωρίσει πρόβλεψη για ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο ίση με τις αναμενόμενες ζημιές για 12 μήνες («12-month expected losses»), οι οποίες ορίζονται ως το τμήμα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών το οποίο απορρέει από γεγονότα αθέτησης τα οποία είναι πιθανά μέσα στο επόμενο δωδεκάμηνο. Μεταγενέστερα, για τα χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων ο πιστωτικός κίνδυνος έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την αρχική τους αναγνώριση, αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές (ΑΠΖ) για τη συνολική διάρκεια τη ζωής τους («lifetime expected losses») η οποία προκύπτει από γεγονότα αθέτησης που είναι πιθανά για όλη την αναμενόμενη διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου. Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού για τα οποία αναγνωρίζεται πρόβλεψη απομείωσης ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12 μηνών θεωρούνται ότι βρίσκονται στο «στάδιο 1», εκείνα για τα οποία έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση εισέρχονται στο «στάδιο 2», ενώ τα απομειωμένα μεταβαίνουν στο «στάδιο 3».

Κατάταξη ανοιγμάτων σε στάδια

Η Τράπεζα διακρίνει τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού σε εκείνα που επιμετρώνται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές 12 μηνών (στάδιο 1) και σε εκείνα για τα οποία αναγνωρίζονται αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για όλη τη διάρκεια της ζωής τους (στάδιο 2 και 3) ανάλογα με το εάν έχει υπάρξει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, όπως προκύπτει από τον κίνδυνο αθέτησης των εν λόγω χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού από την αρχική τους αναγνώριση.

Για να ορίσει τον κίνδυνο αθέτησης (default definition), η Τράπεζα εφαρμόζει τον ορισμό της αθέτησης για λογιστικούς σκοπούς με βάση:

- το αντικειμενικό κριτήριο των 90 ημερών καθυστέρησης, και
- τα κριτήρια που αφορούν στην ένδειξη αδυναμίας πληρωμής (unlikeliness to pay)

Η Τράπεζα, σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που έχουν αναγνωριστεί στο στάδιο 3, θα αναγνωρίσει έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο (EIR), επί της καθαρής λογιστικής αξίας (net carrying amount). Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία παρουσίασαν σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική τους αναγνώριση θα κατατάσσονται στο στάδιο 2. Για να αξιολογήσει εάν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού έχει υποστεί σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική του αναγνώριση, η Τράπεζα έκανε χρήση διαφόρων κριτηρίων τα οποία περιλαμβάνουν:

- ρυθμίσεις (forbearance), και
- όριο 30 ημερών καθυστέρησης (backstop indicator)

Η Τράπεζα, σε ό,τι αφορά τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που κατατάσσονται στο στάδιο 1 και 2, θα αναγνωρίσει έσοδα από τόκους εφαρμόζοντας το πραγματικό επιτόκιο (EIR) επί της λογιστικής τους αξίας (gross carrying amount).

Όταν τα κριτήρια ταξινόμησης στο στάδιο 2 δεν πληρούνται και ταυτόχρονα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού δεν είναι απομειωμένα, θα αναταξινομούνται στο στάδιο 1. Επιπλέον, μεταγενέστερες μεταφορές από το στάδιο 3 στο στάδιο 2 θα λάβουν χώρα για εκείνα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού τα οποία παύουν να θεωρούνται απομειωμένα με βάση την αξιολόγηση όπως αυτή περιγράφεται παραπάνω.

Επιμέτρηση αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Όπως περιγράφηκε παραπάνω, εάν ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου δεν έχει αυξηθεί σημαντικά κατά την ημερομηνία αναφοράς σε σύγκριση με την ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης, τότε η πρόβλεψη ζημίας επιμετρύεται ως ένα ποσό ίσο με τις αναμενόμενες ζημιές από πιστωτικό κίνδυνο για 12 μήνες. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου, ορίζονται ως το τμήμα των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών το οποίο απορρέει από γεγονότα αθέτησης τα οποία είναι πιθανά μέσα στο επόμενο δωδεκάμηνο μετά την ημερομηνία αναφοράς και είναι ίσες με τις αναμενόμενες υστερήσεις των ταμειακών ροών (cash shortfalls) κατά τη διάρκεια της ζωής του

χρηματοοικονομικού μέσου ή ομάδας αυτών, λόγω της πιθανότητας εμφάνισης ζημιολόγων γεγονότων εντός των επόμενων 12 μηνών.

Σε περιπτώσεις όπου κατά την ημερομηνία αναφοράς έχει επέλθει σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών θα διενεργείται για τη συνολική διάρκεια της ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου. Αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τη συνολική διάρκεια της ζωής ορίζονται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές που προκύπτουν από όλα τα πιθανά γεγονότα αθέτησης καθ' όλη την αναμενόμενη διάρκεια ζωής ενός χρηματοοικονομικού μέσου.

Το ποσό της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών αντιπροσωπεύει μία σταθμισμένη, βάσει πιθανοτήτων, μέση εκτίμηση που θα λαμβάνει υπόψη την αξία του χρήματος στο χρόνο. Ως πιστωτική ζημία ορίζεται η διαφορά μεταξύ των ταμειακών ροών που είναι απαιτητές από τη Τράπεζα σύμφωνα με τους συμβατικούς όρους του χρηματοοικονομικού στοιχείου και των ταμειακών ροών που η Τράπεζα προσδοκά ότι θα εισπράξει (cash shortfalls) προεξοφλημένες με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο (EIR) του στοιχείου του ενεργητικού. Για την επιμέτρηση των αναμενόμενων ζημιών από πιστωτικό κίνδυνο, πληροφορίες για παρελθοντικά γεγονότα, τρέχουσες συνθήκες καθώς και λογικές και βάσιμες προβλέψεις σχετικά με τις μελλοντικές συνθήκες λαμβάνονται υπόψη.

Για τους σκοπούς επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, η Τράπεζα θα εκτιμήσει τις αναμενόμενες υστερήσεις των ταμειακών ροών (cash shortfalls) από όλες τις πιθανές πηγές λαμβάνοντας υπόψη τις ταμειακές ροές από τις εξασφαλίσεις ή άλλες τεχνικές μείωσης του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχονται στους συμβατικούς όρους και τα οποία δεν αναγνωρίζονται ξεχωριστά. Στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού με εξασφαλίσεις, η εκτίμηση των αναμενόμενων ταμειακών ροών που σχετίζονται με την εξασφάλιση αποτυπώνει το ποσό των ταμειακών ροών και τη χρονική στιγμή που αυτές αναμένεται να εισπραχθούν από τη διαδικασία πλειστηριασμού μετά την αφαίρεση των προεξοφλημένων εξόδων εκποίησης της εξασφάλισης, ανεξάρτητα από το εάν ο πλειστηριασμός είναι πιθανός.

Η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για μεγάλα απομειωμένα δάνεια, τα οποία υπερβαίνουν τα προκαθορισμένα όρια που τίθενται σύμφωνα με την πολιτική διαχείρισης κινδύνων της Τράπεζας, γίνεται σε ατομική βάση. Για τα υπόλοιπα ανοίγματα η επιμέτρηση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών γίνεται σε συλλογική βάση. Η εν λόγω επιμέτρηση περιλαμβάνει συγκεκριμένα στοιχεία των δανειοληπτών, ιστορικά δεδομένα πιστωτικών ζημιών και πληροφόρηση σχετικά με μελλοντικά μακροοικονομικά στοιχεία.

Βασικές παράμετροι προσδιορισμού των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών

Ο υπολογισμός των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών βασίζεται στις καμπύλες της πιθανότητας αθέτησης (probability of default - PD), της ζημιάς ως ποσοστό του χρηματοδοτικού ανοίγματος δεδομένης της αθέτησης (loss given default - LGD), της έκθεσης κατά την αθέτηση (exposure at default - EAD) και άλλων παραμέτρων όπως τον συντελεστή μετατροπής των εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε πιστωτικά ανοίγματα (credit conversion factor - CCF). Γενικά, η Τράπεζα αναμένει να αντλήσει αυτές τις παραμέτρους από εσωτερικώς αναπτυγμένα στατιστικά μοντέλα, ιστορικά δεδομένα συγκεκριμένης χρονικής στιγμής (point-in-time) και παρατηρήσεις, αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές που έχει αναπτύξει σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης κινδύνου.

Η πιθανότητα αθέτησης (PD) εκφράζει την πιθανότητα ένας οφειλέτης να αθετήσει τις δανειακές του υποχρεώσεις είτε στο διάστημα των επόμενων δώδεκα μηνών είτε κατά την εναπομείνουσα διάρκεια της οφειλής του. Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, η Τράπεζα θα κάνει χρήση αμερόληπτων point-in-time PDs και θα ενσωματώνει μελλοντική πληροφόρηση και μακροοικονομικά σενάρια.

Η έκθεση κατά την αθέτηση υποχρέωσης (EAD) ορίζεται ως η εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης του οφειλέτη. Το EAD ενός χρηματοοικονομικού στοιχείου του ενεργητικού εκφράζει την λογιστική του αξία (gross carrying amount) σε περίπτωση αθέτησης πληρωμής. Για την εκτίμηση του EAD, η Τράπεζα θα χρησιμοποιήσει ιστορικές παρατηρήσεις και μακροπρόθεσμες προβλέψεις για να αποτυπώσει πληρωμές κεφαλαίου και τόκων καθώς και πιθανές εκταμιεύσεις δανειακών δεσμεύσεων.

Η ζημία δεδομένης της αθέτησης υποχρέωσης (LGD) εκφράζει την έκταση της ζημιάς που η Τράπεζα αναμένει για ανοίγματα τα οποία είναι σε κατάσταση αθέτησης και ορίζεται ως η διαφορά μεταξύ των συμβατικών ταμειακών ροών κι εκείνων που η Τράπεζα προσδοκά να εισπράξει συμπεριλαμβανομένων των ποσών από τη ρευστοποίηση εξασφαλίσεων. Το LGD, το οποίο εκφράζεται συνήθως ως ποσοστό του EAD, διαφέρει σύμφωνα με τον τύπο του

αντισυμβαλλόμενου, τον τύπο και την προτεραιότητα της απαίτησης, την ύπαρξη εξασφαλίσεων και άλλων πιστωτικών ενισχύσεων.

Ο συντελεστής μετατροπής (CCF) χρησιμοποιείται για την μετατροπή των πιστωτικών γραμμών και άλλων εκτός ισολογισμού ανοιγμάτων σε EAD ποσά. Θεωρείται ως μια παραδοχή που προκύπτει μέσω μοντέλων (modelled assumption) και εκφράζει το τμήμα των μη εκταμιευμένων ανοιγμάτων τα οποία αναμένεται να εκταμιευτούν πριν την εκδήλωση του γεγονότος αθέτησης.

Μελλοντική πληροφόρηση (forward looking information)

Η Τράπεζα ενσωματώνει μελλοντική πληροφόρηση τόσο κατά την αξιολόγηση σημαντικής αύξησης του πιστωτικού κίνδυνου από την αρχική αναγνώριση ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος, όσο και κατά την επιμέτρηση των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών. Η Τράπεζα αξιολογεί ένα εύρος μελλοντικών οικονομικών σεναρίων με σκοπό την επίτευξη της εκτίμησης των αναμενομένων πιστωτικών ζημιών η οποία θα αντικατοπτρίζει ένα ποσό που έχει καθοριστεί αμερόληπτα και έχει σταθμιστεί βάσει πιθανοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, η Τράπεζα κάνει χρήση τριών μακροοικονομικών σεναρίων κατ' ελάχιστον (δηλαδή το βασικό, το δυσμενές και το αισιόδοξο) λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές πιθανότητες πραγματοποίησης του καθενός εκ των σεναρίων. Το βασικό σενάριο αποτελεί και το πιο πιθανό σενάριο και θα εναρμονιστεί με την πληροφόρηση που χρησιμοποιεί η Τράπεζα για σκοπούς στρατηγικού σχεδιασμού και προϋπολογισμού (budgeting).

2.4.3 Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος

Οι υποχρεώσεις αυτές εκτοκίζονται με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα και πελάτες, οι ομολογίες εκδόσεώς μας και οι λοιπές δανειακές υποχρεώσεις.

2.4.4 Μέθοδοι προσδιορισμού της εύλογης αξίας

Για την απεικόνιση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων σε εύλογες αξίες χρησιμοποιήθηκαν οι τρέχουσες τιμές της αγοράς για κάθε ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο. Για όσα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της Τράπεζας οι τρέχουσες αγοραίες τιμές δεν είναι διαθέσιμες, οι αξίες προέκυψαν βάσει μεθόδων εκτίμησης και δεν διαφέρουν σημαντικά από τις αξίες με τις οποίες εμφανίζονται στις λογιστικές καταστάσεις.

2.4.5 Διακοπή αναγνώρισης χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Η Τράπεζα προβαίνει στη διακοπή αναγνώρισης χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού όταν:

- έχουν λήξει οι ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών στοιχείων,
- μεταβιβάζει το συμβατικό δικαίωμα είσπραξης των ταμειακών ροών από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία και ταυτόχρονα μεταβιβάζει τους κινδύνους και τα οφέλη που απορρέουν από αυτά,
- δάνεια ή επενδύσεις σε αξιόγραφα καθίστανται ανεπίδεκτα εισπράξεως, οπότε και τα διαγράφει.

2.4.6 Διακοπή αναγνώρισης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Η Τράπεζα διακόπτει την αναγνώριση μιας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης όταν αυτή συμβατικά εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει.

Στις περιπτώσεις διακοπής αναγνώρισης, η διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας μίας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης που εξοφλείται ή μεταβιβάζεται σε ένα άλλο μέρος και του τιμήματος που καταβάλλεται, συμπεριλαμβανομένων και των μεταβιβαζόμενων εκτός μετρητών περιουσιακών στοιχείων και των αναληφθέντων υποχρεώσεων, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

2.4.7 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων εμφανίζονται συμψηφιστικά στην Κατάσταση Καθαρής Θέσης, μόνο σε περιπτώσεις όπου η Τράπεζα έχει νομικά το δικαίωμα και την πρόθεση να προβεί σε ταυτόχρονο διακανονισμό τους ή σε διακανονισμό του καθαρού ποσού που προκύπτει από το συμψηφισμό τους.

2.5 Μετατροπή σε ξένο νόμισμα

Οι Οικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ, που είναι το συναλλακτικό και λειτουργικό νόμισμα της Τράπεζας. Κατά τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων, τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού μετατρέπονται σε Ευρώ με τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά την ημερομηνία της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Οι συναλλαγές σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο εθνικό νόμισμα, με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν κατά την ημερομηνία της συναλλαγής. Κέρδη και ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές, οι οποίες προκύπτουν από την εκκαθάριση τέτοιων συναλλαγών κατά την διάρκεια της χρήσης και από την μετατροπή των νομισματικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα με τις ισχύουσες ισοτιμίες, κατά την ημερομηνία της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης, καταχωρούνται στα αποτελέσματα.

2.6 Ενσώματα Περιουσιακά Στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα οικόπεδα, τα κτίρια των Κεντρικών Υπηρεσιών και των Καταστημάτων, οι δαπάνες προσηκών και βελτιώσεων σε μισθωμένα ακίνητα, και ο κινητός εξοπλισμός, τα οποία ιδιοχρησιμοποιούνται.

Τόσο τα ακίνητα όσο και ο κινητός εξοπλισμός αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος κτήσεώς τους, προσαυξημένο με τα έξοδα που σχετίζονται με τη συναλλαγή για την απόκτησή τους.

Μετά την αρχική αναγνώριση αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως, μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις τυχόν συσσωρευμένες ζημιές από την απομείωση της αξίας τους. Μεταγενέστερες δαπάνες επαυξάνουν την αξία του παγίου ή αναγνωρίζονται ως ξεχωριστό πάγιο, μόνο όταν είναι πολύ πιθανό να προκύψουν μελλοντικά οικονομικά οφέλη ενώ δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων επιβαρύνουν τα αποτελέσματα της χρήσεως που πραγματοποιούνται. Οι αποσβέσεις των κτιρίων και του εξοπλισμού διενεργούνται στο κόστος κτήσεως μείον την υπολειμματική τους αξία, και υπολογίζονται σύμφωνα με τη σταθερή μέθοδο λαμβάνοντας υπόψη τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής τους.

Η ωφέλιμη ζωή ανά κατηγορία παγίων έχει καθορισθεί ως εξής:

Κτίρια	40	έτη
Εξοπλισμός και μεταφορικά μέσα	3-10	έτη
Προσθήκες και βελτιώσεις σε μισθωμένα ακίνητα	Διάρκεια μίσθωσης	

Οι εδαφικές εκτάσεις δεν αποσβένονται. Εξετάζονται όμως για τυχόν απομείωση της αξίας τους.

Κατά την πώληση ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων, οι διαφορές μεταξύ του τιμήματος που λαμβάνεται και της λογιστικής τους αξίας, καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημιές, στα αποτελέσματα. Οι επισκευές και συντηρήσεις καταχωρούνται στα έξοδα της χρήσης που αφορούν.

2.7 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία

Στην κατηγορία αυτή η Τράπεζα έχει εντάξει τα προγράμματα λογισμικού, τα οποία αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως μείον τις συσσωρευμένες αποσβέσεις και τις συσσωρευμένες απομειώσεις. Το κόστος προγραμμάτων λογισμικού που αποκτώνται με αγορά περιλαμβάνει την τιμή αγοράς και κάθε άμεσα επιρριπτό κόστος προετοιμασίας του λογισμικού για την προοριζόμενη χρήση του, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών του προσωπικού και των εξειδικευμένων επαγγελματιών.

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των προγραμμάτων, την οποία η Τράπεζα έχει καθορίσει σε 1 έως 5 έτη.

Οι αποσβέσεις των άυλων παγίων υπολογίζονται με τη σταθερή μέθοδο. Όλα τα άυλα πάγια εξετάζονται για τυχόν απομείωση της αξίας τους. Για τα άυλα στοιχεία η Τράπεζα δεν υπολογίζει υπολειμματική αξία.

Τα εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού αναγνωρίζονται αρχικά σε αξία ίση με το άθροισμα των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν από την ημερομηνία που το στοιχείο ικανοποιεί τα κριτήρια αναγνώρισης. Όταν δεν μπορεί να αναγνωριστεί άυλο περιουσιακό στοιχείο, τα έξοδα ανάπτυξης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα την περίοδο που πραγματοποιήθηκαν. Τα έξοδα έρευνας καταχωρούνται ως έξοδα όταν πραγματοποιούνται. Εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό που προκύπτει από έξοδα ανάπτυξης που έχουν πραγματοποιηθεί σε μεμονωμένο έργο αναγνωρίζονται όταν ο Όμιλος μπορεί να αποδείξει:

- ότι διαθέτει την τεχνολογική δυνατότητα να ολοκληρώσει το εσωτερικώς δημιουργούμενο λογισμικό ώστε να καταστεί διαθέσιμο για χρήση
- την πρόθεση του να το ολοκληρώσει και να χρησιμοποιήσει το στοιχείο
- την ικανότητα του να χρησιμοποιεί το στοιχείο
- πως το στοιχείο θα δημιουργήσει μελλοντικά οικονομικά οφέλη
- ότι διαθέτει επαρκείς τεχνολογικούς και οικονομικούς πόρους για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης και της χρήσης του στοιχείου και
- την ικανότητα να επιμετρά αξιόπιστα τα έξοδα κατά την ανάπτυξη του στοιχείου.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα εσωτερικώς δημιουργούμενα στοιχεία λογισμικού καταχωρούνται στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τυχόν απομειώσεις της αξίας τους.

2.8 Επενδύσεις σε ακίνητα

Ακίνητα τα οποία κατέχονται για εκμίσθωση ή για απόκτηση υπεραξίας ή και για τα δύο κατατάσσονται ως επενδύσεις σε ακίνητα. Οι επενδύσεις σε ακίνητα περιλαμβάνουν οικοπέδα, κτίρια ή τμήματα κτιρίων.

Οι επενδύσεις αρχικά καταχωρούνται στο κόστος, συμπεριλαμβανομένου των εξόδων συναλλαγής.

Μετά την αρχική αναγνώριση επιμετρούνται στην εύλογη αξία, όπως αυτή εκτιμάται από ανεξάρτητους εκτιμητές. Κέρδος ή ζημιά που προκύπτει από τη μεταβολή στην εύλογη αξία συμπεριλαμβάνεται στο καθαρό κέρδος ή ζημιά της περιόδου που προκύπτει.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται στη λογιστική αξία του ακινήτου, μόνο όταν είναι πιθανό ότι μελλοντικά οφέλη τα οποία σχετίζονται με το ακίνητο θα εισρεύσουν και το κόστος τους μπορεί να αποτιμηθεί με αξιοπιστία. Εάν μια επένδυση σε ακίνητο μετατραπεί σε ιδιοχρησιμοποιούμενη κατατάσσεται στα ενσώματα πάγια.

2.9 Περιουσιακά Στοιχεία από Πλειστηριασμούς

Τα περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς περιλαμβάνουν κυρίως ακίνητα, τα οποία αποκτώνται από την Τράπεζα, μέσω της διαδικασίας πλειστηριασμού, προς πλήρη ή μερική ικανοποίηση απαιτήσεών της. Τα συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία, καταχωρούνται αρχικά στην αξία κτήσης τους, στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες συναλλαγής και περιλαμβάνονται είτε στις Επενδύσεις σε ακίνητα είτε στα Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού ανάλογα με τη χρήση των ακινήτων και το σκοπό διακράτησης. Όσα ακίνητα κατατάσσονται στα Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού, μεταγενέστερα της αρχικής καταχώρησής τους, αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία, μεταξύ της λογιστικής και της εκτιμώμενης ρευστοποιήσιμης αξίας τους μείον τα έξοδα πώλησης. Τα κέρδη και ζημιές που προκύπτουν από τις διαφορές αποτίμησης την πώληση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς, καταχωρούνται στο κονδύλι "Λοιπά Έσοδα".

2.10 Απομείωση μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Οικονομικών Καταστάσεων, η Τράπεζα εξετάζει τη λογιστική αξία των ενσώματων και άυλων περιουσιακών στοιχείων, προκειμένου να προσδιορίσει, αν υπάρχει ένδειξη ότι τα περιουσιακά στοιχεία έχουν υποστεί ζημιά απομείωσης, οπότε και εκτιμάται το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου. Όταν δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί η ανακτήσιμη αξία ενός επί μέρους περιουσιακού στοιχείου, η Τράπεζα εκτιμά την ανακτήσιμη αξία της μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών, στην οποία το περιουσιακό στοιχείο ανήκει. Η ανακτήσιμη αξία, είναι το μεγαλύτερο ποσό μεταξύ της καθαρής τιμής πώλησης και της αξίας σε χρήση. Για τον υπολογισμό της αξίας σε χρήση του περιουσιακού στοιχείου, οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

Αν το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου (ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών), εκτιμάται ότι είναι μικρότερο από τη λογιστική αξία του, η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου (ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών), μειώνεται μέχρι το ανακτήσιμο ποσό. Η ζημιά απομείωσης αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα. Όταν μεταγενέστερα, μια ζημιά απομείωσης αναστραφεί, η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου (ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών), αυξάνεται μέχρι την μικρότερη αξία μεταξύ της αναθεωρημένης εκτιμώμενης ανακτήσιμης αξίας του και της λογιστικής αξίας, που θα είχε προσδιοριστεί εάν δεν είχε αναγνωρισθεί καμιά ζημιά απομείωσης της αξίας του περιουσιακού στοιχείου (ή μιας μονάδας δημιουργίας ταμειακών ροών) στα προηγούμενα έτη. Η αναστροφή της ζημιάς απομείωσης, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

2.11 Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται:

- Το ταμείο
- Οι καταθέσεις στις κεντρικές τράπεζες

2.12 Φόρος Εισοδήματος και Αναβαλλόμενη Φορολογία

Ο φόρος εισοδήματος αποτελείται από τον τρέχοντα και τον αναβαλλόμενο φόρο. Ο τρέχων φόρος της χρήσεως περιλαμβάνει τον αναμενόμενο να πληρωθεί φόρο επί του φορολογητέου εισοδήματος της κλειόμενης χρήσεως, βάσει των φορολογικών συντελεστών που ισχύουν κατά την ημερομηνία συντάξεως των οικονομικών καταστάσεων.

Αναβαλλόμενος φόρος είναι ο φόρος που θα πληρωθεί ή θα ανακτηθεί στο μέλλον και σχετίζεται με λογιστικές πράξεις που έγιναν κατά τη διάρκεια της κλειόμενης χρήσεως αλλά θεωρούνται φορολογητέα έσοδα ή εκπεστέα έξοδα μελλοντικών χρήσεων. Υπολογίζεται επί των προσωρινών διαφορών μεταξύ της φορολογικής βάσης των απαιτήσεων και των υποχρεώσεων και της αντίστοιχης λογιστικής τους αξίας.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις υπολογίζονται με τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα τακτοποιηθεί η απαίτηση ή η υποχρέωση, λαμβάνοντας υπόψη τους φορολογικούς συντελεστές (και νόμους) που έχουν θεσπιστεί μέχρι την ημερομηνία του ισολογισμού.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται μόνο όταν πιθανολογούνται μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, από τα οποία παρέχεται η δυνατότητα να εκπέσουν οι αντίστοιχες προσωρινές διαφορές. Ο φόρος εισοδήματος, τρέχων και αναβαλλόμενος, καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων, εκτός εάν αφορά σε στοιχεία που έχουν καταχωρηθεί απευθείας στην καθαρή θέση οπότε και ο φόρος που αναλογεί σε αυτά καταχωρείται απευθείας στην καθαρή θέση.

2.13 Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους και λοιπά δανειακά κεφάλαια

Οι υποχρεώσεις από έκδοση πιστωτικών τίτλων και λοιπών δανειακών κεφαλαίων λογιστικοποιούνται αρχικά στην εύλογη αξία τους (έσοδα από την έκδοσή τους, μείον τα πραγματοποιηθέντα έξοδα έκδοσής τους). Μετά την αρχική αναγνώριση, οι πιστωτικοί τίτλοι και τα δανειακά κεφάλαια, απεικονίζονται στο αποσβέσιμο κόστος. Όποια διαφορά, μεταξύ του εσόδου από την έκδοση (μείον το κόστος έκδοσης) και της αξίας αποπληρωμής, αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα για όλη τη διάρκεια των τίτλων, με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Οι υποχρεώσεις από τίτλους και δανειακά κεφάλαια της Τράπεζας περιλαμβάνουν ομολογιακά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης.

2.14 Παροχές στο Προσωπικό

Βραχυπρόθεσμες παροχές: Οι βραχυπρόθεσμες παροχές προς τους εργαζομένους (εκτός από παροχές αποχώρησης προς το προσωπικό), σε χρήμα και σε είδος, αναγνωρίζονται ως έξοδο όταν καθίστανται δεδουλευμένες.

Τυχόν ανεξόφλητο ποσό, καταχωρείται ως υποχρέωση, ενώ σε περίπτωση που το ποσό που ήδη καταβλήθηκε υπερβαίνει το ποσό των παροχών, ο Οργανισμός αναγνωρίζει το υπερβάλλον ποσό ως στοιχείο του ενεργητικού της (προπληρωθέν έξοδο), μόνο κατά την έκταση που η προκαταβολή θα οδηγήσει σε μείωση μελλοντικών πληρωμών ή σε επιστροφή.

Παροχές προς εργαζομένους κατά και μετά την έξοδο από την υπηρεσία: Η Τράπεζα καταβάλλει εισφορές σε προγράμματα παροχών σε εργαζομένους, κατά και μετά την έξοδό τους από την υπηρεσία. Τα προγράμματα αυτά διαχωρίζονται σε προγράμματα καθορισμένων παροχών και προγράμματα καθορισμένων εισφορών και παρέχουν εφάπαξ αποζημιώσεις, κατά την έξοδο από την υπηρεσία, συνταξιοδοτικές και λοιπές παροχές υγειονομικής περίθαλψης.

i) Προγράμματα καθορισμένων παροχών

Ως πρόγραμμα καθορισμένων παροχών, ορίζεται το πρόγραμμα στο οποίο οι παροχές καθορίζονται με βάση συγκεκριμένες παραμέτρους, όπως η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας ή ο μισθός. Στα προγράμματα καθορισμένων παροχών, η αξία της υποχρέωσης, είναι ίση με την παρούσα αξία των παροχών κατά την ημερομηνία των Οικονομικών Καταστάσεων, μειούμενης κατά την εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων του προγράμματος, μετά από

προσαρμογή για μη αναγνωρισθέντα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες. Τα αναλογιστικά κέρδη ή ζημίες αναγνωρίζονται στο σύνολο τους στην κατάσταση λοιπών συνολικών εισοδημάτων όταν προκύπτουν.

Η υποχρέωση της χρηματοδότησης εκτιμάται ετησίως από ανεξάρτητους και εγκεκριμένους αναλογιστές, με τη χρήση της μεθόδου της προβλεπόμενης πιστωτικής μονάδας. Η παρούσα αξία της υποχρέωσης προσδιορίζεται από τις εκτιμώμενες μελλοντικές ταμειακές εκροές, προεξοφλημένες με το επιτόκιο κρατικών ομολόγων με διάρκεια ανάλογη της υποχρέωσης.

ii) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών

Ως πρόγραμμα καθορισμένης εισφοράς, ορίζεται το πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο, ο εργοδότης υποχρεούται να καταβάλλει συγκεκριμένες εισφορές σε κάποιο Ταμείο, χωρίς καμία άλλη νομική ή συμβατική υποχρέωση για κάλυψη ελλειμμάτων του Ταμείου. Οι εισφορές του Οργανισμού στα προγράμματα καθορισμένων εισφορών, καταχωρούνται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της χρήσης που αφορούν και περιλαμβάνονται στο κονδύλι «Αμοιβές και έξοδα προσωπικού».

2.15 Προβλέψεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις και απαιτήσεις

Οι προβλέψεις, διενεργούνται όταν η Τράπεζα έχει παρούσες νομικές ή τεκμαιρόμενες υποχρεώσεις ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων και είναι πιθανό ότι η Τράπεζα θα αναγκασθεί να διακανονίσει αυτήν την υποχρέωση. Οι προβλέψεις επιμετρούνται με την καλύτερη εκτίμηση της Διοίκησης, επισκοπούνται κατά την ημερομηνία σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων και προσαρμόζονται, προκειμένου να αντανακλούν την παρούσα αξία της δαπάνης στην οποία αναμένεται να διακανονισθεί η υποχρέωση.

Οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις, δεν αναγνωρίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις, αλλά γνωστοποιούνται, εκτός αν η πιθανότητα εκρών πόρων οι οποίοι ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη είναι ελάχιστη. Οι ενδεχόμενες απαιτήσεις δεν αναγνωρίζονται στις Οικονομικές Καταστάσεις, αλλά γνωστοποιούνται εφόσον η εισροή οικονομικών οφελών είναι πιθανή.

2.16 Καθαρή Θέση

Αρχές διάκρισης χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων

Τα χρηματοοικονομικά μέσα που εκδίδονται για την άντληση κεφαλαίων κατατάσσονται ως στοιχεία της καθαρής θέσεως εφόσον, βάσει της ουσίας της συμβάσεως, η Τράπεζα δεν αναλαμβάνει συμβατική υποχρέωση για καταβολή μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου ενεργητικού ή για ανταλλαγή χρηματοοικονομικών στοιχείων με όρους πιθανά δυσμενείς για αυτήν.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μεριδιούχων της Συνεταιριστικής Τράπεζας ρυθμίζονται από το Ν. 1667/1986, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4340/2015, από τις αποφάσεις των οργάνων της Τράπεζας και από το καταστατικό της, το οποίο δεν περιέχει διατάξεις περισσότερο περιοριστικές απ' αυτές που προβλέπει ο Νόμος.

Με βάση τη Διερμηνεία ΕΔΔΠΧΠ 2: «Μερίδες μελών σε συνεταιριστικές οικονομικές οντότητες και όμοια μέσα», πολλά χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων των μερίδων μελών σε συνεταιριστικές οικονομικές οντότητες, έχουν χαρακτηριστικά ιδίων κεφαλαίων, όπως τα δικαιώματα ψήφου και το δικαίωμα συμμετοχής σε διανομές μερισμάτων. Κάποια χρηματοοικονομικά μέσα δίδουν στον κάτοχο το δικαίωμα να ζητήσει την εξόφληση έναντι μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού μέσου, αλλά δύνανται να περιλαμβάνουν ή να υπόκεινται σε περιορισμούς, σχετικά με το αν τα χρηματοοικονομικά μέσα θα εξοφληθούν. Ανάλογα με τους όρους εξόφλησης καθορίζεται αν τα χρηματοοικονομικά μέσα αναγνωρίζονται ως ίδια κεφάλαια ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Το συμβατικό δικαίωμα του κατόχου ενός χρηματοοικονομικού μέσου να ζητήσει την εξόφληση, δεν προϋποθέτει, από μόνο του, την κατάταξη του χρηματοοικονομικού μέσου ως χρηματοοικονομική υποχρέωση. Μάλλον, η οικονομική οντότητα πρέπει να λάβει υπόψη όλους τους όρους και τις προϋποθέσεις του χρηματοοικονομικού μέσου για τον προσδιορισμό της κατάταξής του ως χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ίδια κεφάλαια. Στους όρους και προϋποθέσεις περιλαμβάνονται σχετικοί τοπικοί Νόμοι, κανονισμοί και το καταστατικό της οικονομικής οντότητας, που ισχύει κατά την ημερομηνία της κατάταξης, αλλά όχι οι αναμενόμενες μελλοντικές τροποποιήσεις εκείνων των Νόμων, των κανονισμών ή του καταστατικού.

Ειδικότερα, οι μερίδες μελών θα κατατάσσονται ως ίδια κεφάλαια όταν: α) Η οικονομική οντότητα έχει άνευ όρων δικαίωμα να αρνηθεί να εξοφλήσει τις μερίδες των μελών και β) Οι τοπικοί Νόμοι ή οι κανονισμοί ή το καταστατικό της οικονομικής οντότητας δύνανται να επιβάλλουν διάφορες απαγορεύσεις στην εξόφληση των μερίδων των μελών, π.χ. άνευ όρων απαγορεύσεις ή απαγορεύσεις που βασίζονται σε κριτήρια ρευστότητας. Αν η εξόφληση απαγορεύεται ρητά από τους τοπικούς Νόμους ή τους κανονισμούς ή το καταστατικό της οικονομικής οντότητας, οι μερίδες των μελών θεωρούνται ίδια κεφάλαια. Ωστόσο, οι διατάξεις των τοπικών Νόμων, των κανονισμών ή του καταστατικού της οικονομικής οντότητας, που απαγορεύουν την εξόφληση, μόνο εφόσον πληρούνται (ή δεν πληρούνται) ορισμένες προϋποθέσεις, όπως οι περιορισμοί που αφορούν τη ρευστότητα, δεν έχουν ως συνέπεια οι μερίδες των μελών να θεωρούνται ίδια κεφάλαια.

Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 149 του Ν. 4261/2014, η Τράπεζα δεν μπορεί να εξαγγυώνει συνεταιριστικές μερίδες, όταν ο δείκτης κεφαλαιακής της επάρκειας υπολείπεται του ελαχίστου που επιβάλλει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της. Επιπρόσθετα, η Τράπεζα της Ελλάδος, δύναται να θέτει περιορισμούς στην εξόφληση συνεταιριστικών μερίδων από την πλευρά της Τράπεζας, εφόσον τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητά της.

Η Τράπεζα έχει αναγνωρίσει το σύνολο του Συνεταιριστικού Κεφαλαίου στα Ίδια Κεφάλαια, καθότι δεν υφίσταται σχετική άδεια εξόφλησης μερίδων από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 149 του Ν. 4261/2014

Διαφορά από έκδοση μερίδων υπέρ το άρτιο

Στο λογαριασμό αυτό καταχωρείται η διαφορά μεταξύ της ονομαστικής αξίας των μερίδων που εκδίδονται και της τιμής διαθέσεώς τους σε περίπτωση αυξήσεως του συνεταιριστικού κεφαλαίου.

2.17 Αναγνώριση αποτελεσμάτων

Στα έσοδα και έξοδα της Τράπεζας περιλαμβάνονται κυρίως έσοδα από τόκους χορηγήσεων και τοκοφόρων χρεογράφων, έξοδα από τόκους καταθέσεων, προμήθειες διαχείρισης και λοιπών τραπεζικών πράξεων, έσοδα από μερίσματα και λοιπά έσοδα και έξοδα.

Η αναγνώριση των εσόδων και εξόδων γίνεται ως εξής:

i) Έσοδα και έξοδα από τόκους

Έσοδα και έξοδα τόκων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα για όλα τα τοκοφόρα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων.

Η αναγνώρισή τους γίνεται με βάση την αρχή των δεδουλευμένων και ο προσδιορισμός τους με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Χρηματοοικονομικά στοιχεία που έχουν απομειωθεί εκτοκίζονται στο νέο, απομειωμένο πλέον, υπόλοιπό τους με το πραγματικό τους επιτόκιο.

ii) Έσοδα και έξοδα από προμήθειες

Έσοδα και έξοδα από προμήθειες αναγνωρίζονται κατά τη διάρκεια της περιόδου κατά την οποία παρασχέθηκαν ή λήφθηκαν οι υπηρεσίες, ανάλογα με τη συμπλήρωση της συναλλαγής, ώστε να συσχετίζονται με το κόστος παροχής της υπηρεσίας, ενώ εκείνα που σχετίζονται με την ανάληψη πιστωτικού κινδύνου, καταχωρούνται στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων με σταθερή βάση, κατά τη διάρκεια της ισχύος του κινδύνου.

iii) Ζημιές απομείωσης χρηματοοικονομικών στοιχείων

Η Τράπεζα κατά τον έλεγχο απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών, πραγματοποιεί εκτιμήσεις σχετικά με το ποσό και το χρόνο είσπραξης των μελλοντικών ταμειακών ροών. Λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτές οι εκτιμήσεις επηρεάζονται από ένα πλήθος παραγόντων και μελλοντικών οικονομικών παραμέτρων ενδέχεται τα πραγματικά αποτελέσματα να διαφέρουν από τα εκτιμώμενα.

iv) Φόρος εισοδήματος

Η Τράπεζα αναγνωρίζει απαιτήσεις και υποχρεώσεις για ποσά τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος, καθώς και τα σχετικά με αυτές αποτελέσματα, βάσει εκτιμήσεων για τα ποσά που αναμένεται να εισπραχθούν από ή να καταβληθούν στις φορολογικές αρχές στην τρέχουσα και μελλοντικές χρήσεις.

2.18 Διανομή Μερισμάτων

Τα μερίσματα που διανέμονται στους συνέταιρους από τα καθαρά κέρδη χρήσεως της Τράπεζας αναγνωρίζονται ως υποχρέωση στις Οικονομικές Καταστάσεις την ημερομηνία κατά την οποία εγκρίνεται η διανομή τους από τη Γενική Συνέλευση σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο και το Καταστατικό της Τράπεζας.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και υποκειμενικές κρίσεις

Η σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., προϋποθέτει τη διενέργεια υποκειμενικών κρίσεων, εκτιμήσεων και παραδοχών από τη Διοίκηση, οι οποίες επηρεάζουν, τόσο τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όσο και το ύψος των εσόδων και εξόδων που αναγνωρίστηκαν στις ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές πληροφορίες, καθώς και στις σημειώσεις που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών. Η διοίκηση της Τράπεζας πιστεύει ότι οι υποκειμενικές κρίσεις, εκτιμήσεις και παραδοχές που έχουν διενεργηθεί για τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων είναι οι κατάλληλες λαμβάνοντας υπόψη τα γεγονότα που ίσχυαν κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2017.

Συγκεκριμένα, η Τράπεζα έχει αξιολογήσει τις παρακάτω λογιστικές αρχές ως σημαντικές για την κατανόηση των Οικονομικών Καταστάσεων, εξαιτίας αφενός των υποκειμενικών κρίσεων, εκτιμήσεων και παραδοχών που ενέχουν, και αφετέρου λόγω της ευαισθησίας των οικονομικών καταστάσεων σε αυτές.

3.1 Απομείωση δανείων

Οι προβλέψεις έναντι πιστωτικού κινδύνου που σχηματίζονται είναι αποτέλεσμα συνεχούς αξιολόγησης του δανειακού χαρτοφυλακίου και των πιθανών ζημιών του. Οι εκτιμήσεις επηρεάζονται από ένα πλήθος παραγόντων όπως η οικονομική κατάσταση του πιστούχου, η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία των καλυμμάτων, η γενικότερη οικονομική κατάσταση και το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο. Η διοίκηση πιστεύει ότι οι διενεργηθείσες προβλέψεις είναι λογικές και δικαιολογούνται επαρκώς.

Για τον υπολογισμό της απομείωσης των δανείων, η Τράπεζα διενεργεί, έλεγχο απομείωσης (impairment test), με βάση την ακόλουθη μεθοδολογική προσέγγιση.

α) Καθιέρωση κριτηρίων για τον έλεγχο σε ατομική βάση ή σε επίπεδο χαρτοφυλακίου

Η Τράπεζα εξετάζει για απομείωση σε ατομική βάση τα δάνεια τα οποία θεωρεί από μόνα τους σημαντικά. Σημαντικά θεωρούνται επιχειρηματικά δάνεια τα οποία ανά πελάτη υπερβαίνουν το ποσό που καθορίζεται από τη Διοίκηση. Για τα λοιπά δάνεια ο έλεγχος της απομείωσης πραγματοποιείται σε επίπεδο χαρτοφυλακίου.

Η Τράπεζα έχει καθορίσει τα γεγονότα που αποτελούν το έναυσμα για την κατάταξη στο στάδιο 3 και στο στάδιο 2.

Τα δάνεια τα οποία υπόκεινται σε ατομική αξιολόγηση κατά την οποία δεν προκύπτει ζημία απομείωσης αξιολογούνται σε συλλογική βάση αφού ενταχθούν σε ομάδες βάσει παρόμοιων χαρακτηριστικών πιστωτικού κινδύνου.

Για τη διενέργεια του ελέγχου απομείωσης σε συλλογική βάση, η Τράπεζα ταξινομεί το χαρτοφυλάκιο σε ομοιογενείς κατηγορίες, βάσει κοινών χαρακτηριστικών κινδύνων.

Υπολογισμός απομείωσης σε ατομική βάση διενεργείται στα επιχειρηματικά ανοίγματα του Σταδίου 3 που υπερβαίνουν σε ποσό προ απομείωσης το ποσό που καθορίζεται από τη Διοίκηση και για τα υπόλοιπα ανοίγματα σε συλλογική βάση.

β) Μεθοδολογία προσέγγισης των μελλοντικών ταμειακών ροών σε απομειωμένα δάνεια

Η Τράπεζα χρησιμοποιώντας ιστορικά δεδομένα, που περιλαμβάνουν τα ποσά με τα οποία τελικά απομειώνεται η αξία των δανείων (Loss given default – LGD), μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών αναγκαστικής εκτέλεσης ή άλλων μέτρων που λαμβάνονται, στα πλαίσια της προσπάθειας για την ικανοποίηση των απαιτήσεων της από δάνεια και αφού ληφθούν υπόψη οι πάσης φύσεως ενοχικές και εμπράγματα εξασφαλίσεις επί των δανείων.

Με βάση τα δεδομένα αυτά, υπολογίζεται το ανακτήσιμο ποσό του κάθε δανείου, αφού προηγουμένως δοθεί σε κάθε ροή η διάσταση του χρόνου. Η αναγωγή των ταμειακών ροών σε παρούσες αξίες γίνεται με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο.

3.2 Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό

Οι υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό λόγω εξόδου από την υπηρεσία εκτιμώνται με αναλογιστικές μεθόδους με τη χρήση παραδοχών για το επιτόκιο προεξόφλησης και την αύξηση αποδοχών και συντάξεων.

3.3 Ωφέλιμη ζωή παγίων στοιχείων που υπόκεινται σε απόσβεση

Η διοίκηση της Τράπεζας καθορίζει την εκτιμώμενη ωφέλιμη ζωή των παγίων στοιχείων και τις αντίστοιχες αποσβέσεις. Η εκτίμηση της διοίκησης της Τράπεζας βασίζεται στην αναμενόμενη περίοδο λειτουργικής χρήσης των κτιρίων και των λοιπών παγίων στοιχείων που υπόκεινται σε απόσβεση, όπως έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, μηχανολογικός εξοπλισμός και μεταφορικά μέσα και η οποία δεν αναμένεται να αλλάξει σημαντικά. Ωστόσο, η διοίκηση μπορεί να αλλάξει τους συντελεστές απόσβεσης στις περιπτώσεις που κατά την κρίση της, η ωφέλιμη ζωή εμφανίζεται να είναι διαφορετική από αυτή που αρχικά είχε εκτιμηθεί και προβαίνει σε διαγραφές ή απομειώσεις της αξίας των οικονομικά απαξιωμένων παγίων περιουσιακών στοιχείων.

3.4 Ανακτησιμότητα αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων

Η Τράπεζα αναγνωρίζει αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, στο βαθμό που θα έχει στο μέλλον φορολογητέα κέρδη ικανά να συμψηφίσουν τις εκπεστέες φορολογικές διαφορές και τις μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες.

Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, τις οποίες έχει αναγνωρίσει η Τράπεζα, αφορούν κατά κύριο λόγο τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές που προκύπτουν από την απομείωση δανείων.

Η Τράπεζα αναγνώρισε τις εν λόγω απαιτήσεις που προκύπτουν από τις προσωρινές διαφορές της απομείωσης των δανείων διότι σύμφωνα με την εκτίμηση των μελλοντικών φορολογητέων κερδών αυτές είναι ανακτήσιμες και δεν υφίστανται χρονικοί περιορισμοί ως προς την ανάκτησή τους, όπως εξάλλου ισχύει και για τις λοιπές κατηγορίες αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων. Η εκτίμηση των μελλοντικών φορολογητέων κερδών βασίστηκε στις προβλέψεις για την εξέλιξη των λογιστικών αποτελεσμάτων όπως αυτά απεικονίζονται στις παραδοχές του Επιχειρηματικού Σχεδίου της Τράπεζας που εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο τον Ιανουάριο του 2019. Λήφθηκε, επίσης, υπόψη η ύπαρξη φορολογητέων κερδών την τελευταία δεκαετία. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η Τράπεζα εκτιμά ότι το σύνολο των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεών της που έχει αναγνωριστεί είναι ανακτήσιμο.

Επιπρόσθετα και ανεξάρτητα από τον έλεγχο ανακτησιμότητας που διενεργείται βάσει των ανωτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 27α του Ν. 4172/2013 η Τράπεζα δύναται να μετατρέψει τις αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επί συγκεκριμένων προσωρινών διαφορών, σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Ελληνικού Δημοσίου.

Με απόφαση της από 24/11/2015 της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, η Τράπεζα υπήχθη στις διατάξεις του άρθρου 27α του Ν. 4172/2013. Το μέγιστο υπόλοιπο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, που δύναται, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013, να μετατραπεί σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, ανέρχεται σε περίπου 9 εκατ. €.

Οι κυριότερες αβεβαιότητες που αφορούν στις εκτιμήσεις για την ανακτησιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων του επιχειρησιακού σχεδίου της Τραπεζής, η οποία επηρεάζεται από το γενικότερο μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα και διεθνώς. Σε κάθε ημερομηνία σύνταξης οικονομικών καταστάσεων, η Τράπεζα επαναξιολογεί την εκτίμησή της για την ανακτησιμότητα των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων σε συνάρτηση με την εξέλιξη των παραγόντων που την επηρεάζουν.

3.5 Κατάταξη συνεταιριστικού Κεφαλαίου

Η Τράπεζα εκτιμά ότι συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση του συνεταιριστικού κεφαλαίου στα ίδια Κεφάλαια, σύμφωνα με την Διερμηνεία ΕΔΔΠΧΠ 2. Η μεταβολή, στο μέλλον, αυτών ή ορισμένων εξ αυτών των προϋποθέσεων μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αναταξινόμηση του συνόλου ή μέρους των Ιδίων Κεφαλαίων στις Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις.

4. Διαχείριση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων

Η τράπεζα από τις δραστηριότητές της εκτίθεται σε πλήθος χρηματοοικονομικών κινδύνων, από τους οποίους οι πιο σημαντικοί είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος αγοράς, ο κίνδυνος ρευστότητας, οι μεταβολές στην εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων, λόγω γενικότερων μεταβολών στα επίπεδα τιμών και επιτοκίων της αγοράς, και η επάρκεια εποπτικών και εσωτερικών κεφαλαίων σε αποδεκτά επίπεδα, για τη στήριξη των δραστηριοτήτων της Τράπεζας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει τη συνολική ευθύνη για την ανάπτυξη και την επίβλεψη του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, διαμορφώνει τη στρατηγική ανάληψης κινδύνων και διαχείρισης κεφαλαίων, σε συνάρτηση με τους επιχειρηματικούς στόχους της Τράπεζας, ενώ αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της πολιτικής διαχείρισης κινδύνων, καθώς και την επάρκεια των Ιδίων Κεφαλαίων, σε σχέση με το ύψος και τη μορφή των αναλαμβανόμενων κινδύνων. Την ευθύνη για το σχεδιασμό, την εξειδίκευση και την υλοποίηση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, έχει η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων της Τράπεζας.

Η πολιτική της Τράπεζας είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο, ώστε μέσω των κατάλληλων μηχανισμών να εντοπίζει, να παρακολουθεί και να αναλύει αυτούς τους κινδύνους και να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα. Η Τράπεζα επανεξετάζει συχνά τις πολιτικές και τα μοντέλα διαχείρισης κινδύνου που εφαρμόζει, ώστε να ενσωματώνει τις μεταβολές της αγοράς και των προϊόντων και να αναπτύσσει πιο αποτελεσματικές πρακτικές.

4.1 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο πιστωτικός κίνδυνος από τις χορηγήσεις απορρέει από τον κίνδυνο αθέτησης της υποχρέωσης εκ μέρους των οφειλετών να αποπληρώσουν, εντός των συμβατικών τους προθεσμιών, μέρος ή το σύνολο των οφειλών τους. Ο πιστωτικός κίνδυνος αποτελεί την πιο σημαντική πηγή κινδύνου για την Τράπεζα και για το λόγο αυτό η αποτελεσματική παρακολούθηση και διαχείρισή του αποτελεί πρωταρχικό μέλημα της Διοίκησης

Το μεγαλύτερο ποσό μεμονωμένων χορηγήσεων αφορά σε επιχειρηματικά δάνεια και ανέρχεται σε ποσοστό 78% περίπου του συνόλου των χορηγήσεων. Σε ποσοστό 21% περίπου ανέρχονται οι χορηγήσεις προς ιδιώτες, και σε 1% περίπου Οργανισμούς και επιχειρήσεις του Ελληνικού Δημοσίου.

Η Διοίκηση της Τράπεζας δίδει ιδιαίτερη σημασία στην ορθή διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου αξιολογώντας την πιστοληπτική ικανότητα κάθε αντισυμβαλλόμενου, σύμφωνα με το ισχύον, κάθε φορά κανονιστικό, πλαίσιο.

4.1.1 Μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου

Οι προσδιοριστικοί παράγοντες του πιστωτικού κινδύνου είναι πολλοί, ορισμένοι εκ των οποίων είναι η επικρατούσα κατάσταση της οικονομίας και της αγοράς, αλλά και οι προσδοκίες για το μέλλον, η χρηματοοικονομική θέση των αντισυμβαλλομένων, το είδος, η διάρκεια και το ύψος της συμβατικής υποχρέωσης, καθώς και η ύπαρξη εγγυήσεων και εξασφαλίσεων (καλύμματα).

Η Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων αξιολογεί την πιστοληπτική ικανότητα των πιστούχων μέσω του συστήματος διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου ICAP CREDIT RATING της εταιρίας ICAP. Το ICAP Credit Rating έχει ως στόχο την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των εξεταζόμενων επιχειρήσεων σε σχέση με την πιθανότητα εμφάνισης ασυνέπειας ή και πτώχευσης τους, σε χρονικό ορίζοντα ενός έτους. Το υπόδειγμα κατατάσσει τους πιστούχους στις κατωτέρω κατηγορίες:

Αξιολόγηση	Επίπεδο κινδύνου
AA	Χαμηλός Κίνδυνος
A	
BB	
B	
C	Μέσος Κίνδυνος
D	
E	
F	Υψηλός Κίνδυνος
G	
H	
NR	Μη διαβαθμισμένος
NT	
NC	

Ο προσδιορισμός του πιστωτικού κινδύνου που σχετίζεται με τα δάνεια και τις απαιτήσεις περιλαμβάνει:

- (α) την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας του πελάτη και
- (β) την παρακολούθηση της τρέχουσας έκθεσης σε πιστωτικό κίνδυνο.

4.1.2 Διαχείριση ορίων κινδύνων και τεχνικές μείωσης πιστωτικού κινδύνου

Η Τράπεζα διαχειρίζεται, ελέγχει και περιορίζει τη συγκέντρωση του πιστωτικού κινδύνου, ανά αντισυμβαλλόμενο, ανά ομάδα αντισυμβαλλομένων, ανά προϊόν και ανά τομέα δραστηριότητας, έχοντας διαμορφώσει σύστημα ορίων αντισυμβαλλομένων και εγκριτικά όρια πιστοδοτήσεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση της μέγιστης αποδεκτής ανάληψης κινδύνων.

Στις παραγράφους που ακολουθούν, περιγράφονται και άλλες τεχνικές οι οποίες χρησιμοποιούνται από την Τράπεζα για τον έλεγχο και τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου.

Εγγυήσεις και εξασφαλίσεις

Η Τράπεζα λαμβάνει ως εξασφαλίσεις, εμπράγματα ασφάλειες έναντι των πιστοδοτήσεων της σε πελάτες, μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την αποπληρωμή των απαιτήσεών της. Για το σκοπό αυτό έχει προσδιορίσει και ενσωματώσει στην πιστωτική του πολιτική, κατηγορίες αποδεκτών καλυμμάτων και εξασφαλίσεων, οι κυριότερες των οποίων είναι:

- Ενέχυρα επί καταθέσεων,
- Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου,
- Εγγυήσεις ΤΕΜΠΜΕ,
- Ενέχυρα επί επιταγών,
- Προσημειώσεις/ υποθήκες ακινήτων,
- Απαιτήσεις έναντι Τρίτων.

Η εκτίμηση της αξίας των εμπράγματων διασφαλίσεων, πραγματοποιείται αρχικά κατά τη στιγμή της έγκρισης της πιστοδότησης, με βάση την τρέχουσα αξία τους, η οποία στη συνέχεια αναπροσαρμόζεται προκειμένου να αντανακλά την τρέχουσα αξία των καλυμμάτων κατά την ημερομηνία των οικονομικών καταστάσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σχεδόν όλες οι χορηγήσεις έχουν ενοχική εγγύηση από τουλάχιστον 2 εγγυητές.

4.1.3 Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Η Τράπεζα αξιολογεί σε κάθε ημερομηνία κλεισίματος των οικονομικών καταστάσεων τα δεδομένα αναφορικά με το κατά πόσον ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια ομάδα αυτού έχει απομειωθεί.

Η ανακτήσιμη/εισπράξιμη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων προκειμένου να διενεργηθούν οι σχετικοί έλεγχοι απομείωσης, προσδιορίζεται σε γενικές γραμμές βάσει της παρούσας αξίας των εκτιμώμενων μελλοντικών χρηματοδοτών, προ εξοφλημένων είτε με το αρχικό πραγματικό επιτόκιο προεξόφλησης του εκάστοτε στοιχείου ή ομάδας στοιχείων, ή με τον τρέχοντα συντελεστή απόδοσης ενός παρόμοιου χρηματοοικονομικού στοιχείου. Οι προκύπτουσες ζημίες απομείωσης αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

Η Τράπεζα εξετάζει συστηματικά αν υπάρχουν βάσιμες και αντικειμενικές ενδείξεις ότι μια απαίτηση έχει υποστεί απομείωση της αξίας της. Για το σκοπό αυτό διενεργεί σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Οικονομικών Καταστάσεων έλεγχο απομείωσης της αξίας των δανείων, σύμφωνα με τις γενικές αρχές και τη μεθοδολογία που περιγράφεται στα Δ.Π.Χ.Α. και σχηματίζει ανάλογες προβλέψεις.

Αν σε μεταγενέστερη περίοδο το ποσό της σχηματιζόμενης πρόβλεψης μειωθεί και σχετίζεται με αντικειμενικά γεγονότα που συνέβησαν μετά το σχηματισμό της πρόβλεψης, όπως για παράδειγμα βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας του πιστούχου, τότε η πρόβλεψη μειώνεται και η διαφορά καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

4.2 Διαχείριση πιστωτικών κινδύνων

4.2.1 Μέγιστη Έκθεση στον Πιστωτικό Κίνδυνο

Οι παρακάτω πίνακες παρουσιάζουν τη μέγιστη έκθεση πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας στις 31.12.2018 και 31.12.2017, χωρίς να συνυπολογίζονται τα καλύμματα ή άλλα μέσα πιστωτικής προστασίας. Για τα περιλαμβανόμενα στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, τα πιστωτικά ανοίγματα είναι βασισμένα στη λογιστική τους αξία όπως εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

	31.12.2018		
	Ποσό προ απομείωσης	Απομείωση	Καθαρή αξία
Πιστωτικός κίνδυνος ανοιγμάτων σχετιζόμενος με στοιχεία εντός ισολογισμού			
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	19.790.600		19.790.600
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	32.144.349		32.144.349
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	241.422.431	64.195.701	177.226.730
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση	2.293.127	2.059.000	234.127
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στο Αποσβεσμένο κόστος	60.000		60.000
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	6.461.176	520.357	5.940.819
A Συνολική αξία στοιχείων εντός ισολογισμού που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	302.171.682	66.775.057	235.396.625
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού μη υποκείμενα σε πιστωτικό κίνδυνο	15.763.706	42.699	15.721.007
Σύνολο ενεργητικού	317.935.388	66.817.756	251.117.631
Πιστωτικός κίνδυνος ανοιγμάτων σχετιζόμενος με στοιχεία εκτός ισολογισμού			
Εγγυητικές επιστολές	13.238.194	0	13.238.194
Μη αντληθέντα πιστωτικά όρια	4.982.360	0	4.982.360
B Συνολική αξία στοιχείων εκτός ισολογισμού που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	18.220.554	0	18.220.554
A+B Συνολική αξία ανοιγμάτων που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	320.392.236	66.775.057	253.617.178

	31.12.2017		
	Ποσό προ απομείωσης	Απομείωση	Καθαρή αξία
Πιστωτικός κίνδυνος ανοιγμάτων σχετιζόμενος με στοιχεία εντός ισολογισμού			
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	7.075.632		7.075.632
Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	13.042.054		13.042.054
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	232.710.721	54.564.722	178.145.999
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση	2.283.127	2.059.000	224.127
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στο Αποσβεσμένο κόστος	60.000		60.000
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	6.384.909	520.357	5.864.552
A Συνολική αξία στοιχείων εντός ισολογισμού που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	261.556.444	57.144.078	204.412.365
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού μη υποκείμενα σε πιστωτικό κίνδυνο	13.645.684	42.699	13.602.985
Σύνολο ενεργητικού	275.202.128	57.186.778	218.015.350
Πιστωτικός κίνδυνος ανοιγμάτων σχετιζόμενος με στοιχεία εκτός ισολογισμού			
Εγγυητικές επιστολές	12.518.071	0	12.518.071
Μη αντληθέντα πιστωτικά όρια	3.999.999	0	3.999.999
B Συνολική αξία στοιχείων εκτός ισολογισμού που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	16.518.070	0	16.518.070
A+B Συνολική αξία ανοιγμάτων που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο	278.074.514	57.144.078	220.930.435

4.2.2 Ποιοτική ανάλυση δανείων

Τα δάνεια και οι απαιτήσεις κατά πελατών, αναλύονται ως εξής:

	31/12/2018			31/12/2017		
	Δάνεια και απαιτήσεις	Ρυθμισμένα	Ποσοστό	Δάνεια και απαιτήσεις	Ρυθμισμένα	Ποσοστό
Ιδιώτες	49.738.742	18.357.489	37%	48.456.725	15.616.003	32%
Στεγαστικά	37.300.874	13.304.545	36%	35.932.802	10.651.864	30%
Καταναλωτικά	12.437.867	5.052.944	41%	12.523.923	4.964.140	40%
Επιχειρηματικά	188.647.824	60.485.155	32%	180.809.039	55.210.952	31%
Γεωργία - κτηνοτροφία	15.417.818	4.865.975	32%	13.923.807	3.786.491	27%
Εκμετάλλευση ακινήτων	4.723.663	2.768.618	59%	4.649.370	2.774.044	60%
Εμπόριο	51.739.825	10.849.509	21%	46.868.892	9.825.064	21%
Ενέργεια	4.219.116	80.998	2%	4.577.424	86.918	2%
Κατασκευές	27.634.924	3.777.722	14%	26.368.070	4.410.709	17%
Μεταποίηση	28.924.482	7.519.645	26%	28.773.142	7.064.963	25%
Μεταφορές και Logistics	5.767.147	2.644.236	46%	6.921.488	2.685.699	39%
Τουρισμός	41.374.203	25.599.707	62%	40.079.819	22.179.691	55%
Υπηρεσίες	5.675.257	1.255.559	22%	5.436.077	1.123.244	21%
Λοιπές	3.171.389	1.123.187	35%	3.210.949	1.274.128	40%
Δημόσιος Τομέας	3.035.866	29.382	1%	3.444.957	30.888	1%
Σύνολο	241.422.431	78.872.027	33%	232.710.721	70.857.843	30%

Η Τράπεζα λαμβάνει ως εξασφαλίσεις, εμπράγματα ασφάλειες έναντι των πιστοδοτήσεων της σε πελάτες, μειώνοντας το συνολικό πιστωτικό κίνδυνο και διασφαλίζοντας την αποπληρωμή των απαιτήσεων της.

Οι εξασφαλίσεις κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- **Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας:** Οικιστικά, εμπορικά ακίνητα και βιομηχανοστάσια
- **Χρηματοοικονομικές Εξασφαλίσεις:** Μετρητά, εκχωρημένες απαιτήσεις και επιταγές
- **Λοιπές εξασφαλίσεις:** Κρατικές εγγυήσεις, Εγγυήσεις ΤΕΜΠΜΕ, λοιπές εξασφαλίσεις

Κατωτέρω αναλύονται οι ληφθείσες από την Τράπεζα εξασφαλίσεις, ανά κατηγορία δανείου:

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων

31.12.2018				
<u>Αξία εξασφαλίσεων</u>				
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	35.316.932	704.058	77.924	36.098.914
Επιχειρηματική Τραπεζική	112.094.857	5.816.740	8.458.504	126.370.100
Δημόσιος Τομέας	365.315	0	2.570.042	2.935.357
Σύνολο	147.777.104	6.520.797	11.106.470	165.404.371

31.12.2017				
<u>Αξία εξασφαλίσεων</u>				
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	36.112.846	624.885	105.038	36.842.769
Επιχειρηματική Τραπεζική	109.834.611	5.780.782	10.606.334	126.221.727
Δημόσιος Τομέας	412.464	3.145	2.320.073	2.735.682
Σύνολο	146.359.921	6.408.812	13.031.445	165.800.178

Ανάλυση εξασφαλίσεων και εγγυήσεων για Απομειωμένα δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

31.12.2018				
<u>Αξία εξασφαλίσεων</u>				
	Εξασφαλίσεις επί ακίνητης περιουσίας	Χρηματ/κες εξασφαλίσεις	Λοιπές εξασφαλίσεις	Σύνολο εξασφαλίσεων
Λιανική Τραπεζική	21.332.735	11.928	0	21.344.663
Επιχειρηματική Τραπεζική	64.135.318	10.412	3.547.972	67.693.703
Δημόσιος Τομέας	352.680	0	0	352.680
Σύνολο	85.820.733	22.340	3.547.972	89.391.045

Ο Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών δανείων απεικονίζει τη σχέση του δανείου και της αξίας του ακινήτου που κατέχεται ως εξασφάλιση. Παρακάτω απεικονίζεται ο Δείκτης για το χαρτοφυλάκιο των στεγαστικών δανείων:

Δείκτης Δανείου προς Αξία Εξασφάλισης των Στεγαστικών δανείων
ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ:

	31.12.2018	Στάδιο 3	31.12.2017
Μικρότερο από 50%	6.562.700	3.032.612	2.873.985
51%-70%	3.775.595	1.026.011	3.779.307
71%-80%	3.193.565	1.006.111	4.184.268
81%-90%	4.094.612	3.206.477	3.412.718
91%-100%	3.707.641	2.778.427	5.732.938
101%-120%	9.118.337	7.811.631	8.137.646
121%-150%	2.524.858	2.235.565	2.847.396
Μεγαλύτερο από 150%	4.323.565	2.342.521	4.964.544
Σύνολο	37.300.874	23.439.357	35.932.802
Μέσος όρος του Δείκτη	86%		91%

Ως απομειωμένα δάνεια (Στάδιο 3) και απαιτήσεις κατά πελατών ορίζονται τα εξής:

- Δάνεια που έχουν αξιολογηθεί σε ατομική βάση και έχει προκύψει πρόβλεψη απομείωσης της αξίας τους
- Δάνεια που έχουν αξιολογηθεί σε συλλογική βάση και τα οποία:
  - Βρίσκονται σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών ή
  - Εμφανίζουν ένδειξη αδυναμίας αποπληρωμής

Τα απομειωμένα δάνεια μπορούν να χαρακτηριστούν ως μη απομειωμένα εφόσον υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις που δικαιολογούν την αποκατάστασή τους. Γενικώς, τα δάνεια μπορούν να αποκατασταθούν ως μη απομειωμένα όταν η κατάσταση του πελάτη έχει βελτιωθεί τόσο ώστε να είναι πιθανή η πλήρης αποπληρωμή σύμφωνα με τους αρχικούς ή τους τυχόν τροποποιημένους συμβατικούς όρους

Ενηλικίωση δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

31/12/2018	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Δημόσιος Τομέας			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Ενήμερα	4.773.288	8.486.735	2.519.052	15.779.075	36.297.608	26.097.038	17.422.520	79.817.166
1-30 μέρες	894.097	2.185.254	286.248	3.365.598	1.741.308	1.642.097	1.505.104	4.888.508
31-60 μέρες	0	1.054.280	456.028	1.510.308	0	3.431.319	1.909.453	5.340.772
61-90 μέρες	0	1.614.334	170.903	1.785.237	0	3.098.935	1.497.439	4.596.374
91-180 μέρες	0	0	1.450.119	1.450.119	0	0	4.888.293	4.888.293
Πάνω από 180 μέρες	0	0	25.848.404	25.848.404	0	0	92.152.576	92.152.576
Σύνολο	5.667.385	13.340.602	30.730.754	49.738.742	38.038.916	34.269.388	119.375.385	191.683.689
Πρόβλεψη ΑΠΖ	-33.645	-324.193	-8.717.084	-9.074.922	-224.492	-1.193.826	-53.702.461	-55.120.779
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις απομείωσης	5.633.740	13.016.409	22.013.671	40.663.819	37.814.424	33.075.563	65.672.924	136.562.911

31/12/2018	Σύνολο			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Ενήμερα	41.070.896	34.583.773	19.941.572	95.596.241
1-30 μέρες	2.635.405	3.827.350	1.791.352	8.254.107
31-60 μέρες	0	4.485.599	2.365.481	6.851.079
61-90 μέρες	0	4.713.269	1.668.342	6.381.611
91-180 μέρες	0	0	6.338.412	6.338.412
Πάνω από 180 μέρες	0	0	118.000.980	118.000.980
Σύνολο	43.706.301	47.609.991	150.106.139	241.422.431
Πρόβλεψη ΑΠΖ	-258.137	-1.518.019	-62.419.544	-64.195.701
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις απομείωσης	43.448.163	46.091.972	87.686.595	177.226.730

Ανάλυση εσόδων από τόκους δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

Κατηγορία δανείων και απαιτήσεων	Χρήση 2018			Χρήση 2017	
	Τόκοι μη απομειωμένων δανείων	Τόκοι απομειωμένων δανείων	Συνολική αξία	Τόκοι μη απομειωμένων δανείων	Τόκοι απομειωμένων δανείων
Λιανική Τραπεζική	1.336.147	1.129.931	2.466.078	1.181.310	597.615
Επιχειρηματική Τραπεζική	5.010.046	3.492.507	8.502.553	4.973.101	2.646.361
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα	119.777	19.633	139.410	152.657	1.200
Σύνολο τόκων δανείων	6.465.970	4.642.071	11.108.041	6.307.069	3.245.176
Τόκοι από απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	319.078	0	319.078	96.596	0
Σύνολο	6.785.048	4.642.071	11.427.119	6.403.665	3.245.176

Η Τράπεζα προβαίνει σε ρυθμίσεις οφειλών συνεργάσιμων και βιώσιμων δανειοληπτών υπό την προϋπόθεση ότι θα είναι μακροπρόθεσμα αποτελεσματικές και βιώσιμες λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις αιτίες που οδήγησαν στην εμφάνιση οικονομικών δυσκολιών όσο και τη δυνατότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη. Ρύθμιση υφιστάμενης δανειακής συμβάσεως μπορεί να πραγματοποιείται (α) κατόπιν αιτήματος του πελάτη, (β) βάσει του πλαισίου που ορίζει η Διαδικασία Επιλύσεως Καθυστερήσεων του Κώδικα Δεοντολογίας των τραπεζών που εξέδωσε η Τράπεζα της Ελλάδος (Ν. 4224/2013). Οι ρυθμίσεις οφειλών που εφαρμόζει η Τράπεζα διακρίνονται σε: (α) βραχυπρόθεσμες με διάρκεια μικρότερη των δύο ετών σε περιπτώσεις που οι

δυσκολίες αποπληρωμής κρίνονται, βάσιμα, προσωρινές και (β) μακροπρόθεσμες με διάρκεια μεγαλύτερη των δύο (2) ετών με στόχο τη μείωση της τοκοχρεωλυτικής δόσης ή/και της δανειακής επιβάρυνσης, λαμβάνοντας υπόψη συντηρητικές παραδοχές για την εκτιμώμενη μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής του δανειολήπτη μέχρι τη λήξη του προγράμματος αποπληρωμής. Αναλυτικά οι τύποι ρυθμίσεων που δύναται να εφαρμόσει η Τράπεζα καθορίζονται από τον Κανονισμό Διαχείρισης Καθυστερήσεων που εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ.5/18.3.2015 απόφαση του Δ.Σ.. Ακολουθούν οικονομικές αναλύσεις σχετικές με τα ρυθμισμένα δάνεια.

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους διαβάθμιση – 31.12.2018

	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Στάδιο 1	43.706.301	0	0%
Στάδιο 2	47.609.991	45.748.654	96%
Στάδιο 3	150.106.139	33.123.373	22%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	241.422.431	78.872.027	33%
Πρόβλεψη ΑΠΖ	-64.195.701	-10.944.127	17%
Σύνολο	177.226.730	67.927.900	38%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	165.404.371	58.293.584	35%
Καθαρή αξία μετά από εξασφαλίσεις	11.822.359	9.634.316	

Ανάλυση Ρυθμισμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών, με βάση την πιστωτική τους διαβάθμιση – 31.12.2017

	Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Ρυθμισμένα δάνεια	Ποσοστό Ρυθμισμένων Δανείων
Στάδιο 1	67.768.894	36.058.315	53%
Στάδιο 2	30.967.086	20.516.072	66%
Στάδιο 3	133.974.741	14.283.475	11%
Σύνολο πριν από προβλέψεις απομείωσης	232.710.721	70.857.862	30%
Πρόβλεψη Απομείωσης	-54.564.722	-11.806.697	22%
Σύνολο	178.145.999	59.051.165	33%
Ληφθείσες Εξασφαλίσεις	-165.800.178	-51.044.886	31%
Καθαρή αξία μετά από εξασφαλίσεις	12.345.821	8.006.279	

Η κίνηση των Δανείων και Απαιτήσεων κατά πελατών είναι η εξής:

Μεταβολή Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών μετά από Προβλέψεις Απομείωσης

	31.12.2018	31.12.2017
Υπόλοιπο κατά την έναρξη	178.145.999	170.473.559
Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 1.1.2018	-6.320.525	0
Έσοδα από τόκους	11.427.119	9.552.245
Εκταμιεύσεις και Αποπληρωμές Δανείων και απαιτήσεων	-2.715.410	-1.727.835
Προβλέψεις απομείωσης για την κάλυψη πιστωτικού κινδύνου	-3.310.454	-151.970
Υπόλοιπο κατά την 31η Δεκεμβρίου	177.226.730	178.145.999

Η ανάλυση του χαρτοφυλακίου ανά εύρος πιθανότητας αθέτησης συνοψίζεται ως ακολούθως:

31/12/2018	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Δημόσιος Τομέας				
	Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
0,01% - 2%		0	0	0	0	0	0	0	0
2,01% - 10%	4.773.288	12.557.874		0	17.331.162	36.297.608	61.513	0	36.359.121
10,01% - 20%	844.814	0		0	844.814	1.741.308	33.129.267	0	34.870.575
20,01% και πάνω	49.284	782.728	30.730.754		31.562.766	0	1.078.609	119.375.385	120.453.994
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	5.667.385	13.340.602	30.730.754		49.738.742	38.038.916	34.269.388	119.375.385	191.683.689

31/12/2018	Σύνολο			
Πιθανότητα αθέτησης 12 μηνών	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
0,01% - 2%		0	0	0
2,01% - 10%	41.070.896	12.619.387		53.690.282
10,01% - 20%	2.586.121	33.129.267		35.715.388
20,01% και πάνω	49.284	1.861.337	150.106.139	152.016.760
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	43.706.301	47.609.991	150.106.139	241.422.431

Οι γνωστοποιήσεις κατά ΔΛΠ 39 κατά την προηγούμενη χρήση ήταν οι κάτωθι:

	31.12.2017					
	Ιδιώτες		Επιχειρηματικά		Δημόσιο	Συνολική καθαρή αξία
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Δημόσιο	
Ικανοποιητική διαβάθμιση	9.117.586	3.486.221	33.003.339	2.282.552	2.255.168	50.144.867
Υπό παρακολούθηση	0	0	17.624.027	0	0	17.624.027
Μη διαβαθμισμένα	0	0	0	0	0	0
Σύνολο	9.117.586	3.486.221	50.627.366	2.282.552	2.255.168	67.768.894
Αξία εξασφαλίσεων	7.482.656	2.349.991	41.939.915	2.277.016	1.583.157	55.632.735

Ανάλυση ενηλικίωσης των καθυστερημένων και μη απομειωμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά κατηγορία δανείων

	31.12.2017					
	Ιδιώτες		Επιχειρηματικά		Δημόσιο	Συνολική καθαρή αξία
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Δημόσιο	
1- 30 ημέρες	1.272.079	511.609	8.232.955	0	666.352	10.682.995
31-90 ημέρες	2.756.953	1.563.845	15.794.085	0	169.208	20.284.090
Σύνολο	4.029.032	2.075.454	24.027.040	0	835.560	30.967.086
Αξία εξασφαλίσεων	3.466.814	1.298.896	18.115.359	0	800.733	23.681.803

Ανάλυση ενηλικίωσης των απομειωμένων Δανείων και Απαιτήσεων κατά Πελατών ανά κατηγορία δανείων

	31.12.2017					
	Ιδιώτες		Επιχειρηματικά		Δημόσιο	Συνολική καθαρή αξία
	Στεγαστικά	Καταναλωτικά	Μικρομεσαίες επιχειρήσεις	Μεγάλες επιχειρήσεις	Δημόσιο	
Ενήμερο	0	0	1.351.881	0	0	1.351.881
1- 30 ημέρες	0	0	60.630	0	0	60.630
31-90 ημέρες	0	0	730.728	0	0	730.728
91-180 ημέρες	812.997	392.433	1.503.277	0	0	2.708.708
181-360 ημέρες	522.738	208.818	3.216.390	0	0	3.947.946
> 360 ημέρες	3.378.248	963.852	10.678.633	0	354.229	15.374.963
Οριστική καθυστέρηση	18.072.201	5.397.143	86.330.541	0	0	109.799.885
Σύνολο	22.786.184	6.962.247	103.872.081	0	354.229	133.974.741
Αξία εξασφαλίσεων	18.136.171	4.108.240	63.889.436		351.793	86.485.640

4.3 Κίνδυνος Ρευστότητας

Η Τράπεζα αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας συμβάλλει ουσιαστικά στην ικανότητα εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, χωρίς τον κίνδυνο να προκύψουν σημαντικές οικονομικές απώλειες.

Ο κίνδυνος ρευστότητας που διατρέχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα είναι ο κίνδυνος αδυναμίας εκπλήρωσης των χρηματοοικονομικών του υποχρεώσεων, όταν αυτές γίνουν απαιτητές, λόγω έλλειψης απαραίτητης ρευστότητας.

Η Τράπεζα διαθέτει πολιτική διαχείρισης του Κινδύνου Ρευστότητας. Η πολιτική περιέχει εννοιολογικούς προσδιορισμούς του κινδύνου Ρευστότητας, μεθόδους υπολογισμού και αποτίμησης του κινδύνου και σκοπεύει στον καθορισμό και την παρακολούθηση των ορίων συγκέντρωσης των καταθέσεων, της σχέσης δανείων προς καταθέσεις, καθορίζοντας την επιθυμητή διάρθρωση των καταθέσεων. Ορίζει με σαφήνεια τους Δείκτες και τα επιθυμητά όρια του κινδύνου Ρευστότητας, τα οποία καθορίζονται με βάση τα οικονομικά αποτελέσματα, τα βασικά μεγέθη και τη φύση των δραστηριοτήτων της Τράπεζας.

Η Τράπεζα δίνει έμφαση στις πελατειακές καταθέσεις και προσπαθεί μέσα από τις πολιτικές της να τις διατηρήσει ως πρωτεύουσα πηγή χρηματοδότησής της.

Στο πλαίσιο της εξέτασης των ποσοτικών δεδομένων αξιολογούνται σε επίπεδο Τράπεζας:

- Η παρακολούθηση της μεταβλητότητας των καταθέσεων με ιδιαίτερη έμφαση στους μεγάλους καταθέτες.
- Η σχέση των καταθέσεων προς το σύνολο του ενεργητικού – παθητικού και δανείων.
- Η μέτρηση και παρακολούθηση του κόστους κάλυψης ανοιχτών θέσεων.
- Η διασπορά των πηγών χρηματοδότησης.
- Η εξέλιξη των δεικτών άμεσης ρευστότητας και ασυμφωνίας ληκτότητας των στοιχείων ενεργητικού – παθητικού.

Κύριος μηχανισμός εκτίμησης και αντιμετώπισης του κινδύνου είναι η συμμόρφωση αφενός με τη διαδικασία παρακολούθησής του με βάση τα προβλεπόμενα στην ΠΔ/ΤΕ 2614/7.4.2009 καθώς και η τήρηση των ορίων που προβλέπονται στην ως άνω Πράξη.

Η διαχείριση του κινδύνου Ρευστότητας αφορά την ικανότητα της Τράπεζας να διατηρεί επαρκή ρευστότητα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της. Για τη μέτρηση και διαχείριση του κινδύνου αυτού εκτιμούνται οι μελλοντικές εισροές και οι μελλοντικές εκροές. Γίνεται σχεδιασμός της σύνθεσης του Ενεργητικού, παρακολουθούνται οι μελλοντικές απαιτήσεις σε ρευστότητα και οι ανάγκες δανεισμού ανάλογα με τη λήξη των υποχρεώσεων.

Η διαχείριση του κινδύνου Ρευστότητας για την Τράπεζα είναι πρωταρχικής σημασίας. Για την αποτελεσματική διαχείρισή του επιλαμβάνεται η Επιτροπή Διαχείρισης Ενεργητικού – Παθητικού (ALCO), ενώ η Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών παρέχει ημερησία ενημέρωση για τη ρευστότητα στη Διοίκηση και τα αρμόδια στελέχη της.

Για την αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού η Τράπεζα προέβη στην υπογραφή συμβάσεων παροχής βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης έναντι ενεχύρων με δύο τραπεζικά ιδρύματα του εσωτερικού

Στον πίνακα που ακολουθεί αναλύεται η ρευστότητα της Τράπεζας ανάλογα με τη ληκτότητα των στοιχείων του Ενεργητικού και Παθητικού.

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	31.12.2018				
	Έως 1 μήνα	1-3 μήνες	3-12 μήνες	Πάνω από 1 έτος	Σύνολο
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	21.201				21.201
Υποχρεώσεις προς πελάτες	56.267	67.141	69.358	8.280	201.046
Υποχρεώσεις προς πιστωτικούς τίτλους				6.503	6.503
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό				337	337
Φόρος εισοδήματος				45	45
Λοιπά στοιχεία παθητικού	2.302			1.797	4.099
Σύνολο υποχρεώσεων	79.769	67.141	69.358	16.962	233.231

4.4 Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και υποχρεώσεων

Η Τράπεζα δεν έχει συμψηφίσει κανένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού και υποχρεώσεων κατά την 31.12.2018 και 31.12.2017, δεδομένου ότι δεν κατέχονται χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία υπόκεινται σε κύριες ή παρεμφερείς συμβάσεις συμψηφισμού.

4.5 Κίνδυνος Αγοράς

Ος «Κίνδυνος Αγοράς», ορίζεται η πιθανότητα πραγματοποίησης ζημιάς από τη διαχείριση στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων, καθώς και από τη διαχείριση διαφόρων χαρτοφυλακίων συναλλαγών, λόγω αντίθετης κίνησης των τιμών των προϊόντων που συμπεριλαμβάνονται στα εν λόγω χαρτοφυλάκια.

4.6.1 Συναλλαγματικός Κίνδυνος

Ος «Συναλλαγματικός Κίνδυνος», ορίζεται ο ανεπιλημμένος επενδυτικός κίνδυνος, ο οποίος προκύπτει από τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών, όταν υπάρχει ανοικτή συναλλαγματική θέση.

Η συναλλαγματική θέση της Τράπεζας κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2018 και 31^η Δεκεμβρίου 2017, είχε ως ακολούθως:

31.12.2018	EURO	USD	GBP	Σύνολο
<u>Κίνδυνος συναλλάγματος στοιχείων ενεργητικού</u>				
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	19.790.600	0	0	19.790.600
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	31.188.652	878.907	76.790	32.144.349
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	177.226.730	0	0	177.226.730
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου	294.127	0	0	294.127
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	5.940.819	0	0	5.940.819
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	234.440.928	878.907	76.790	235.396.625
<u>Κίνδυνος συναλλάγματος υποχρεώσεων</u>				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	21.200.811	0	0	21.200.811
Υποχρεώσεις προς πελάτες	195.467.988	5.213.185	24.978	200.706.150
Υποχρεώσεις προς πιστωτικούς τίτλους	6.021.000	0	0	6.021.000
Λοιπά στοιχεία παθητικού	4.098.560	0	0	4.098.560
Σύνολο χρημ/κών υποχρεώσεων	226.788.359	5.213.185	24.978	232.026.521
Συνολική συναλλαγματική θέση	7.652.570	-4.334.278	51.812	3.370.103
31.12.2017	EURO	USD	GBP	Σύνολο
<u>Κίνδυνος συναλλάγματος στοιχείων ενεργητικού</u>				
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	7.075.632	0	0	7.075.632
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	6.975.218	6.006.478	60.359	13.042.054
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	178.145.999	0	0	178.145.999
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	19.751.665	0	0	19.751.665
Σύνολο χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού	211.948.513	6.006.478	60.359	218.015.350
<u>Κίνδυνος συναλλάγματος υποχρεώσεων</u>				
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	6.006.262	0	0	6.006.262
Υποχρεώσεις προς πελάτες	178.175.527	4.907.344	19.511	183.102.382
Λοιπά στοιχεία παθητικού	10.817.946	0	0	10.817.946
Σύνολο χρημ/κών υποχρεώσεων	194.999.735	4.907.344	19.511	199.926.591
Συνολική συναλλαγματική θέση	16.948.778	1.099.133	40.848	18.088.759

4.6.2 Κίνδυνος Επιτοκίου

Ο Κίνδυνος Επιτοκίου αφορά την ενδεχόμενη μείωση των κερδών ή της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού που προκύπτει από μετατοπίσεις της καμπύλης των επιτοκίων και ο οποίος πηγάζει από τον ετεροχρονισμό στην αναπροσαρμογή των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της Τράπεζας.

Η πολιτική της Τράπεζας προβλέπει την ισορροπία αυτών των μεγεθών, όρος ο οποίος έχει τηρηθεί σε όλες τις προηγούμενες χρήσεις. Επίσης έμφαση δίνεται στη δυνατότητα βραχυχρόνιας ανταπόκρισης στις μεταβολές των επιτοκίων, με την πρόβλεψη αποδοχής καταθέσεων προθεσμίας το πολύ ετήσιας διάρκειας και την προώθηση ακόμη πιο βραχυχρόνιων μορφών κατάθεσης. Η Δ/ση Οικονομικών Υπηρεσιών της Τράπεζας παρακολουθεί και αναλύει την μακροχρόνια τάση εξέλιξης των επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων.

Η έκθεση της Τράπεζας στον κίνδυνο επιτοκίου είναι η ελάχιστη δυνατή, αφενός επειδή το σύνολο των χορηγήσεων αφορά προϊόντα κυμαινόμενου επιτοκίου και αφετέρου λόγω της μη – ύπαρξης ειδικών προϊόντων.

Ποσά σε χιλιάδες ευρώ	31.12.2018					Μη επηρεαζόμενα στοιχεία	Σύνολο
	Έως 1 μήνα	1-3 μήνες	3-12 μήνες	1-5 έτη	Πάνω από 5 έτη		
Ταμείο και διαθέσιμα σε Κεντρικές Τράπεζες	19.791						19.791
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	32.144						32.144
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)	780	881	111.292	12.900	51.374		177.227
Αξίογραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση						234	234
Επενδύσεις σε ακίνητα						459	459
Αξίογραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στο Αποσβεσμένο κόστος						60	60
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις						47	47
Υπεραξία επιχειρήσεων, λογισμικό και λοιπά άυλα περιουσιακά στοιχεία						155	155
Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία						4.326	4.326
Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους						10.734	10.734
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού						5.941	5.941
Σύνολο στοιχείων ενεργητικού	52.715	881	111.292	12.900	51.374	21.956	251.117
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα	7.199						7.199
Υποχρεώσεις προς πελάτες	94.397	33.608	64.762	7.939			200.706
Υποχρεώσεις προς πιστωτικούς τίτλους					6.021		6.021
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό						337	337
Φόρος εισοδήματος						45	45
Λοιπά στοιχεία παθητικού						18.101	18.101
Σύνολο υποχρεώσεων	101.596	33.608	64.762	7.939	6.021	18.483	232.409
Καθαρή θέση						18.709	18.709

4.6 Εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων

Η εύλογη αξία είναι την τιμή που θα λάμβανε κάποιος για την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή που θα κατέβαλε κάποιος για τη μεταβίβαση μιας υποχρέωσης σε μια κανονική συναλλαγή μεταξύ συμμετεχόντων στην αγορά κατά την ημερομηνία επιμέτρησης. Διαφορές μπορεί να προκύψουν μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας των χρηματοοικονομικών στοιχείων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Τα αξίογραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις στην εύλογη αξία τους. Τα δάνεια και οι λοιπές απαιτήσεις, τα χρεόγραφα κατεχόμενα μέχρι τη λήξη και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, παρουσιάζονται στο αποσβεσμένο κόστος, το οποίο προσεγγίζει σε μεγάλο βαθμό και την εύλογη αξία. Συγκεκριμένα:

(α) Απαιτήσεις κατά πιστωτικών ιδρυμάτων

Οι απαιτήσεις από άλλες τράπεζες, περιλαμβάνουν αποκλειστικά καταθέσεις όψεως σε πιστωτικά ιδρύματα. Επομένως, η εύλογη αξία τους είναι η ίδια με τη λογιστική τους αξία καθώς και των αξιογράφων επενδυτικού

χαρτοφυλακίου αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία.

(β) Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών

Η πλειονότητα των απαιτήσεων κατά πελατών αφορά δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου τα οποία αναπροσαρμόζονται ώστε να αντανakλούν τις μεταβολές των επιτοκίων της αγοράς. Ως εκ τούτου, η εύλογη αξία των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών της Τράπεζας εκτιμάται από τη διοίκηση της Τράπεζας πως δεν διαφέρει ουσιωδώς από το αναπόσβεστο κόστος.

(γ) Καταθέσεις

Η εύλογη αξία των καταθέσεων ταμειυτηρίου και όψεως (χωρίς καθορισμένη λήξη), είναι το ποσό που θα πρέπει να αποπληρώσει η Τράπεζα, όποτε ζητηθεί από τον πελάτη. Οι προθεσμιακές καταθέσεις πελατών έχουν βραχεία μέση διάρκεια λήξης και επομένως, η εύλογη αξία τους προσεγγίζει τη λογιστική τους αξία.

4.7 Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και υποχρεώσεων που τηρούνται στην εύλογη αξία

Ιεράρχηση εύλογης αξίας

Τα επίπεδα ιεράρχησης της εύλογης αξίας είναι τα ακόλουθα:

- Επίπεδο 1: επίσημες χρηματιστηριακές τιμές (άνευ προσαρμογής) σε αγορές με σημαντικό όγκο συναλλαγών για όμοια περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις.
- Επίπεδο 2: εισροές πλην των χρηματιστηριακών τιμών που περιλαμβάνονται στο Επίπεδο 1, οι οποίες μπορούν να παρατηρηθούν για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση, είτε άμεσα (π.χ. τιμές) είτε έμμεσα (δηλαδή ως παράγωγο των τιμών).
- Επίπεδο 3: εισροές για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση που δεν βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς (μη παρατηρήσιμες εισροές).

Το επίπεδο στην κλίμακα ιεράρχησης της εύλογης αξίας, εντός της οποίας ταξινομείται εξ ολοκλήρου η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, καθορίζεται βάσει της εισροής του χαμηλότερου επιπέδου που θεωρείται σημαντική για την επιμέτρηση ολόκληρης της εύλογης αξίας.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση (ΕΑΜΛΣΕ)

Η αποτίμηση διενεργείται με την εισαγωγή μεταβλητών που δεν βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς. Τα χρεόγραφα της Τράπεζας αφορούν κυρίως συμμετοχές σε λουπές Συνεταιριστικές Τράπεζες και στην Πανελλήνια Τράπεζα, για τα οποία θεωρείται ότι η εύλογη αξία πλησιάζει την εσωτερική λογιστική αξία. Η εύλογη αξία των μετοχών του επιπέδου 3 λαμβάνεται υπόψη στην περίπτωση όπου προκύπτουν ενδείξεις απομείωσης της αξίας των εν λόγω μετοχών, ενώ σε αντίθετη περίπτωση αυτές τηρούνται στο κόστος κτήσης. Οι μετοχές και συνεταιριστικές μερίδες που κατέχει η Τράπεζα συνολικής αξίας κτήσεως ποσού 2.283.127 ευρώ έχουν απομειωθεί κατά 2.059.000 ευρώ προκειμένου να αντανakλούν την εύλογη αξία

Οι χρηματοοικονομικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση, ταξινομούνται με βάση τα επίπεδα ιεράρχησης της εύλογης αξίας και παρουσιάζονται παρακάτω:

Ιεράρχηση

	Επίπεδο 1	Επίπεδο 2	Επίπεδο 3	Σύνολο
Στοιχεία Ενεργητικού 31.12.2018				
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση			234.127	234.127
Σύνολο			234.127	234.127
Στοιχεία Ενεργητικού 31.12.2017				
Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία			224.127	224.127
Σύνολο			224.127	224.127

5. Κεφαλαιακή επάρκεια

Η Τράπεζα ακολουθεί το ρυθμιστικό πλαίσιο "CRD IV" (εφαρμογή της Βασιλείας III από την Ε.Ε.), όπως αυτή αποτυπώθηκε στην οδηγία 2013/36/ΕΕ (CRD) και στον Κανονισμό 575/2013 (CRR). Η οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με τον νόμο 4261/2014. Το συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο απαιτεί από κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα να διαθέτει ένα ελάχιστο επίπεδο εποπτικών ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με το ύψος των αναλαμβανόμενων κινδύνων.

Από την 1η Ιανουαρίου 2018 η Τράπεζα υποχρεούται να τηρεί απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου σε ποσοστό 1,875% (προσαύξηση του Συνολικού Δείκτη Κεφαλαίου), το οποίο από 01/01/2019 θα προσαυξηθεί σε ποσοστό 2,50%.

Επιπλέον η ΤτΕ στο πλαίσιο της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης (Supervisory Review & Evaluation Process) έχει επιβάλει πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις επί του συνολικού δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας σε ποσοστό 1,5% για το έτος 2018, το οποίο από 01/01/2019 θα προσαυξηθεί σε ποσοστό 2,43%.

Τέλος, η ΤτΕ για το 2018, καθόρισε το ποσοστό του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος σε ποσοστό 0%. Το αντικυκλικό απόθεμα ασφαλείας εκφράζεται ως ποσοστό του συνολικού ποσού των ανοιγμάτων σε κίνδυνο και κυμαίνεται μεταξύ 0% και 2,50%.

Οι δείκτες κεφαλαίων της Τράπεζας υπερβαίνουν τα κανονιστικά όρια που καθορίζονται από τις αποφάσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, ως ακολούθως:

Δείκτης	Ελάχιστο όριο (31.12.2018)	Δείκτης (31.12.2018)
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών της Κατηγορίας 1 (CET1)	7,22%	13,02%
Δείκτης Κεφαλαίου της Κατηγορίας 1 (Tier 1)	9,00%	13,02%
Συνολικός Δείκτης κεφαλαίου (TCR)	11,38%	16,51%

6. Καθαρά έσοδα από τόκους

Τα καθαρά έσοδα από τόκους, αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα		
Δανείων και απαιτήσεων κατά πιστωτικών ιδρυμάτων	319.078	96.596
Δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών	11.108.041	9.552.245
Χρεογράφων δανειακού χαρτοφυλακίου	0	0
Λοιποί	0	0
Σύνολο	11.427.119	9.648.840
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα		
Υποχρεώσεων προς πιστωτικά ιδρύματα	(122.705)	(163.562)
Υποχρεώσεων προς πελάτες	(2.584.963)	(2.182.279)
Ομολογιών εκδόσεως μας και λοιπών δανειακών υποχρεώσεων	(481.680)	(481.680)
Λοιποί	(79.699)	(72.836)
Σύνολο	(3.269.047)	(2.900.357)
Καθαρό έσοδο από τόκους	8.158.072	6.748.484

7. Καθαρά έσοδα από προμήθειες

Τα καθαρά έσοδα από προμήθειες, αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Εσοδα προμηθειών		
Χορηγήσεων	92.921	82.350
Εγγυητικών επιστολών	328.841	366.433
Εισαγωγών Εξαγωγών	49.192	47.019
Πιστωτικών καρτών	71.691	52.901
Συναλλαγών	175.686	149.010
Λοιπές προμήθειες	809.000	1.231.048
Σύνολο	1.527.332	1.928.761
Εξοδα προμηθειών		
Λοιπές προμήθειες	(4.877)	(4.366)
Σύνολο	(4.877)	(4.366)
Καθαρό έσοδο από προμήθειες	1.522.454	1.924.394

8. Έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες

Τα καθαρά έσοδα από ασφαλιστικές δραστηριότητες αναλύονται ως εξής :

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Έσοδα από ασφάλιση προσωπικού	10.483	8.998
Έσοδα προμηθειών ασφαλειών	86.283	80.288
Σύνολο	96.766	89.286

9. Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)

Τα καθαρά λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Καθαρά λοιπά έσοδα / (έξοδα)		
Χρεωστικές Συναλλαγματικές διαφορές	(274)	(11.701)
Πιστωτικές Συναλλαγματικές διαφορές	4.660	0
Έσοδα από εκμίσθωση θυρίδων	3.563	3.467
Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών	4.200	4.188
Προμήθειες από προγράμματα ΠΕΠ	0	(19.490)
Έσοδα από επιδοτήσεις	30.786	31.076
Αναλογούσες στην χρήση επιχορηγήσεις παγίων	0	1.220
Λοιπά έκτακτα έσοδα	1.830	7.525
Λοιπά έκτακτα έξοδα	(22.598)	0
Έσοδα από μηχανήματα POS	187.309	176.039
Σύνολο	209.476	192.325

10. Αμοιβές και έξοδα προσωπικού

Ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2018 και 31^η Δεκεμβρίου 2017 ανερχόταν σε 80 και 77 άτομα αντίστοιχα.

Η συνολική επιβάρυνση της Κατάστασης Συνολικών Εισοδημάτων για αμοιβές και έξοδα προσωπικού, αναλύεται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Δαπάνες προσωπικού		
Μισθοί και ημερομίσθια	2.186.629	2.204.388
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	462.412	444.442
Εννιαίο ταμείο ασφάλισης τραπεζοπαλλήλων	116.113	111.820
Προβλέψεις αποζημίωσης προσωπικού	32.585	32.765
Λοιπές παροχές προσωπικού	4.000	3.860
Σύνολο	2.801.738	2.797.274

11. Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Γενικά διοικητικά και λοιπά λειτουργικά έξοδα		
Αμοιβές μελών διοικητικού συμβουλίου	124.762	101.733
Αμοιβές συμβούλων	959.622	1.043.251
Τηλεφωνικά Ταχυδρομικά	126.396	113.899
Ενοίκια	157.222	192.787
Ασφάλιστρα	113.940	109.730
Παροχές κοινής ωφέλειας	57.962	61.843
Φόροι και τέλη	402.168	358.550
Έξοδα προβολής και διαφήμισης	37.442	77.486
Εισφορές τράπεζας	690.227	670.622
Συνδρομές	3.800	10.565
Δωρεές	11.880	20.290
Λοιπές δαπάνες	694.637	616.412
Οδοιπορικά	118.777	111.446
Σύνολο	3.498.835	3.488.615

12. Φόροι

Ο φόρος εισοδήματος της κλειόμενης περιόδου αναλύεται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Φόροι		
Τρέχων φόρος	45.000	23.607
Αναβαλλόμενος φόρος	(31.705)	(627.138)
Σύνολο	13.295	(603.531)

Σημειώνεται ότι η Τράπεζα υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4172/2013. Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 1 του Ν.4334/2015 «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)», ο συντελεστής φορολογίας εισοδήματος των κερδών των νομικών προσώπων αυξήθηκε από 26% σε 29%.

Με το άρθρο 5 του Ν.4303/17.10.2014 «Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Επείγουσα ρύθμιση για την αναπλήρωση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Εσόδων λόγω πρόωρης λήξης της θητείας του» (Α' 136) και άλλες διατάξεις» οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις των εποπτευόμενων από την Τράπεζα της Ελλάδος νομικών προσώπων των παραγράφων 5, 6 και 7 του άρθρου 26 του ν. 4172/2013, που έχουν ή θα αναγνωριστούν και οι οποίες προέρχονται από τη χρεωστική διαφορά του PSI και τις συσσωρευμένες προβλέψεις και λοιπές εν γένει ζημιές λόγω πιστωτικού κινδύνου, αναφορικά με απαιτήσεις υφιστάμενες μέχρι και την 31 Δεκεμβρίου 2014, μετατρέπονται σε οριστικές και εκκαθαρισμένες απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου, σε περίπτωση που το λογιστικό, μετά από φόρους, αποτέλεσμα χρήσεως είναι ζημία, σύμφωνα με τις ελεγχμένες και εγκεκριμένες από την Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων, οικονομικές καταστάσεις.

Η ένταξη στο Νόμο υλοποιείται με απόφαση της Γενικής Συνελεύσεως των Μετόχων, αφορά σε φορολογικές απαιτήσεις που γεννώνται από το έτος 2016 και εφεξής, ενώ προβλέπεται η λήξη της εντάξεως σε αυτόν με την ίδια διαδικασία και κατόπιν λήψεως σχετικής εγκρίσεως από την εκάστοτε Εποπτική Αρχή.

Με το άρθρο 4 του Ν. 4340/2015, τροποποιήθηκαν τα ανωτέρω ως προς το χρόνο εφαρμογής τους, ο οποίος αναβάλλεται κατά ένα έτος. Επιπλέον και μεταξύ άλλων, περιορίζεται το ύψος του ποσού της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης λόγω πιστωτικού κινδύνου που εμπίπτει στο πλαίσιο των εν λόγω διατάξεων, στο ποσό που αφορά σε προβλέψεις λόγω πιστωτικού κινδύνου οι οποίες έχουν λογισθεί μέχρι τις 30 Ιουνίου 2015.

Με απόφαση της από 24/11/2015 της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, η Τράπεζα υπήχθη στις διατάξεις του άρθρου 27α του Ν. 4172/2013. Το μέγιστο υπόλοιπο αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, που δύναται, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013, να μετατραπεί σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, ανέρχεται σε περίπου 9.089.536,78 €.

Κατωτέρω αναλύεται το αποτέλεσμα από αναβαλλόμενο φόρο της κλειόμενης και της προηγούμενης περιόδου:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Ενσώματα πάγια στοιχεία	(14.579)	(19.552)
Άυλα πάγια στοιχεία	(32.340)	(2.570)
Απομείωση-Αποτίμηση απαιτήσεων	(307.436)	(639.432)
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	10.590	11.418
Απομείωση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμό	0	7.401
Μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές	312.060	8.986
Λοιπά	0	6.610
Σύνολο	(31.705)	(627.138)

Παρατίθεται κατωτέρω συμφωνία μεταξύ ονομαστικού και πραγματικού φορολογικού συντελεστή:

	Από 1η Ιανουαρίου έως	
	31/12/2018	31/12/2017
Κέρδη(ζημιές) προ φόρων	% 90.669	% 2.125.894
Φόρος εισοδήματος ονομαστικός	29% (26.294)	29% (616.509)
Αύξηση/μείωση προερχόμενη από		
Φόρος που αντιστοιχεί σε μη εκπιπτόμενες δαπάνες	(5.411)	(10.628)
Πρόβλεψη για φόρο εισοδήματος	45.000	23.607
	13.295	(603.531)

13. Ταμείο και διαθέσιμα στην Κεντρική Τράπεζα

Οι καταθέσεις στην Κεντρική Τράπεζα αποτελούν υποχρεωτικές καταθέσεις αποθεματικού και δεν είναι διαθέσιμες για χρήση κατά τις ημερήσιες εργασίες του Οργανισμού.

Για σκοπούς σύνταξης της κατάστασης ταμειακών ροών, το ταμείο και τα ταμειακά διαθέσιμα, περιλαμβάνουν τα παρακάτω υπόλοιπα, τα οποία έχουν λήξη μικρότερη των 3 μηνών από την ημερομηνία απόκτησής τους:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Ταμείο	2.984.150	2.743.072
Επιταγές εισπρακτέες μέσω του Γραφείου Συμψηφισμού	3.882.866	0
Διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	12.923.584	4.332.561
Σύνολο	19.790.600	7.075.632

14. Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Οι απαιτήσεις της Τράπεζας από καταθέσεις και συναλλαγές με άλλα πιστωτικά ιδρύματα αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Τοποθετήσεις σε άλλες τράπεζες	32.144.349	13.042.054
Σύνολο	32.144.349	13.042.054

15. Δάνεια και απαιτήσεις κατά Πελατών

Οι απαιτήσεις από δάνεια κατά πελατών αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών (μετά από προβλέψεις)		
Ιδιώτες	49.738.742	48.456.725
Στεγαστικά	37.300.874	35.932.802
Καταναλωτικά	12.437.867	12.523.923
Επιχειρηματικά	188.647.824	180.809.039
Γεωργία - κτηνοτροφία	15.417.818	13.923.807
Εκμετάλλευση ακινήτων	4.723.663	4.649.370
Εμπόριο	51.739.825	46.868.892
Ενέργεια	4.219.116	4.577.424
Κατασκευές	27.634.924	26.368.070
Μεταποίηση	28.924.482	28.773.142
Μεταφορές και Logistics	5.767.147	6.921.488
Τουρισμός	41.374.203	40.079.819
Υπηρεσίες	5.675.257	5.436.077
Λοιπές	3.171.389	3.210.949
Δημόσιος Τομέας	3.035.866	3.444.957
Σύνολο (πρό απομείωσης)	241.422.431	232.710.721
Μείον: Σωρευμένες απομειώσεις	-64.195.701	-54.564.722
Σύνολο	177.226.730	178.145.999

Η κίνηση του λογαριασμού της απομείωσης των δανείων, έχει ως εξής
Ανάλυση μεταβολής απομείωσης

Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	54.412.752
Μεταβολές Από 01.01 Έως 31.12.2017	
Ζημιές απομειώσεως χρήσεως	151.970
Υπόλοιπο την 31η Δεκεμβρίου 2017	54.564.722
Επίπτωση ΔΠΧΑ 9 την 01.01.2018	6.320.525
Μεταβολές Από 01.01 Έως 31.12.2018	
Ζημιές απομειώσεως χρήσεως	3.310.454
Υπόλοιπο την 31η Δεκεμβρίου 2018	64.195.701

Επίπτωση ΔΠΧΑ 9:
Μεταβολή πρόβλεψης ΑΠΖ δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών

31-Δεκ-18	Λιανική τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Υπόλοιπο 1.1.2018	47.967	1.893.767	8.718.806	10.660.541	717.767	5.140.825	44.366.114	50.224.707	765.735	7.034.592	53.084.920	60.885.247
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	2.064	-11.213	-16.597	-25.746	18.069	-256.893	-302.992	-541.816	20.133	-268.106	-319.589	-567.562
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	869	36.904	-141.966	-104.193	-3.931	26.368	-142.312	-119.874	-3.061	63.272	-284.278	-224.067
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	-463	-168.628	295.149	126.058	-3.439	-2.589.348	2.579.240	-13.547	-3.902	-2.757.977	2.874.389	112.511
Κίνηση Ζημιών απομείωσης υφιστάμενων δανείων	-34.771	-1.426.637	-138.308	-1.599.716	-588.904	-1.127.139	7.202.410	5.486.366	-623.675	-2.553.776	7.064.102	3.886.651
Ζημιές απομείωσης νέων δανείων	17.979	0	0	17.979	84.929	13	0	84.942	102.908	13	0	102.921
Υπόλοιπο 31.12.2018	33.645	324.193	8.717.084	9.074.922	224.492	1.193.826	53.702.461	55.120.779	258.137	1.518.019	62.419.544	64.195.701

Μεταβολή Λογιστικής αξίας προ προβλέψεων απομείωσης των δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών σε αποσβεσμένο κόστος

31-Δεκ-18	Λιανική Τραπεζική				Επιχειρηματική Τραπεζική & Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών			
	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο	Στάδιο 1	Στάδιο 2	Στάδιο 3	Σύνολο
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης 31.12.2017	4.478.314	14.155.457	29.822.954	48.456.725	23.902.345	40.966.587	119.385.064	184.253.996	28.380.658	55.122.044	149.208.018	232.710.721
Μεταφορά στο Στάδιο 1 (από το 2 ή 3)	900.622	-903.148	-73.382	-75.908	10.085.562	-2.679.454	-8.365.234	-959.127	10.986.183	-3.582.602	-8.438.616	-1.035.035
Μεταφορά στο Στάδιο 2 (από το 1 ή 3)	-46.443	486.719	-424.030	16.245	-546.289	4.657.469	-4.252.026	-140.846	-592.732	5.144.188	-4.676.056	-124.601
Μεταφορά στο Στάδιο 3 (από το 1 ή 2)	-31.463	-1.367.575	1.379.181	-19.857	-239.441	-9.756.399	9.709.425	-286.414	-270.903	-11.123.974	11.088.606	-306.272
Αποπληρωμές & λουιές μεταβολές	366.356	969.150	26.032	1.361.537	4.836.739	1.081.184	2.898.157	8.816.081	5.203.095	2.050.335	2.924.189	10.177.618
Πρόβλεψη ΑΠΖ	-33.645	-324.193	-8.717.084	-9.074.922	-224.492	-1.193.826	-53.702.461	-55.120.779	-258.137	-1.518.019	-62.419.544	-64.195.701
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις 31.12.2018	5.633.740	13.016.410	22.013.671	40.663.820	37.814.424	33.075.562	65.672.925	136.562.911	43.448.163	46.091.972	87.686.596	177.226.730

Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος

	<u>Στάδιο 1</u>	<u>Στάδιο 2</u>	<u>Στάδιο 3</u>	<u>Σύνολο</u>
31-Δεκ-18			Ατομική αξιολόγηση	Συλλογική Αξιολόγηση
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών επιμετρούμενα σε αποσβεσμένο κόστος				
Στεγαστικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	4.418.700	9.442.818	3.560.419	19.878.938
Πρόβλεψη ΑΠΖ	11.011	172.722	0	6.186.451
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	4.407.689	9.270.096	3.560.419	13.692.487
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	4.145.492	7.336.721	3.090.910	13.980.082
Καταναλωτικά δάνεια				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	1.248.685	3.897.785	1.803.333	5.488.065
Πρόβλεψη ΑΠΖ	22.635	151.471	0	2.530.632
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	1.226.051	3.746.313	1.803.333	2.957.432
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	868.448	2.403.590	1.470.288	2.803.383
Επιχειρηματική Τραπεζική				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	35.407.182	34.240.006	88.332.864	30.667.772
Πρόβλεψη ΑΠΖ	222.826	1.190.054	39.151.505	14.446.381
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	35.184.356	33.049.952	49.181.358	16.221.392
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	29.945.372	28.731.025	52.430.931	15.262.772
Χορηγήσεις σε Δημόσιο Τομέα				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	2.631.734	29.382	374.749	0
Πρόβλεψη ΑΠΖ	1.667	3.772	104.574	0
Λογιστική αξία μετά από προβλέψεις	2.630.067	25.610	270.175	0
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	2.582.677	0	352.680	0
Σύνολο δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος				
Λογιστική αξία προ προβλέψεων απομείωσης	43.706.301	47.609.991	94.071.365	56.034.775
Πρόβλεψη ΑΠΖ	258.138	1.518.019	39.256.079	23.163.464
Λογιστική αξία δανείων και απαιτήσεων κατά πελατών επιμετρούμενων σε αποσβεσμένο κόστος μετά από προβλέψεις	43.448.163	46.091.972	54.815.285	32.871.310
Ληφθείσες εξασφαλίσεις για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	37.541.990	38.471.336	57.344.808	32.046.237

16. Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου

Τα Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και στο αποσβεσμένο κόστος αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €

31.12.2018 31.12.2017

Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω		
λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην Καθαρή Θέση		
Συμμετοχές σε λοιπές επιχειρήσεις	61.020	61.020
Μετοχές μη εισηγμένες στο Χ.Α.Α.	2.232.107	2.222.107
Λοιπά χρεόγραφα	0	0
Μείον προβλέψεις για υποτιμήσεις	(2.059.000)	(2.059.000)
Αξιόγραφα επενδυτικού χαρτοφυλακίου Αποτιμώμενα στο Αποσβεσμένο		
κόστος		
Τραπεζικές ομολογίες	60.000	60.000
Σύνολο	294.127	284.127

17. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Η μεταβολή των άυλων περιουσιακών στοιχείων, έχει ως εξής:

	Software και λοιπά δικαιώματα	Σύνολο
Μικτή Λογιστική αξία	847.432	847.432
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(790.955)	(790.955)
Λογιστική αξία την 1 Ιανουαρίου 2017	56.477	56.477
Μικτή Λογιστική αξία	850.284	850.284
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(814.374)	(814.374)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	35.910	35.910
Μικτή Λογιστική αξία	987.397	987.397
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(832.518)	(832.518)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2018	154.879	154.879

	Software και λοιπά δικαιώματα	Σύνολο
Λογιστική αξία την 1 Ιανουαρίου 2017	56.477	56.477
Προσθήκες	2.852	2.852
Αποσβέσεις	(23.419)	(23.419)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	35.910	35.910
Προσθήκες	137.112	137.112
Αποσβέσεις	(18.144)	(18.144)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2018	154.879	154.879

Ποσό € 105 χιλ. αφορά εσωτερικώς δημιουργούμενο άυλο στοιχείο, το οποίο αφορά την ανάπτυξη ολοκληρωμένου τραπεζικού λογισμικού συστήματος.

18. Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Οι μεταβολές του λογαριασμού των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων έχουν ως εξής:

	Ιδιοχρησιμοποιού μενα ακίνητα	Κτίρια σε ακίνητα τρίτων	Μηχ/κός εξοπλισμός	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
Μικτή Λογιστική αξία	4.283.320	1.301.285	336.360	46.479	1.525.617	7.493.061
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(274.566)	(791.158)	(303.705)	(33.055)	(1.280.506)	(2.682.989)
Λογιστική αξία την 1 Ιανουαρίου 2017	4.008.753	510.127	32.656	13.425	245.111	4.810.072
Μικτή Λογιστική αξία	4.283.320	1.301.285	336.360	46.479	1.561.648	7.529.093
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(341.634)	(895.149)	(317.562)	(35.832)	(1.359.607)	(2.949.785)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	3.941.685	406.136	18.799	10.647	202.041	4.579.308
Μικτή Λογιστική αξία	4.283.320	1.082.364	327.895	46.479	1.515.086	7.255.144
Συσσωρευμένη απόσβεση και απομείωση αξίας	(408.702)	(786.557)	(317.332)	(38.610)	(1.377.456)	(2.928.656)
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2018	3.874.618	295.807	10.563	7.870	137.630	4.326.488

	Ιδιοχρησιμοποιού μενα ακίνητα	Κτίρια σε ακίνητα τρίτων	Μηχ/κός εξοπλισμός	Μεταφορικά μέσα	Έπιπλα και Λοιπός εξοπλισμός	Σύνολο
Λογιστική αξία την 1 Ιανουαρίου 2017	3.997.778	521.103	32.656	13.425	245.111	4.810.072
Προσθήκες	0	0	0	0	36.031	36.031
Πωλήσεις - Μειώσεις						0
Αποσβέσεις	(67.068)	(103.991)	(13.857)	(2.778)	(79.101)	(266.795)
Μεταφορές / Διαγραφές						0
Επανεκτίμηση ακινήτου						0
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	3.930.710	417.111	18.799	10.647	202.041	4.579.308
Προσθήκες	10.975	0	13.640	0	19.844	44.459
Πωλήσεις - Μειώσεις	0	(22.625)	(6.654)	0	(1.071)	(30.351)
Αποσβέσεις	(67.068)	(98.679)	(15.221)	(2.778)	(83.184)	(266.929)
Μεταφορές/Διαγραφές						0
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2018	3.874.618	295.807	10.563	7.870	137.630	4.326.488

Κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2018 η Τράπεζα δεν είχε δέσμευση για κεφαλαιουχικές δαπάνες ούτε πάγια σε καθεστώς χρηματοδοτικής μίσθωσης.

Δεν υφίστανται προσημειώσεις επί των παγίων της Τράπεζας

Οι αποσβέσεις που καταχωρήθηκαν στα αποτελέσματα της κλειόμενης χρήσης αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Αποσβέσεις ακινήτων επενδύσεων, παγίων, λογ/κού & λοιπών άυλων περ/κών στοιχείων		
Αποσβέσεις κτηρίων	165.747	171.059
Αποσβέσεις μηχανημάτων	15.221	13.857
Αποσβέσεις μεταφορικών μέσων	2.778	2.778
Αποσβέσεις επίπλων και λοιπού εξοπλισμού	83.184	79.101
Αποσβέσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων	18.144	23.419
Σύνολο	285.073	290.214

19. Επενδύσεις σε ακίνητα

Ποσά σε €	Επενδύσεις σε ακίνητα	Σύνολο
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2017	0	0
Προσθήκες	458.566	458.566
Λογιστική αξία την 31 Δεκεμβρίου 2018	458.566	458.566

Τα αποκτηθέντα επενδυτικά ακίνητα προήλθαν από πλειστηριασμούς προσημειωμένων ακινήτων, στους οποίους η Τράπεζα πλειοδότησε.

20. Απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους

Οι απαιτήσεις από αναβαλλόμενους φόρους προκύπτουν ως εξής

Ποσά σε €	Υπόλοιπο την 31.12.2017	Επίπτωση ΔΠΧΑ 9	Αναγνώριση		Υπόλοιπο την 31.12.2018
			Στα αποτελέσματα	Στα ίδια κεφάλαια	
Ενσώματα πάγια στοιχεία	(314.024)		(14.579)		(328.603)
Άυλα πάγια στοιχεία	11.426		(32.340)		(20.914)
Διαφορά προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους	10.130.629	1.832.952	960.032		12.923.613
Διαφορά αποτίμησης δανειακού χαρτοφυλακίου με βάση το πραγματικό επιτόκιο	(1.764.741)		(1.267.468)		(3.032.209)
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	95.070		10.590	(7.940)	97.720
Απομείωση συμμετοχών	598.848				598.848
Αναγνωριζόμενες φορολογικές ζημιές	25.685		312.060		337.745
Λοιπά	157.573				157.573
Σύνολο	8.940.466	1.832.952	-31.705	-7.940	10.733.773

Ποσά σε €	Υπόλοιπο την 31.12.2017	Αναγνώριση		Υπόλοιπο την 31.12.2017
		Στα αποτελέσματα	Στα ίδια κεφάλαια	
Ενσώματα πάγια στοιχεία	(294.472)	(19.552)	0	(314.024)
Άυλα πάγια στοιχεία	7.387	4.040	0	11.427
Διαφορά προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους	10.318.557	(187.929)	0	10.130.628
Διαφορά αποτίμησης δανειακού χαρτοφυλακίου με βάση το πραγματικό επιτόκιο	(1.291.487)	(473.253)	0	(1.764.740)
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	74.377	11.418	9.275	95.070
Απομείωση συμμετοχών	598.848	0	0	598.848
Αναγνωριζόμενες φορολογικές ζημιές	16.698	8.986	0	25.684
Λοιπά	128.422	29.151	0	157.573
Σύνολο	9.558.330	(627.139)	9.275	8.940.466

Η αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση αναλύεται ως εξής ανάλογα με την περίοδο που αναμένεται να διακανονιστεί:

Ποσά σε €	Υπόλοιπο την 31.12.2018	Περίοδος διακανονισμού		
		Έως 5 έτη	Πάνω από 5 έτη	Μη καθορισμένη
Ενσώματα πάγια στοιχεία	(328.603)			(328.603)
Άυλα πάγια στοιχεία	(20.914)		(20.914)	
Διαφορά προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους	12.923.613		12.923.613	
Διαφορά αποτίμησης δανειακού χαρτοφυλακίου με βάση το πραγματικό επιτόκιο	(3.032.209)		(3.032.209)	
Υποχρεώσεις παροχών στο προσωπικό	97.720			97.720
Απομείωση συμμετοχών	598.848			598.848
Αναγνωριζόμενες φορολογικές ζημιές	337.745	337.745		
Λοιπά	157.573	92.756		64.817
Σύνολο	10.733.773	430.502	9.870.490	432.781

Κατά την 31/12/2018 από τη συνολική αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση που προκύπτει από τη διαφορά προβλέψεων για πιστωτικούς κινδύνους και ανέρχεται στο ποσό των € 11.656.145, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις της Τράπεζας που δύναται, με τις προϋποθέσεις του άρθρου 27Α του Ν. 4172/2013, να μετατραπεί σε οριστική και εκκαθαρισμένη απαίτηση έναντι του Ελληνικού Δημοσίου, ανέρχεται σε 9.089.536,78 €.

21. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού

Τα λοιπά στοιχεία του ενεργητικού αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		
Ταμείο εγγυήσεως καταθέσεων	3.799.086	3.786.878
Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς	769.726	769.726
Απαιτήσεις από παροχή υπηρεσιών	486.229	450.990
Απαιτήσεις από προγράμματα	511.005	565.518
Λοιπές απαιτήσεις	646.102	562.770
Απομείωση λοιπών στοιχείων ενεργητικού	(271.330)	(271.330)
Σύνολο	5.940.819	5.864.553

22. Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα

Οι υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Υποχρεώσεις προς πιστωτικά ιδρύματα		
-Όψεως	14.919.833	815.314
-Προθεσμίας	6.280.978	5.190.948
Σύνολο	21.200.811	6.006.262

23. Υποχρεώσεις προς πελάτες

Οι καταθέσεις και οι λοιποί λογαριασμοί πελατών αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Υποχρεώσεις προς πελάτες		
Καταθέσεις όψεως ιδιωτών	2.220.116	2.089.349
Καταθέσεις όψεως εταιρειών	14.266.994	15.596.908
Καταθέσεις όψεως δημοσίων οργανισμών	8.252.173	8.092.086
Καταθέσεις ταμειυτηρίου	33.287.969	31.475.382
Καταθέσεις προθεσμίας ιδιωτών	114.085.244	99.971.792
Καταθέσεις προθεσμίας επιχειρήσεων	23.468.658	21.136.755
Καταθέσεις προθεσμίας σε ξένο νόμισμα	5.124.997	4.740.109
Σύνολο	200.706.150	183.102.382

Βάσει του Ν 4151/2013, τα πιστωτικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα οφείλουν να αποδίδουν στο Ελληνικό Δημόσιο τα υπόλοιπα των αδρανών λογαριασμών καταθέσεων, μετά την πάροδο 20 ετών. Κατά την κλειόμενη περίοδο η Τράπεζα δεν είχε υποχρέωση απόδοσης τέτοιων ποσών στο Δημόσιο.

24. Πιστωτικοί τίτλοι και λοιπές δανειακές υποχρεώσεις

Σε προηγούμενη χρήση η Τράπεζα προέβη στην έκδοση Ομολόγων Μειωμένης Εξασφάλισης συνολικού ποσού 6.021.000 ευρώ. Οι όροι έκδοσης των ομολόγων περιγράφονται κατωτέρω:

Ομόλογο Μειωμένης Εξασφάλισης (κοινό)	
Ημερομηνία έκδοσης	31/12/2015
Ημερομηνία λήξης	31/12/2025
Έτη – δόσεις	Εφάπαξ στο 10ο έτος
Ποσό	6.021.000
Ονομαστική αξία ομολόγου	1.000
Τιμή διάθεσης	1.000
Πλήθος ομολογίων	6.021
Επιτόκιο	8,00%
Περίοδος τοκομεριδίου	βμηνη

25. Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό

Η Τράπεζα δεν έχει επίσημα ή ανεπίσημα ενεργοποιήσει κανένα ειδικό πρόγραμμα παροχών προς τους εργαζόμενους της, το οποίο πρόγραμμα να δεσμεύεται για παροχές σε περιπτώσεις αποχωρήσεων εργαζομένων. Το μόνο πρόγραμμα που ισχύει και έχει ενεργοποιηθεί στο παρελθόν είναι η συμβατική υποχρέωση (με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, ν.2112/20, ν.3198/55 και ν.4093/12) για παροχή ενός εφάπαξ ποσού κατά την αποχώρηση ενός εργαζομένου για συνταξιοδότηση.

Οι υποχρεώσεις παροχών προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης αφορούν:

<i>Ποσά σε €</i>	Υποχρεώσεις Ισολογισμός	
	31.12.2018	31.12.2017
Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό		
Πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού Ν 2112/1920	336.966	327.828
Σύνολο	336.966	327.828

Η κίνηση του λογαριασμού στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και η σχετική επιβάρυνση των αποτελεσμάτων και του συνολικού εισοδήματος αναλύεται ως εξής:

<i>Ποσά σε €</i>	Μεταβολή στην παρούσα αξία	
	31.12.2018	31.12.2017
Υποχρέωση στην έναρξη της χρήσεως	327.828	256.472
Τρέχων κόστος υπηρεσίας	32.585	32.765
Κόστος επιτοκίου	3.934	6.609
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές χρήσεως-Οικονομικές υποθέσεις	(27.381)	31.982
Υπόλοιπο στην λήξη της χρήσης	336.966	327.828

<i>Ποσά σε €</i>	Κατάσταση Αποτελεσμάτων	
	31.12.2018	31.12.2017
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	32.585	32.765
Χρηματοοικονομικά έξοδα	3.934	6.609
Σύνολο	36.519	39.374

<i>Ποσά σε €</i>	Κατάσταση Λοιπών Εισοδημάτων	
	31.12.2018	31.12.2017
Αναλογιστικά (κέρδη)/ζημιές χρήσεως-Οικονομικές υποθέσεις	(27.381)	31.982
Σύνολο	(27.381)	31.982

Οι κυριότερες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

Αναλογιστικές υποθέσεις - παραδοχές

Τεχνικό επιτόκιο	1,6%
Αύξηση μισθών	0,0%-1,9%
Πληθωρισμός	1,9%
Πίνακας θνησιμότητας	ENVK2000
Καθαρό ποσοστό αποχωρήσεων (παραιτήσεις μείον απολύσεις)	0,0%
Μέση ηλικία συνταξιοδότησης:	
Άνδρες & Γυναίκες: Λοιπές κατηγορίες ασφάλισης	67 ετών
Ημερομηνία αποτίμησης	31.12.2018

Ανάλυση ευαισθησίας

	Πρόβλεψη
Αύξηση επιτοκίου 0,5%	308.396
Μείωση επιτοκίου 0,5%	369.195
Αύξηση % αύξησης μισθών 0,5%	369.254
Μείωση % αύξησης μισθών 0,5%	315.363

26. Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις

Οι τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις αναλύονται ως εξής :

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Φόροι		
Πρόβλεψη φόρου εισοδήματος	45.000	90.000
Σύνολο	45.000	90.000

27. Λοιπά στοιχεία παθητικού

Τα λοιπά στοιχεία παθητικού αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Λοιπά στοιχεία παθητικού		
Μερίσματα πληρωτέα	116.189	116.189
Έξοδα χρήσεως δουλευμένα	11.664	502.682
Ασφαλιστικοί οργανισμοί	137.229	131.190
Φορολογικές υποχρεώσεις	252.475	215.965
Επιταγές πληρωτέες	2.301.658	2.243.944
Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων	635.318	614.711
Υποχρεώσεις από διατραπεζικές συναλλαγές	16.837	95.620
Λοιπά	627.190	458.818
Σύνολο	4.098.560	4.379.118

28. Συνεταιριστικό Κεφάλαιο

Το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο της Τράπεζας αναλύεται σε 35.791.401 μερίδες των 0,50 € έκαστη. Η κίνηση των μερίδων στην κλειόμενη χρήση είχε ως εξής:

	Αριθμός μερίδων	Ονομαστική Αξία	Συνεταιριστικό κεφάλαιο
Υπόλοιπο έναρξης 01.01.2017	16.760.937	0,5	8.380.469
Αύξηση συνεταιριστικού κεφαλαίου	10.241.839	0,5	5.120.920
Μείωση ονομαστικής αξίας με συμψηφισμό ζημιών			0
Οριστικοποίηση νέων εγγραφών προηγούμενης χρήσης			0
Επιστροφή κεφαλαίου επενδυτικού προϊόντος			0
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2017	27.002.776	0,5	13.501.388
Υπόλοιπο έναρξης 01.01.2018	27.002.776	0,5	13.501.388
Αύξηση συνεταιριστικού κεφαλαίου	8.788.625	0,5	4.394.313
Μείωση Κεφαλαίου			0
Οριστικοποίηση νέων εγγραφών προηγούμενης χρήσης			0
Επιστροφή κεφαλαίου επενδυτικού προϊόντος			0
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2018	35.791.401	0,5	17.895.701

29. Διαφορά υπέρ το άρτιο

Η κίνηση του λογαριασμού έχει ως εξής:

Υπόλοιπο έναρξης 01.01.2017	7.319.717
Κινήσεις περιόδου	667.526
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2017	7.987.243
Κινήσεις περιόδου	590.241
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2018	8.577.483

30. Αποθεματικά

Η κίνηση των αποθεματικών έχει ως εξής:

	Τακτικό αποθεματικό	Αποθεματικά καταστατικού	Δικαίωμα εγγραφής	Αποθεματικό		N. 1882/90	Σύνολο
				εξόδου μελών	Αφορολόγητα αποθεματικά		
Υπόλοιπο έναρξης 01.01.2017	873.909	436.426	508.007	-19.752	14.374	4.700	1.817.663
Εγγραφές/διαγραφές συνεταίρων	0	0	0	0	0	0	0
Κεφαλαιοποίηση αποθεματικών N. 4172/2014 και N. 2065/92	0	0	0	0	0	0	0
Επιστροφή κεφαλαίου επενδυτικού προϊόντος	0	0	0	0	0	0	0
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2017	873.909	436.426	508.007	-19.752	14.374	4.700	1.817.663
Υπόλοιπο έναρξης 01.01.2018	873.909	436.426	508.007	-19.752	14.374	4.700	1.817.663
Εγγραφές/διαγραφές συνεταίρων	0	0	0	0	0	0	0
Κεφαλαιοποίηση αποθεματικών N. 4172/2014 και N. 2065/92	0	0	0	0	0	0	0
Επιστροφή κεφαλαίου επενδυτικού προϊόντος	0	0	0	0	0	0	0
Υπόλοιπο λήξης 31.12.2018	873.909	436.426	508.007	-19.752	14.374	4.700	1.817.663

31. Δεσμεύσεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Απαιτήσεις

α) Ενδεχόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Η Τράπεζα έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές και έχει περαιώσει οριστικά όλες τις ανέλεγκτες φορολογικές χρήσεις μέχρι και τη χρήση του 2008. Για τις χρήσεις 2009 – 2012 δεν έχει εκδοθεί εντολή ελέγχου από τις φορολογικές αρχές και ενδεχόμενα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί παραγραφής. Οι χρήσεις 2013 μέχρι και 2017 δεν έχουν ελεγχθεί, ως εκ τούτου, υπάρχει το ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων κατά το χρόνο που θα εξετασθούν και θα οριστικοποιηθούν οι τυχόν φορολογικές υποχρεώσεις της Τράπεζας για τις ανωτέρω ανέλεγκτες χρήσεις. Για την αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου η Τράπεζα έχει σχηματίσει πρόβλεψη σε βάρος των αποτελεσμάτων συνολικού ποσού 45.000 € κατά την 31/12/2018, η οποία κρίνεται επαρκής.

Σημειώνουμε ότι κατά την προηγούμενη χρήση ολοκληρώθηκε ο φορολογικός έλεγχος για τη χρήση 2008, από τον οποίο προέκυψαν πρόσθετοι φόροι και προσαυξήσεις συνολικού ποσού € 3.658,73.

β) Ενδεχόμενες νομικές υποχρεώσεις

Εναντίον της Τράπεζας δεν εκκρεμούν σύμφωνα με την εκτίμηση της Νομικής Υπηρεσίας αγωγές η διευθέτησή των οποίων να έχει οικονομική επίδραση για την Τράπεζα, ως εκ τούτου η Τράπεζα δεν έχει διενεργήσει καμία πρόβλεψη στις οικονομικές της καταστάσεις. Επιπλέον εκκρεμούν αιτήσεις υπαγωγής στις διατάξεις του Ν. 3869/2010.

γ) Δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία

Τα δεσμευμένα στοιχεία ενεργητικού κατά την 31.12.2018 αφορούν εμπράγματη χρηματοοικονομική ασφάλεια (ενέχυρο) ύψους 17.721.714 € σε δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών ύψους 32.829.620 €, οι οποίες έχουν ενεχυριασθεί από πιστωτικό ίδρυμα για την παροχή ρευστότητας.

32. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Ως συνδεδεμένα μέρη θεωρούνται τα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα διευθυντικά στελέχη της Τράπεζας και συνδεδεμένες με αυτά εταιρείες και οικονομικά εξαρτώμενα μέλη (σύζυγοι, τέκνα, κ.α.) αυτών.

α) Υπόλοιπα με μέλη Δ.Σ. και Διευθυντικά Στελέχη

Ποσά σε €	31.12.2018	31.12.2017
Απαιτήσεις		
Δάνεια και απαιτήσεις	5.145.938	4.751.460
Υποχρεώσεις		
Καταθέσεις	537.159	522.021
Αποτελέσματα χρήσεως		
Αμοιβές Διοικητικού Συμβουλίου και λοιπών	690.035	705.882
Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα	321.649	263.714
Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα	11.355	11.281

β) Αμοιβές ελεγκτών

Οι αμοιβές που καταβλήθηκαν στην ελεγκτική εταιρεία στην κλειόμενη και στην προηγούμενη χρήση αναλύονται ως εξής:

Ποσά σε €	Από 01.01 έως	
	31.12.2018	31.12.2017
Αμοιβές τακτικού ελέγχου	23.000	23.000
Αμοιβές λοιπών ελεγκτικών υπηρεσιών	2.250	2.250
Αμοιβές μη ελεγκτικών υπηρεσιών	0	18.500
Σύνολο	25.250	43.750

33. Μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9, «Χρηματοοικονομικά μέσα» και ποσοτική της επίπτωσης

Η Διοίκηση της τράπεζας ολοκλήρωσε εντός του 2018 την αξιολόγηση της επίπτωσης της πρώτης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 κατά την 1η Ιανουαρίου του 2018. Σύμφωνα με αυτή, η αρχική εκτίμηση της επίπτωσης της 1ης εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 στην απομείωση δανείων ανήλθε σε ποσό €6,320 χιλ., έναντι ποσού €3,680 χιλ. όπως αυτό είχε γνωστοποιηθεί στις οικονομικές καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31η Δεκεμβρίου του 2017.

Η αύξηση που καταγράφεται οφείλεται στην ολοκλήρωση της επιμέτρησης των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, σε συνέχεια της οριστικοποίησης των παραμέτρων κινδύνων που χρησιμοποιήθηκαν στα εσωτερικά μοντέλα πιστωτικού κινδύνου της Τράπεζας, καθώς και στην αυστηριοποίηση των κριτηρίων κατάταξης των ανοιγμάτων ως απομειωμένα (Στάδιο 3), ως συνέπεια εφαρμογής των διατάξεων του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 680/2014 από την Τράπεζα εντός της χρήσης 2018.

Οι πίνακες που ακολουθούν παρέχουν μία λεπτομερή επισκόπηση της επίδρασης της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 για την Τράπεζα επί των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των ιδίων κεφαλαίων κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Αυτή περιλαμβάνει:

1. Αναταξινόμηση των κατά ΔΛΠ 39 λογιστικών αξιών στις νέες κατηγορίες που έχουν εφαρμογή σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9.
2. Επανεκτίμηση των λογιστικών αξιών λόγω αναταξινόμησης (επιμέτρηση στην εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που μεταφέρθηκαν από την κατηγορία επιμέτρησης στο αποσβεσμένο κόστος στην κατηγορία επιμέτρησης στην εύλογη αξία).
3. Αναγνώριση των ΑΠΖ βάσει ΔΠΧΑ 9 για χρηματοοικονομικά μέσα που διέπονται από τις διατάξεις απομείωσης του ΔΠΧΑ 9

Η εκτιμώμενη επίπτωση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 αναλύεται ως ακολούθως και αναγνωρίζεται ως προσαρμογή του υπολοίπου έναρξης της 1/1/2018

Χρηματοοικονομικά μέσα	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΛΠ 39	Κατηγορία επιμέτρησης με βάση το ΔΠΧΑ 9	Λογιστική αξία την 31.12.2017 (ΔΛΠ 39)	Αναταξινόμηση λογιστικών αξιών κατά ΔΛΠ 39	Προσαρμογή επιμέτρησης (ΔΠΧΑ 9)	Προσαρμογή για ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Λογιστική αξία την 1.1.2018 (ΔΠΧΑ 9)
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία							
Ταμεία και διαθέσιμα σε κεντρικές τράπεζες	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	7.075.632	0	0	0	7.075.632
Απαιτήσεις κατά χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	13.042.054	0	0	0	13.042.054
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε ΕΑΜΛΣΕ	ΕΑΜΛΣΕ	ΕΑΜΛΣΕ	0	0	224.127	0	224.127
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	0	60.000	0	0	60.000
Δάνεια και απαιτήσεις κατά πελατών	Δάνεια και απαιτήσεις	Αποσβεσμένο κόστος	178.145.999	0	0	(6.320.525)	171.825.474
Χαρτοφυλάκιο επενδύσεων:	Διαθέσιμο προς πώληση	ΕΑΜΛΣΕ	224.127	(224.127)	0	0	0
	Διακρατούμενο μέχρι τη λήξη		60.000	(60.000)	0	0	0
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού		Αποσβεσμένο κόστος	5.864.552	0	0	0	5.864.552
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων			204.412.365	(224.127)	224.127	(6.320.525)	198.091.840
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις			8.940.466	0	0	1.832.952	10.773.418
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις							
Υποχρεώσεις προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	6.006.262	0	0	0	6.006.262
Υποχρεώσεις προς πελάτες	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	Προσδιορισμένο σε ΕΑΜΑ	183.102.382	0	0	0	183.102.382
Υποχρεώσεις από πιστωτικούς τίτλους	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	6.021.000	0	0	0	6.021.000
Λοιπές δανειακές υποχρεώσεις	Αποσβεσμένο κόστος	Αποσβεσμένο κόστος	0	0	0	0	0
Λοιπά στοιχεία παθητικού			4.379.118	0	0	0	4.379.118
Σύνολο χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων			199.508.763	0	0	0	199.508.763

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η συμφωνία της συσσωρευμένης πρόβλεψης απομείωσης κατά την 31/12/2017, σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, καθώς και η συμφωνία της νέας πρόβλεψης απομείωσης κατά την 1/1/2018 βάσει του ΔΠΧΑ 9.

Συμφωνία των προβλέψεων κατά την υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 την 1 Ιανουαρίου 2018

	31.12.2017	1.1.2018	
	Πρόβλεψη απομείωσης (ΔΛΠ 39)	Προσαρμογή ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)	Τελική ΑΠΖ (ΔΠΧΑ 9)
Εντός ισολογισμού			
Στεγαστικά δάνεια	5.449.578	3.244.665	8.694.243
Καταναλωτικά δάνεια & πιστωτικές κάρτες	2.864.447	(898.149)	1.966.298
Επιχειρηματικά δάνεια και δάνεια στον δημόσιο τομέα	46.250.697	3.974.010	50.224.707
Πρόβλεψη για απομείωση δανείων	54.564.722	6.320.525	60.885.247
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	2.059.000	0	2.059.000
Λοιπά στοιχεία ενεργητικού	520.357	0	520.357
Σύνολο εντός ισολογισμού στοιχείων	57.144.078	6.320.525	63.464.604
Εκτός ισολογισμού			
Εκτός ισολογισμού χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και δεσμεύσεις	0	0	0
Σύνολο εκτός ισολογισμού στοιχείων	0	0	0
Σύνολο πρόβλεψης	57.144.078	6.320.525	63.464.604

Εκ των οποίων Στάδιο 1

765.735

Εκ των οποίων Στάδιο 2

7.034.592

Εκ των οποίων Στάδιο 3

53.084.920

Οι σωρευμένες ζημιές στο κονδύλι «Αποτέλεσμα εις νέον» μετά την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 προσαρμόζονται ως ακολούθως:

Κέρδη/(ζημιές) από τη μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 στα ίδια κεφάλαια των μετόχων κατά την 1 Ιανουαρίου 2018

Επίδραση στα αποτελέσματα εις νέον

Πρόβλεψη ΑΠΖ για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε «αποσβεσμένο κόστος»	6.320.525
Αναβαλλόμενη φορολογία επί των προβλέψεων ΑΠΖ	-1.832.952
Σύνολο ζημίας που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα εις νέον κατά τη μετάβαση	4.487.573

Εποπτικά κεφάλαια

Η εκτιμώμενη επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια της Τράπεζας λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα :

- α. 0.95 κατά την περίοδο από 01/01/2018 έως 31/12/2018
 β. 0.85 κατά την περίοδο από 01/01/2019 έως 31/12/2019
 γ. 0.70 κατά την περίοδο από 01/01/2020 έως 31/12/2020
 δ. 0.50 κατά την περίοδο από 01/01/2021 έως 31/12/2021
 ε. 0.25 κατά την περίοδο από 01/01/2022 έως 31/12/2022

(Ποσά σε €)	31/12/2017	1/1/2018	1/1/2018
	ΔΛΠ 39	Πλήρης εφαρμογή ΔΠΧΑ 9	ΔΠΧΑ 9 μεταβατικές διατάξεις
Κεφάλαια κοινών μετοχών της Κατηγορίας 1 (Common Equity Tier I)	18.053	13.565	17.828
Σύνολο Σταθμισμένου Ενεργητικού	164.896	158.576	162.839
Δείκτης Κεφαλαίου κοινών μετοχών κατηγορίας 1 (CET 1)	10,95%	8,55%	10,95%

Η Τράπεζα αποφάσισε να εφαρμόσει τη σταδιακή μέθοδο (phase-in approach) σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία (Κανονισμός ΕΕ 2017/2395) για την άμβλυση των επιπτώσεων από την εισαγωγή του ΔΠΧΑ 9, στα εποπτικά κεφάλαια. Σύμφωνα με τον ανωτέρω Κανονισμό, η μεταβατική περίοδος είναι πέντε έτη ενώ το ποσοστό της επίπτωσης που θα προστίθεται είναι 5% για το 2018 και 15%, 30%, 50% και 75% για τα επόμενα τέσσερα έτη. Η πλήρης επίπτωση στα εποπτικά κεφάλαια λόγω της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 αναμένεται να απεικονιστεί την 1η Ιανουαρίου 2023.

Όλες οι παραδοχές, λογιστικές πολιτικές και τεχνικές υπολογισμού που εφαρμόστηκαν από τη Τράπεζα για την εκτίμηση της επίπτωσης της αρχικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 θα συνεχίσουν να αποτελούν αντικείμενο επανεξέτασης και βελτιώσεων.

34. Γεγονότα μετά την ημερομηνία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης

Δεν υπήρξαν μεταγενέστερα γεγονότα μετά την ημερομηνία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

Ιωάννινα, 15 Μαΐου 2019

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Η Διευθύνουσα
Σύμβουλος

Ο Εντεταλμένος
Εκτελεστικός Σύμβουλος

Ο Διευθυντής Οικονομικών
Υπηρεσιών

Ζωνίδης Κωνσταντίνος
Α.Δ.Τ. Φ 461644

Μυζήθρα Μαρία
Α.Δ.Τ. Α.Ε. 088700

Τσουκανέλης Βασίλειος
Α.Δ.Τ. ΑΕ 275733

Τρομπούκης Χρήστος
ΑΜ ΟΕΕ 6837-Α'ΤΑΞΕΩΣ